МИНИСТЕРСТВО ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ УРМАН ХУҖАЛЫГЫ МИНИСТРЛЫГЫ

ПРИКАЗ **БОЕРЫК**

12.05.2026 № 197-осн

Казан ш.

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2019 елның 12 февралендәге 88-осн номерлы боерыгы белән расланган Нурлат урманчылыгының урман хуҗалыгы регламентына үзгәреш кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясындагы 1 өлешенең 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 3 өлешенең 1 пункты нигезендә боерам:

1. «Нурлат урманчылыгының урман хуҗалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 12 февралендәге 88-осн номерлы Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы боерыгы белән (2020 елның 16 апрелендәге 311-осн номерлы, 2020 елның 02 декабрендәге 833-осн номерлы, 2022 елның 17 гыйнварындагы 392-осн номерлы, 2023 елның 05 декабрендәге 552-осн номерлы, 2024 елның 16 июлендәге 262-осн номерлы, 2026 елның 04 февралендәге 62-осн номерлы боерыклар белән кертелгән үзгәрешләр белән) расланган Нурлат урманчылыгының урман хуҗалыгы регламентына, аны яңа редакциядә бәян итеп, үзгәреш кертергә (кушымта итеп бирелә).

2. Юридик бүлек башлыгына (Т. А. Барсукова) боерыкка кул куелган көннән башлап өч эш көне эчендә аны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дәүләт теркәвенә җибәрергә.

3. Әлеге боерыкның үтәлешен тикшереп торуны урман хуҗалыгы министрының беренче урынбасары И. Н. Зариповка йөкләргә.

Министр Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман
хуҗалыгы министрлыгының 2019
елның 12 февралендәге 88-осн
номерлы боерыгы белән расланды
(Татарстан Республикасы Урман
хуҗалыгы министрлыгы 2026
елның 12 маендагы 197-осн
номерлы боерыгы редакциясендә)

НУРЛАТ УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУҖАЛЫГЫ РЕГЛАМЕНТЫ

Казан шәһәре – 2026

Эчтәлек

КЕРЕШ 6
1 БҮЛЕК. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР 199
1.1. Урманчылыкның кыскача сыйфатламасы 199
1.1.1. Урманчылык исеме һәм урнашуы 199
1.1.2. Урманчылыкның, участок урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше 199
1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналары, урман районнары һәм урманны саклау һәм орлыкны районлаштыру буенча бүленеше 222
1.1.4. Урманнарны кварталлар яисә аларның өлешләре буенча саклык урманнарының максатчан билгеләнеше һәм категорияләре буенча бүлү, шулай ук саклык, эксплуатацияләү һәм резерв урманнарын бүлеп бирү нигезләре 244
1.1.5. Урманчылык территориясенең урман фонды җирләре составындагы урман һәм урман булмаган җирләрнең сыйфатламасы 299
1.1.6. Булган махсус саклануччы табигый территорияләрнең һәм объектларның, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау буенча планнарының сыйфатламасы 30
1.1.7. Милли мирас булып саналган проектлана торган урманнар сыйфатламасы . 333
1.1.8. Урман кисү эшләрен башкарганда сакланырга тиешле буфер зоналарының зурлыгы һәм биологик күптөрлелек төрләре исемлеге 333
1.1.9. Территориаль планлаштыру документларында каралган гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларга, күрсәтелгән объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү чаралары сыйфатланмасы 344
1.2. Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре 377
2 БҮЛЕК. УРМАННАРДАН РӨХСӘТЛЕ ФАЙДАЛАНУ НОРМАТИВЛАРЫ, ПАРАМЕТРЛАРЫ ҺӘМ ВАКЫТЛАРЫ, УРМАННАРНЫ САКЛАУ, ЯКЛАУ ҺӘМ ЯҢАДАН ҮСТЕРҮ НОРМАТИВЛАРЫ 455
2.1. Үзагач әзерләгәндә урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 455
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү өчен билгеләнгән исәпле урман кисү күләме 466
2.1.2. Урманнарны карап тотканда урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларында кисү өчен белгеләнгән исәпле урман кисү күләме (үзагач алуның еллык рөхсәт ителгән күләме) 677
2.1.3. Барлык төр кисүләр билгеләнгән исәпле урман кисү күләме (еллык рөхсәт ителгән үзагач күләме) 97
2.1.4. Кисентеләрнең яше 101
2.1.5. Урман куелыгы һәм составын исәпкә алып, агачларны сайлап алуның процентлык күрсәткече (ешлыгы), урман кисү участокларының зурлыгы, тоташу аралыгы, кисентеләр саны, урман кисүне кабатлау чоры 1022
2.1.6. Урманнарны торгызу ысуллары 106
2.1.7. Урманнардан үзагач әзерләү буенча файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар 106

2.2. Урманнардан чәер әзерләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 108
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 109
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын аларның төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (еллык рөхсәт ителгән күләме) һәм параметрлары 110
2.3.2. Агач булмаган урман ресурсларын җыеп алу буенча урманнардан файдалану вакытлары 110
2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 110
2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (еллык рөхсәт ителгән күләме) һәм параметрлары 111
2.4.2. Әзерләү һәм җыеп алу вакытлары 112
2.4.3. Агач сутларын әзерләү нормативлары һәм параметрлары 112
2.4.4. Кара абага әзерләү 113
2.4.5. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләгәндә һәм дару үләннәрен җыеп алганда урманнардан файдалану вакытлары 113
2.5. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару буенча урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 113
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен рөхсәт ителгән биотехник чаралар исемлеге һәм аларны үткәрү нормалары 114
2.6. Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 115
2.6.1. Авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү өчен урманнарны файдалану параметрлары 115
2.7. Һәвәскәр балыкчылыктан тыш, балык үрчетү 116
2.8. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген башкару буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 116
2.9. Урманнардан рекреация эшчәнлеген башкару өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 116
2.9.1. Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану нормативлары 116
2.9.2. Рекреация эшчәнлеге зонасы, шул исәптән физкультура-савыктыру, спорт һәм спорт-техник корылмалар төзү рөхсәт ителә торган кварталлар һәм (яисә) аларның өлешләре кварталлары һәм (яисә) квартал өлешләре исемлеге. 117
2.9.3. Рекреация эшчәнлеге зонасын функция территорияләренә бүлгәләү 119
2.9.4. Урман кишәрлекләрендәге вакытлыча корылмалар исемлеге һәм аларны тышкы төзекләндерү нормативлары 119
2.9.5. Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану параметрлары һәм вакытлары 119
2.10. Урманнардан урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 120

2.11. Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре һәм дару үләннәре үстерү буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары ..121
2.12. Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 121
2.13. Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшләп чыгару максатларында файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 1222
2.14. Гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерүче корылмалар, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 124
2.15. Урманнардан линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 12525
2.16. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары 128
2.17. Урманнардан дини эшчәнлек өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары 13030
2.18. Урманнарны саклау, яклау, яңадан үстерүгә карата таләпләр 13030
2.18.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына таләпләр, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм башка тискәре йогынтыдан саклау 13030
2.18.2. Урманнарны саклауга таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны саклау буенча профилактик чараларның, зарарлы организмнар учакларын бетерү чараларының, шулай ук башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары) 13333
2.18.3. Урманнарны торгызуга таләпләр (урманнарны торгызу, урман үрчетү, карау чараларын үткәрү нормативлары, параметрлары, вакытлары) 13838
2.19. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре 15555
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләүләр 15656
3.2. Махсус саклана торган урман кишәрлекләре буенча төрләрне чикләү........158
3.3. Урманнарны файдалану төрләре буенча чикләүләр 16060

КЕРЕШ

Әлеге урман хуҗалыгы регламенты Нурлат урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, саклау, яклау һәм яңадан үрчетүне гамәлгә ашыру өчен нигез булып тора.

Урман хуҗалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы «Урман хуҗалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» боерыгы нигезендә эшләнгән.

Урман хуҗалыгы регламенты 2029 елның 1 апреленә кадәр гамәлдә булачак.

Урман хуҗалыгы регламентын эшләгәндә дәүләт урман реестры материаллары файдаланылды.

Регламентны эшләүче:

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы.

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан ш., 420124.

E-mail: Minleshoz@tatar.ru.

Сайт: Minleshoz.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Россия Федерациясенең Закон чыгару актлары

Россия Федерациясенең Урман кодексы (алга таба – Россия Федерациясенең Урман кодексы).

Россия Федерациясенең Су кодексы (алга таба - РФ Су кодексы).

Россия Федерациясенең Җир кодексы (алга таба – РФ Җир кодексы).

Россия Федерациясенең Гражданнар кодексы (алга таба − РФ Гражданнар кодексы).

«Янгын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрендәге 69-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − «Янгын куркынычсызлыгы турында» 69-ФЗ).

«Махсус саклана торган табигый территорияләр турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 33-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелендәге 52-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 52-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Геодезия, картография һәм пространство мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрендәге 431-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 431-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән сак эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 109-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Вөждан иреге һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрендәге 125-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 125-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 221-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1998 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы Федераль закон.

«Җир төзелеше турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 78-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба − 7-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Электр энергиясе турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 35-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 7 июлендәге 126-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 126-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 4 декабрендәге 201-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 201-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 2021 елның 30 декабрендәге 454-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 454-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Ау турында һәм аучылык ресурсларын саклау хакында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 209-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Үсемлекләр карантины турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 206-ФЗ номерлы Федераль закон).

«Җирләрне яки җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – 172-ФЗ номерлы Федераль закон).

РФ Урман кодексында каралган хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы норматив, хокукый актлар (2025 елның 01 сентябренә)

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
Россия Федерациясе Хөкүмәте актлары		
100 статья	Урманнарга һәм андагы табигый объектларга китерелгән зыянны түләттерү	«Урман законнарын бозу нәтиҗәсендә урманнарга һәм алардагы табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзенчәлекләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 29 декабрендәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелек)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2021 елның 30 июнендәге 1098

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		номерлы карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан әзерләнергә тиешле үзагачның максималь күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Зат, затлар төркеме тарафыннан әзерләнергә тиешле үзагачның максималь күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль милектәге урман кишәрлеген арендалау өчен урман кишәрлеге мәйданы бирәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман ресурслары күләме бирәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	«Федераль милектә булган урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү ставкалары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Урманнардан гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычларны барлыкка китерүче корылмалар һәм башка ясалма су объектлары төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү өчен файдалану	«Су объектын файдалануга тапшыру турында карарны әзерләү һәм кабул итү тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2022 елның 19 гыйнварындагы 18 номерлы карары
45 статья	Урманнардан линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен файдалану	«Россия Федерациясе элемтә линияләре һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре буенча түләү. Федераль мөлкәттә, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары мөлкәтендә һәм муниципаль мөлкәттә торучы җирләрдә әзерләнә торган үзагач берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	«Федераль милектә булган урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү ставкалары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
23^1 статьяның 3 өлеше, 60^3 статья	Урманнарда санитар куркынычсызлык. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Урманнарда санитар куркысызлык кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрендәге 2047 номерлы карары
23^1 статьяның 3 өлеше, 53	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы	«Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» Россия

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
статья		Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 7 октябрендәге 1614 номерлы карары, «Урманнарны янгынга каршы кору чаралары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2025 елның 22 апрелендәге 526 номерлы карары, «Урман янгыннары аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләрне бетерүдә федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын җәлеп итү турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 2 декабрендәге 1464 номерлы карары, «Урман янгыннары нәтиҗәсендә барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, «Урман янгыннарын сүндерү планнарын эшләү һәм кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, «Урман янгыннары һәм урманнарның янгын куркынычы турындагы мәгълүматларның дәреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урман хуҗалыгын үстерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урман хуҗалыгы өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген әзерләү һәм раслау	«Урман комплексын үстерү максатларында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең кайбер актларын үзгәртү һәм үз көчләрен югалтуын тану хакында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 23 февралендәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарның функциональ зоналары	«Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 1 өлешенең 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан җирләрнең чикләрен үзгәртү һәм урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда функциональ зоналарны билгеләү кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	«Саклык урман, эксплуатация һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы
21 статья	Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү	«Саклагыч урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектлар исемлеген раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2022 елның 30 апрелендәге 1084-р номерлы боерыгы
21[1] статья	Урман инфраструктурасын барлыкка китерүгә бәйләнмәгән капиталь булмаган бина, корылмалар төзү һәм эксплуатацияләү	«Саклагыч урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйләнмәгән капиталь булмаган төзелеш, корылмалар исемлеге турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтеңен 2022 елның 23 апрелендәге 999-р номерлы боерыгы
45 статья	Урманнардан линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану	«Электр челтәре хуҗалыгы объектларын саклау зоналарын һәм шундый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның аерым шартларын билгеләү тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73[1] статьяның 6 өлеше	Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсен төзү Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсен әзерләү һәм төзү тәртибе	«Агач әзерләү өчен дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнәрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсен төзү хокукына конкурста җиңүчене билгеләү өчен критерийларны бәяләү кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
93[1] статья	Дәүләт урман реестрын алып бару тәртибе	«Дәүләт урман реестрын алып бару кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2023 елның 25 августындагы 1378 номерлы карары; «Вәкаләтле дәүләт хакимияте органының яисә аңа буйсынучы дәүләт бюджет учреждениесенең «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайты аша кереп гамәлгә ашырыла ала торган дәүләт урман реестрындагы мәгълүматлар, документлар һәм материаллар исемлеген раслау турында» Россия Федерациясе

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		Хөкүмәтенең 2022 елның 7 сентябрендәге 2565-р номерлы боерыгы (2025 елның 7 мартындагы ред.).
Россия Федерациясе Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының (алга таба - Россия Табигать ресурслары министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 7 өлеше	Урманнарны торгызу. Урман торгызу кагыйдәләре	«Урман торгызу кагыйдәләрен, рәвешен, составын, урман торгызу проектын килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук урман торгызу проектының электрон рәвешендәге форматка таләпләрне раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерык
73^1 статьяның 7 өлеше	Урман кишәрлеген арендалауның типик шартнамәсе	«Урман кишәрлекләрен арендалауның типик шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алуның типик шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 488 номерлы боерык
60^{15} статья	Сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләре	«Россия Федерациясенең Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектларының Кызыл китапларына кертелгән сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, башка урман үсемлекләрен һәм урманнардагы үсемлекләр дөньясы объектларын саклау Үзенчәлекләрен раслау турында» 2025 елның 27 мартындагы 142 номерлы боерык
23^1 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны карап тору. Урманнарны саклау кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Урманнарны карап тору кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, саклау, яклау, аларны торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2021 елның 12 августындагы 558 номерлы боерык
53^1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2025 елның 9 апрелендәге 183 номерлы карары
53^2 статья	Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман	«Урманнарда янгын куркынычын һәм Урман янгыннарын мониторинглауны гамәлгә

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
	янгыннарын мониторинглау	ашыру тәртибен раслау турында» 2025 елның 12 маендагы 256 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары семлеген һәм Россия Федерациясенең Урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хуҗалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу вакыты һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хуҗалыгы регламентларының составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60^5 статья	Дәүләт урман патологиясе мониторингы	«Дәүләт урман патологиясе мониторингын алып бару тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы карары
60^7 статья	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 912 номерлы боерык
60^6 статьяның 4 өлеше	Урман патологиясе тикшерүләре. Урман патологиясе тикшерүләрен алып бару тәртибе	«Урман патологиясе тикшерүләрен уздыру тәртибен һәм урман патологиясе тикшерүләре акты формасын раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 910 номерлы боерык
23^2 статьяның 10 өлеше, 29 статьяның 11 өлеше, 23^1 статьяның 3 өлеше	Урман кисү эшләре. Үзагач әзерләү. Үзагач әзерләү кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән агач әзерләү кагыйдәләрен һәм урманчылыкларда агач әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерык, «Урман кисү эшләре төрләрен, аларны үтәү тәртибен һәм эзлеклелеген раслау турында, урман кисү эшләренең технологик картасы формасын, урман кисү урынын ахыргы карап чыгу акты формасын һәм урман кисү урынын ахыргы карап чыгу тәртибен раслау турында» 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы боерык, «Урман кисүнең таксацион тасвирламасына кертелә торган белешмәләр составын, урман кисүнең таксацион тасвирламасын төзү тәртибен, аның электрон формадагы форматына таләпләрне, урман кисүнең факттагы торышы турындагы мәгълүматның таксацион тасвирламасының туры килмәвен билгеләү тәртибен, урман кисүнең таксацион

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		тасвирламасы формаларын раслау турында» 2022 елның 14 октябрендәге 687 номерлы боерык
60^{4} статья	Урманны саклау максатыннан районнарга бүлү	«Урманнарны саклау буенча районнарга бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
93^{1} статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, аларның формаларын һәм аларны әзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрендәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә бирелә торган мәгълүмат төрләре исемлеген һәм аны бирү шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрендәге 464 номерлы боерык
70^{1} статьяның 13 өлеше	Урман кишәрлекләрен проектлау	«Урман кишәрлегенең проект документациясе составына һәм аның эчтәлегенә карата таләпләрне, аны әзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60^{13} статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлекләре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәкләндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
66^{5}, 66^{6}, 66^{7}, 66^{8} статьялары	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман-орлык плантацияләрен, даими урман-орлык кишәрлекләрен һәм башка урман утыртмаларын, урман үсемлекләре орлыкларын, үсентеләрне, урман агач токымнары чәчкеннәрен җитештерү (үстерү, җыю), шулай ук урман үсемлекләренең генофондын саклап калу һәм нәселдәнлек үзлекләрен өйрәнү максатларында кулланыла торган урман үсемлекләрен) төзү һәм бүлеп бирү, мондый объектларны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2025 елның 25 апрелендәге 231 номерлы боерык, «Урман үсемлекләре орлыкларын, үсентеләрнең, төп урман агач токымнары үсентеләрен, чәчкеннәрен җитештерү (үстерү, җыю), аларның категорияләрен билгеләү, саклау, транспортировкалау, сату һәм алардан файдалану тәртибен раслау турында»

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		2025 елның 15 маендагы 269 номерлы боерык
46 статьяның 4 өлеше	Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм файдалану өчен урманнарны файдалану	«Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм файдалану өчен урманнарны файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы боерык
38 статья	Авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү өчен урманнарны файдалану	«Авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә авыл хуҗалыгын алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык
49 статьяның 4 өлеше	Урманнардан файдалану турында хисап. Урманнардан файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнардан файдалану турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнардан файдалану турында хисап тапшыру формасын һәм тәртибен, шулай ук урманнардан файдалану турында электрон рәвештә хисап формасы таләпләрен раслау турында» 2025 елның 19 мартындагы 115 номерлы боерык
66 статьяның 4 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урман үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урман торгызу һәм урман үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләрне раслау турында» 2025 елның 18 мартындагы 112 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына муниципаль һәм дәүләт экспертизасы. Урманнарны үстерү проектына муниципаль һәм дәүләт экспертизасы тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына муниципаль һәм дәүләт экспертизасы тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясе формасын, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон формадагы урман декларациясе форматына таләпләрне раслау турында» 2021 елның 29 апрелендәге 303 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60^{11} статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе.	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		тапшыру форматына карата таләпләрне, урманнарны саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны саклау турында хисап формасын һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны саклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләрне раслау турында» 2025 елның 18 мартындагы 111 номерлы боерык
60^8 статьяның 5 өлеше	Зарарлы организмнарның чыганакларын юк итү	«Зыянлы организмнар чыганакларын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2025 елның 1 ноябрендәге 586 номерлы боерык
53^4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 1 апрелендәге 244 номерлы боерык
98^2 статья	Урманны саклау	«Урманны саклау тәртибе һәм нормативларын раслау турында» 2021 елның 15 декабрендәге 955 номерлы боерык
64^1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман урнашкан җирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман урнашкан җирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт формасын раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъектының урман планы. Россия Федерациясе субъектының урман планы составы һәм аны әзерләү тәртибе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының типик формасын һәм составын, аны әзерләү һәм үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 20 декабрендәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68 статья	Урманнарны бер төрле тәртипкә салу турында гомуми нигезләмәләр. Урманнарны тәртипкә салу эчтәлеге	«Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы боерык
63 статьяның 3 өлеше	Урман үстерү. Урман үстерү кагыйдәләре	«Урман үрчетү кагыйдәләрен, урман үрчетү проектын килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, шулай ук урман үрчетү проектының электрон форматы таләпләрен раслау турында» 2021 елның 20 декабрендәге 978 номерлы боерык
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты.	«Урманнарны үзләштерү проектының составын, аны әзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен, урманнарны үзләштерү

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		проектының электрон документ рәвешендәге форматы таләпләрен раслау турында» 2021 елның 16 ноябрендәге 864 номерлы боерык
39[1] статья	Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану	«Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану	«Урманнардан линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен линияле объектларга урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану	«Җир катламнарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатларында урманнарны файдалану кагыйдәләрен, шулай ук урман участогын бирмичә, сервитут билгеләп яисә билгеләмичә җир катламнарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатларында урманнарны файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Сагыз әзерләү	«Сагыз әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы боерык
Статья 38[1]	Балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану	«Балыкчылыкны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 13 октябрендәге 742 номерлы боерык
39 статья	Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыю	«Урман азык-төлек ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнарны фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм белем бирү эшчәнлеген алып	«Фәнни-тикшеренү эшчәнлеге, белем бирү эшчәнлегендә урманнарны файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
	баруда файдалану	июлендәге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнарны рекреацион эшчәнлекне алып бару өчен куллану	«Урманнарны рекреацион эшчәнлек алып баруда файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерык
29 статьяның 7 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Үзагач әзерләү. Үзагач әзерләү рөхсәт ителми торган куак һәм агач төрләре (токымнары) исемлеге	«Куак һәм агачларның үзагач әзерләү рөхсәт ителми торган төрләре (токымнары) исемлеген раслау турында» 2025 елның 14 мартындагы 102 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53^1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү нормативларын билгеләү турында» 2025 елның 9 апрелендәге 184 номерлы боерык
Федераль урман хуҗалыгы агентлыгы (алга таба – Рослесхоз) норматив актлары		
29 статьяның 6 өлеше	Урман кисүне исәпләү тәртибе	«Урман кисүне исәпләү тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык, «Агач кисү яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53^1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм урманнарда һава торышы шартларына бәйле рәвештә янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкларын районлаштыруны билгеләү турында» 2022 елның 19 декабрендәге 1032 номерлы боерык
Россия Федерациясе субъекты норматив актлары		
82, 83 статьялар	Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарының урман мөнәсәбәтләре өлкәсендәге вәкаләтләре. Россия Федерациясенең урман мөнәсәбәтләре өлкәсендәге аерым вәкаләтләрен башкаруны Россия Федерациясенең субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасының Урман планын раслау турында» Татарстан Республикасы Президентының 2018 елның 24 декабрендәге УП-880 номерлы Указы, «Татарстан Республикасының урман хуҗалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендәге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, «Татарстан Республикасының төбәк яисә муниципальара әһәмиятле гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2024 елның 30 декабрендәге 1258 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	РФ Урман кодексы белән каралган	Норматив актлар
1	2	3
		Кабинеты карары
82 статьяның 7 өлеше	Гражданнарга үз ихтыяҗлары өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча түләү ставкаларын билгеләү	«Татарстан Республикасында гражданнарга үз ихтыяҗлары өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча түләү ставкаларын билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрендәге 107-2/нпс-2020 номерлы Татарстан Республикасы Дәүләт комитеты карары

1 БҮЛЕК. ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТЛАР

1.1. Урманчылыкның кыскача сыйфатламасы

1.1.1. Урманчылык исеме һәм урнашуы

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының Нурлат урманчылыгы (алга таба – урманчылык) Татарстан Республикасының көньяк өлешендә, Нурлат, Аксубай, Әлки районнары территорияләрендә урнашкан.

Урманчылык конторасы Заречный поселогында Татарстан Республикасы башкаласы – Казан шәһәреннән 235 чакрымда, иң якын Нурлат тимер юл станциясеннән 28 километр ераклыкта (алга таба – км) урнашкан.

Урманчылыкның почта адресы: 423008, Татарстан Республикасы, Нурлат районы, Заречный пос., Чирмешән урамы, 5 йорт.

1.1.2. Урманчылыкның, участок урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенең районнар буенча бүленеше 1нче таблицада китерелгән.

1нче таблица

Урманчылык структурасы

№ т/б	Урманчылыкның исеме	Участок урманчылыкларының исеме	Урман кварталларының №	Административ район (муниципаль берәмлек)	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6
1	Нурлат	Чияле Алан	23 (өлеше), 111 (өлеше), 113-117	Аксубай	314,0410
			1-22, 23 (өлеше), 24-110, 111 (өлеше), 112, 118-123	Нурлат	11921,9799
2		Восход	1-110	Нурлат	11806,0477
3		Мамык	1, 2, 7, 13-15, 35,	Аксубай	693,4978

№ т/б	Урманчылыкның исеме	Участок урманчылыклары ның исеме	Урман кварталлары ның №	Административ район (муниципаль берәмлек)	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6
			40 (өлеше), 41		
			3-6, 8-12, 16-34, 36-39, 40 (өлеше), 42-130	Нурлат	16454,5701
4		Тимерлек	1-129	Нурлат	17501,9525
5		Тумба	123 (өлеше), 124, 133-136	Әлки	566,7352
			1-122, 123 (өлеше), 125-132, 137-143	Нурлат	16201,8368
6		Чулпан	1-102	Нурлат	13623,6912
Урманчылык буенча барлыгы					**89084,3522**

Урманчылыкның урман участоклары төньяк өлешендә урман массивлары һәм көньяк өлешендә төрле зурлыктагы урман утраулыклары белән тәкъдим ителгән. Урман фонды урнашкан районнарның урманлылыгы уртача 29,8 процент тәшкил итә.

Татарстан Республикасы урманчылык территориясен аерып күрсәтеп, 1нче карта-схемада китерелгән.

Карта-схема № 1

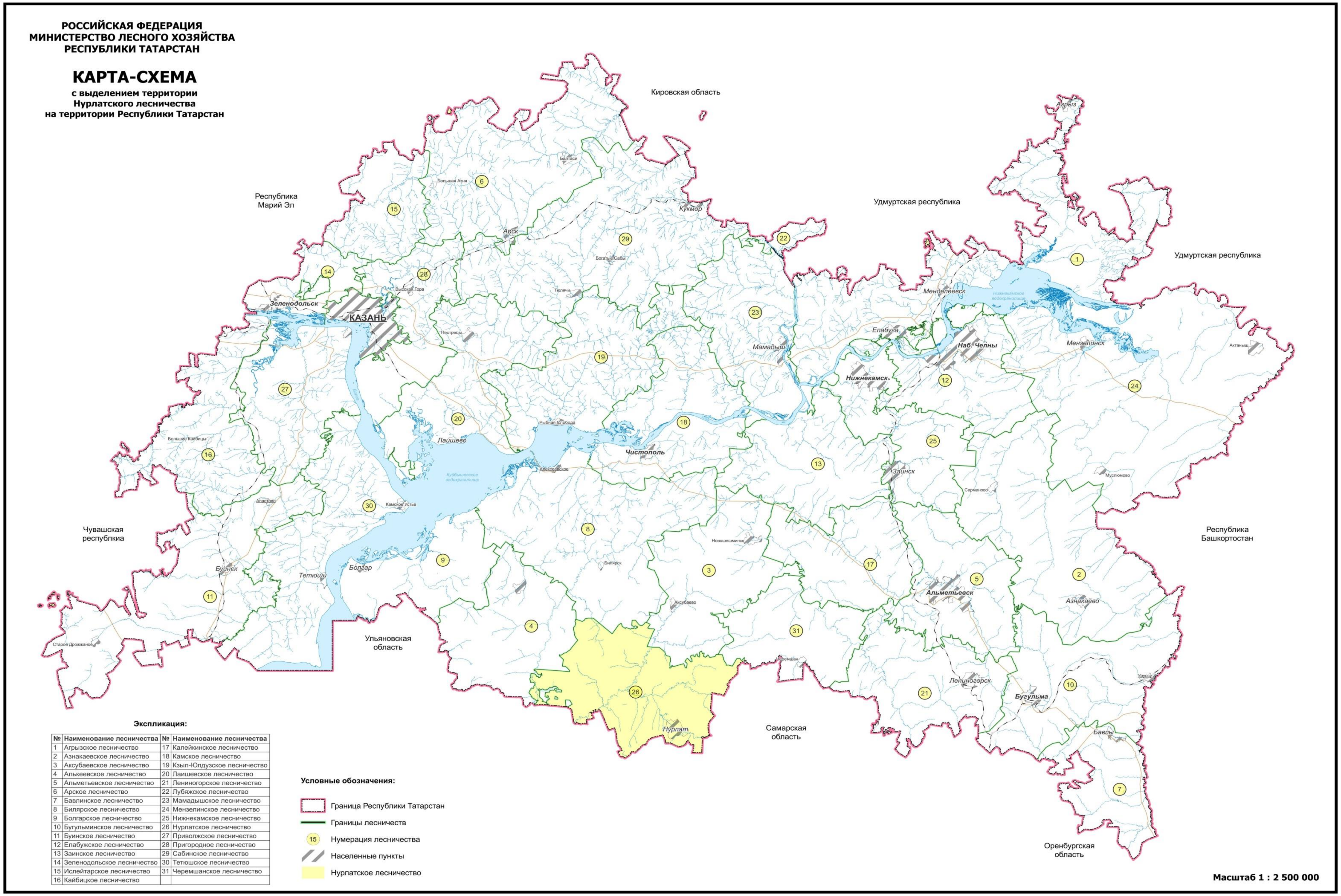

Экспликация:

№	Наименование лесничества	№	Наименование лесничества
1	Агрызское лесничество	17	Калейкинское лесничество
2	Азнакаевское лесничество	18	Камское лесничество
3	Аксубаевское лесничество	19	Кзыл-Юлдузское лесничество
4	Алькеевское лесничество	20	Лаишевское лесничество
5	Альметьевское лесничество	21	Лениногорское лесничество
6	Арское лесничество	22	Лубяжское лесничество
7	Бавлинское лесничество	23	Мамадышское лесничество
8	Билярское лесничество	24	Мензелинское лесничество
9	Болгарское лесничество	25	Нижнекамское лесничество
10	Бугульминское лесничество	26	Нурлатское лесничество
11	Буинское лесничество	27	Приволжское лесничество
12	Елабужское лесничество	28	Пригородное лесничество
13	Заинское лесничество	29	Сабинское лесничество
14	Зеленодольское лесничество	30	Тетюшское лесничество
15	Ислейтарское лесничество	31	Черемшанское лесничество
16	Кайбицкое лесничество		

1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналары, урман районнары һәм урманны саклау һәм орлыкны районлаштыру буенча бүленеше

«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы Россия Табигый ресурслар министрлыгы боерыгы белән расланган урман үсү районнарына бүлү нигезендә, урманчылык территориясе Россия Федерациясенең урман-дала зонасының Европа өлешендәге урман-дала районына кертелгән (2нче таблица).

2нче таблица

Урманчылык урманнарын урман үсү зоналарына һәм урманлы районнарга бүлү

№ т/б	Участок урманчылыклары исемнәре	Урман үсү зонасы	Урман районы	Урманны саклауны районлаштыру зонасы	Урман орлыкларын районлаштыру зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чияле Алан	Урман-дала зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлеше урман-дала районы	Уртача урман патологик куркыныч	Нарат өчен - 3, чыршы өчен - 4, имән өчен - 2	1-123	12236,0209
2	Восход					1-110	11806,0477
3	Мамык					1-130	17148,0679
4	Тимерлек					1-129	17501,9525
5	Тумба					1-143	16768,572
6	Чулпан					1-102	13623,6912
Урманчылык буенча барлыгы							89084,3522

Урманчылык һәм участок урманчылыклары территориясенең урман үсү зоналары һәм урман районнары буенча бүленеше 2нче карта-схемада күрсәтелгән.

Карта-схема № 2

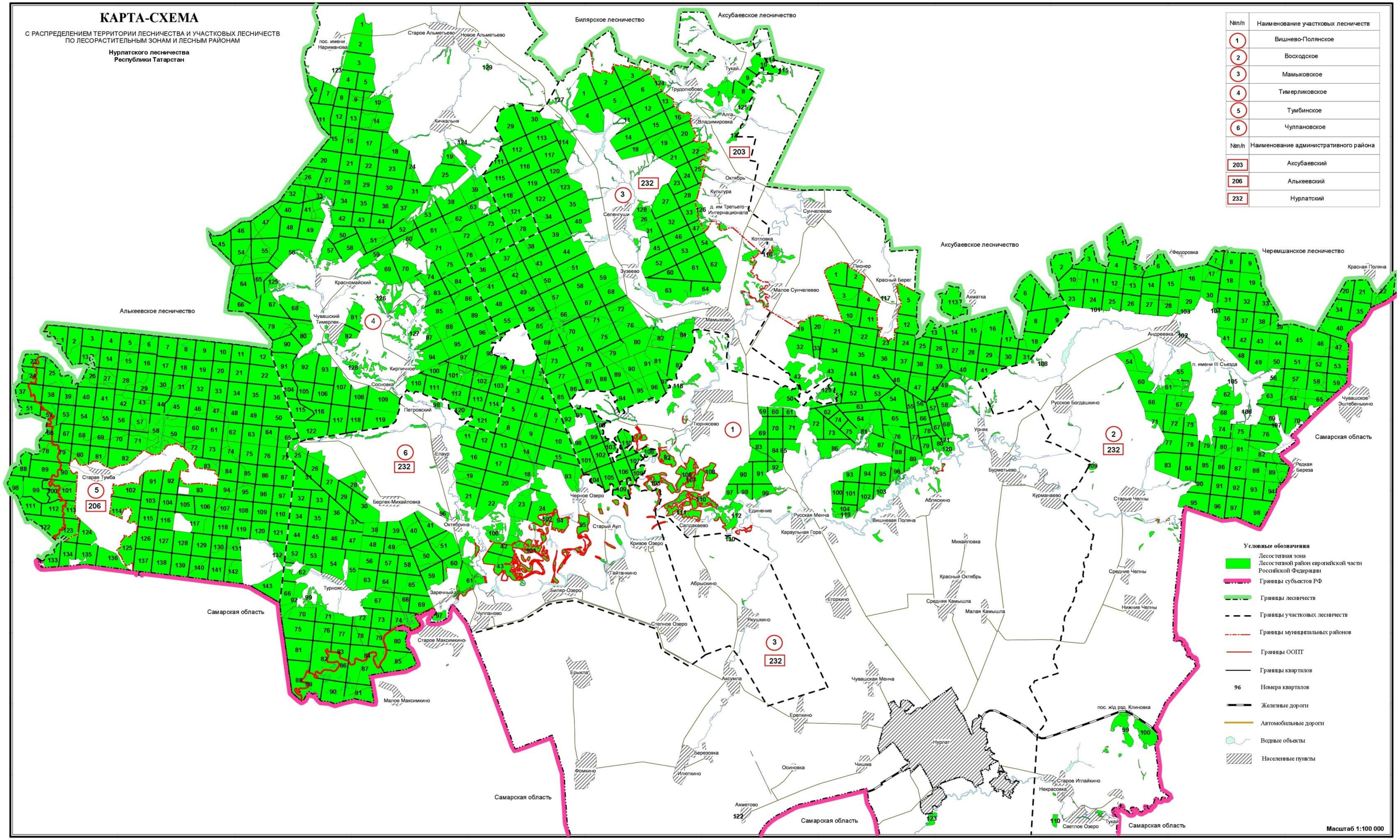

1.1.4. Урманнарны кварталлар яисә аларның өлешләре буенча саклык урманнарының максатчан билгеләнеше һәм категорияләре буенча бүлү, шулай ук саклык, эксплуатацияләү һәм резерв урманнарын бүлеп бирү нигезләре

Знче таблица

Урманнарны максатчан билгеләнеше һәм саклык урман категорияләре буенча бүлү

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
Барлык урманнар			89084,3522	
1. Саклык урманнары, барысы:			12463,6602	
шул исәптән:				
1.1. Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнар	Барлыгы		1472,9523	Урман кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы
	Чияле Алан	111 квартал, 82, 105, 106-112, 116, 118-120 квартал өлешләре	645,8647	
	Восход	109 квартал өлеше	0,0965	
	Мамык	70, 124-130 квартал өлешләре	19,1857	
	Тумба	1, 23, 24, 37, 51, 52, 66, 78, 79, 89, 90, 100, 101, 112, 113, 122, 123, 133 квартал өлеше	69,8755	
	Чулпан	43 квартал, 24, 42, 60, 61, 69, 74, 79, 80, 82, 83-89, 93-95, 97, 100, 101, 102 квартал өлешләре	737,9299	
1.2. Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Барлыгы		4805,1226	Урман кодексы, Су кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары
	Чияле Алан	5, 6, 12, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 30, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 56, 57, 58, 63, 64, 68, 71, 72, 75, 81, 82, 86, 87, 96, 99, 105, 106, 109, 112, 114, 115,	623,6332	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
		116, 118, 119, 120, 121, 123 квартал өлешләре		министрлыгы боерыгы
	Восход	1-8, 10, 33, 38, 49-51, 53, 54, 59-61, 66, 69, 70, 77, 82, 102, 105-110 квартал өлешләре	155,4069	
	Мамык	1-3, 8, 10-12, 14, 17, 19-21, 25, 28-31, 34-36, 38, 40-42, 44, 49, 52, 53, 57-62, 64-66, 69-73, 79-82, 86-90, 93-95, 97-101, 104, 105, 111, 116, 117, 119, 120, 124-130 квартал өлешләре	1071,9035	
	Тимерлек	10, 18-20, 25-28, 31, 33, 34, 39, 42, 43, 50, 51, 57, 59, 63-67, 69, 73, 74, 76-78, 82-85, 87, 91, 92, 95-99, 101, 102, 112, 114, 117, 120-129 кварталларның өлешләре	728,9974	
	Тумба	1, 5-9, 14, 15, 19, 23-27, 31, 32, 37, 39, 45, 51-53, 58, 59, 63-67, 72-74, 78, 79, 83, 84, 89, 90, 98-101, 111-113, 119, 120, 122, 123, 130-133 квартал өлешләре	1045,7674	
	Чулпан	1-7, 9, 11, 13, 14, 18-21, 23-25, 42, 50, 52, 53, 55, 58, 59, 61, 62, 65, 68,	1179,4142	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
		69, 71, 73, 74, 76, 79-89, 93-95, 97-102 квартал өлешләре		
1.3. Табигый һәм башка объектларны саклау функциясен үтәүче урманнар, барлыгы шул исәптән:				
1.3.1. Урманнарның саклау полосасында урнашкан урманнар	Барлыгы		67,7028	Урман кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы
	Чияле Алан	69, 83-85, 92 квартал өлешләре	17,5254	
	Восход	7-9, 15-17, 28, 29, 54, 102, 103 квартал өлешләре	50,1774	
1.4. Кыйммәтле урманнар, барысы шул исәптән:			6117,8825	
1.4.1. Су объектлары буенда урнашкан тыелган урман полосалары	Барлыгы		4290,4718	Урман кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы
	Чияле Алан	67, 68, 77, 79, 80, 88, 89, 95, 96, 98-104, 118-121 квартал өлешләре	523,4215	
	Восход	49-51, 56, 57, 63, 95-98, 106, 110 квартал өлешләре	306,2532	
	Мамык	16, 23, 29, 49, 50, 120, 121, 124-129 квартал өлешләре	385,8237	
	Тимерлек	19, 20, 25-27, 33, 34, 39, 41, 42, 50, 57, 63, 73, 76, 77, 84, 109, 110, 124, 125 квартал өлешләре	398,1219	
	Тумба	1, 23-25, 37, 38, 51-53, 66, 67, 78-80, 89, 90, 99-101, 112, 113, 122, 123, 133, 134 квартал өлешләре	733,6801	
	Чулпан	15, 16, 19, 21, 23, 24, 42, 61, 65, 67-69, 72-91, 93, 100 квартал өлешләре	1943,1714	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
1.4.2. Урман-дала урманнары	Барлыгы		1827,4107	Урман кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы
	Чияле Алан	42, 50, 113, 117, 122 квартал, 82, 105-107, 109, 110, 112, 114-116, 118-121, 123 квартал өлешләре	768,7518	
	Восход	99, 100 нче кварталлар, 105-110 нчы кварталларның өлешләре	300,6014	
	Мамык	1-3, 35, 41, 44, 70, 130 квартал өлешләре	148,2727	
	Тимер	81 нчы квартал, 82, 123-129 нчы кварталның өлешләре	434,9897	
	Чулпан	Квартал 96, 97-102нче кварталларның өлешләре	174,7951	
2. Эксплуатация урманнары	Барлыгы		76620,692	Урман кодексы, «Урманнарны тәртипкә салу инструкциясен раслау турында» 2022 елның 5 августындагы 510 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы
	Чияле Алан	1-4, 7-11, 13-15, 18, 24-26, 28, 31-38, 48, 52, 55, 59-62, 65, 66, 70, 73, 74, 76, 78, 90, 91, 93, 94, 97 кварталлар, шулай ук 5, 6, 12, 16, 17, 19-23, 27-30, 39-47, 49-51, 53, 54, 56-58, 63, 64, 67-69, 71, 72, 75, 77, 79-89, 92, 95, 96, 98-123 квартал өлешләре	9656,8243	
	Восход	11-14, 18-27, 30-32, 34-37, 39-48, 52, 55, 58, 62, 64, 65, 67, 68, 71-76, 78-81, 83-94, 101, 104 кварталлар, 1-	10993,5123	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
		10, 15-17, 28, 29, 33, 38, 49-51, 53, 54, 56, 57, 59-61, 63, 66, 69, 70, 77, 82, 95-100, 102, 103, 105-110 квартал өлешләре		
	Мамык	4-7, 9, 13, 15, 18, 22, 24, 26, 27, 32, 33, 37, 39, 43, 45-48, 51, 54-56, 63, 67, 68, 74-78, 83-85, 91, 92, 96, 102, 103, 106-110, 112-115, 118, 122, 123, 1-3, 8, 10-12, 14, 16, 17, 19-21, 23, 25, 28-31, 34-36, 38, 40-42, 44, 49, 50, 52, 53, 57-62, 64-66, 69-73, 79-82, 86-90, 93-95, 97-101, 104, 105, 111, 116, 117, 119-121, 124-130 квартал өлешләре	15522,8823	
	Тимерлек	1-9, 11-17, 21-24, 29, 30, 32, 35-38, 40, 44-49, 52-56, 58, 60-62, 68, 70-72, 75, 79, 80, 86, 88-90, 93, 94, 100, 103-108, 111, 113, 115, 116, 118, 119, 10, 18-20, 25-28, 31, 33, 34, 39, 41-43, 50, 51, 57, 59, 63-67, 69, 73, 74, 76-78, 81-85, 87, 91, 92, 95-99, 101, 102, 109, 110, 112, 114, 117, 120-129 квартал өлешләре	15939,8435	
	Тумба	2-4, 10-13, 16-18, 20-22, 28-30, 33-36, 40-44, 46-50,	14919,249	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Участок урманчылыгы	Кварталларның яисә аларның өлешләренең номерлары	Мәйданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлүнең нигезләре
1	2	3	4	5
		54-57, 60-62, 68-71, 75-77, 81, 82, 85-88, 91-97, 102-110, 114-118, 121, 124-129, 135-143, 1, 5-9, 14, 15, 19, 23-27, 31, 32, 37-39, 45, 51-53, 58, 59, 63-67, 72-74, 78-80, 83, 84, 89, 90, 98-101, 111-113, 119, 120, 122, 123, 130-134 квартал өлешләре		
	Чулпан	8, 10, 12, 17, 22, 26-41, 44-49, 51, 54, 56, 57, 63, 64, 66, 70, 92, 1-7, 9, 11, 13-16, 18-21, 23-25, 42, 43, 50, 52, 53, 55, 58-62, 65, 67-69, 71-91, 93-102 квартал өлешләре	9588,3806	

1.1.5. Урманчылык территориясенең урман фонды җирләре составындагы урман һәм урман булмаган җирләрнең сыйфатламасы

4нче таблица

Урманчылык территориясенең урман фонды җирләре составындагы урман һәм урман булмаган җирләрнең сыйфатламасы

Җирләрнең сыйматламасы күрсәткечләре	Урманчылык буенча барлыгы	
	мәйданы, га	%
1	2	3
1. Җирләрнең гомуми мәйданы	89084,3522	100,0
2. Урманлы җирләр, барлыгы	85996,0272	96,5
2.1. Урман үсемлекләре белән капланган җирләр, барлыгы	85339,8641	95,5
2.2.1. Шул исәптән, урман культуралары	9237,7878	11,1
2.2. Урман үсемлекләре белән капланмаган җирләр, барлыгы	656,1631	1,0

Җирләрнең сыйматламасы күрсәткечләре	Урманчылык буенча барлыгы	
	мәйданы, га	%
1	2	3
шул исәптән:		
тоташмаган урман культуралары	443,6724	0,4
урман питомниклары	5,8313	0,1
урман торгызу фонды, барлыгы	206,6594	0,5
шул исәптән:		
Агымдагы елдагы кисентекләр, кисү белән билгеләнгән урман кишәрлекләре	137,2580	0,4
ачык урыннар	69,4014	0,1
3. Урман булмаган җирләр, барлыгы	3088,3250	3,5
шул исәптән:		
сөрүлекләр	28,3416	0,1
печән чабу урыннары	502,7809	0,5
утлавыклар	47,0693	0,1
сулар	344,1222	0,3
юллар, урман юллары	631,6224	0,5
кордон	2,6736	0,1
умарталык	10,4766	0,1
посёлок	192,1936	0,2
ял лагеры	1,5149	0,1
зиратлар	2,7189	0,1
сазлыклар	271,8630	0,2
башка җирләр	11,5427	0,1
электр үткәрү линияләре трассасы	119,2185	0,2
газ үткәргеч трассасы	8,3407	0,1
нефть үткәргеч трассасы	490,8008	0,4
нефть качалкасы	423,0453	0,4

1.1.6. Булган махсус сакланучы табигый территорияләрнең һәм объектларның, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау буенча планнарының сыйфатламасы

Хокукый режим Россия Федерациясе Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу җирләр әйләнештән чыгарылган яисә әйләнештә чикләнгән (РФ Җир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә, шул исәптән урманнардан файдалану, саклау, яклау яисә аларны торгызу өлкәсендә тыела яисә рөхсәт ителә торган эшчәнлекнең конкрет төрләре РФ Җир кодексы, РФ Урман кодексы, 33-ФЗ номерлы Федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә проектлаштырыла торган махсус сакланылучы табигый территорияләр (алга таба – МСТТ) юк.

Булган махсус сакланылучы табигый территорияләр исемлеге

МСТТ исеме (аеру өчен нигез)	Профиль	Кыскача сыйфатламасы	Урманчылык территориясендә урнашуы	Урманчылык чикләрендәге мәйданы, га
1	2	3	4	5
«Чирмешән» комплекслы профильле төбәк әһәмиятендәге дәүләт табигать заказнигы («Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы территориясендә төбәк әһәмиятендәге комплекслы профильле «Чирмешән» дәүләт табигать заказнигын оештыру турында» 2019 елның 6 февралендәге 74 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары)	Комплекслы	Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән уникаль сулы-сазлыклы комплекс, үсемлекләрнең һәм хайваннарның су һәм су тирәсендәге төрләренең табигый резерваты. Заказлы табигатьне саклау режимы.	Мамык участок урманчылыгы, 125-130 квартал өлешләре.	5,5151
			Чулпан участок урманчылыгы, 24, 42, 43, 61, 94, 95, 100-102 квартал өлешләре.	569,6947
«Чирмешән болыннары» төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле («Нурлат муниципаль районының табигать	Ботаник	Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән, Татарстан Республикасының Олы Чирмешән елгасы үзәнендәге болыннарда һәм су-сазлык	Чияле Алан участок урманчылыгы, 82, 105-112, 118 квартал өлешләре.	606,1130
			Мамык урман хуҗалыгы, 129 квартал өлеше.	0,0066
			Чулпан участок урманчылыгы, 60, 61,	100,3228

объектларын төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле дип игълан итү турында» 2009 елның 16 ноябрендәге 785 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары		комплексларында урнашкан үсемлекләрнең һәм хайваннарның табигый резерваты.	95, 102 квартал өлешләре.	
«Олы Чирмешән елгасы» төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле («Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләре турында Нигезләмәне раслау хакында» 2019 елның 29 мартындагы 237 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары)	Гидрологик	Үз эченә Олы Чирмешән елгаларын һәм Кече Чирмешән һәм Олы Сөлчә кушылдыкларын ала. Елга үзәнендә типик тугай имәнлекләренең табигый ареалы урнашкан. Яр чыпчыгы һәм алтын каргалар оя кора торган урын	Чияле Алан участок урманчылыгы, 107, 109, 111, 112, 118-120 квартал өлешләре.	40,7372
			Восход участок урманчылыгы, 109 квартал өлеше.	0,0965
			Мамык участок урманчылыгы, 124-126, 129 квартал өлешләре.	14,4147
			Чулпан участок урманчылыгы, 24, 42, 43, 61, 69, 74, 79, 80, 82-89, 93-95, 97, 101, 102 квартал өлешләре.	132,3697
«Олы Сөлчә елгасы» төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле («Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләре турында Нигезләмәне раслау хакында» 2019 елның 29 мартындагы 237 номерлы Татарстан Республикасы	Гидрологик	Олы Чирмешән елгасының уң кушылдыгын үз эченә ала. Елганың башы Татарстан Республикасы Чирмешән районы Әмир авылыннан 0,8 км көнчыгыштарак урнашкан. Елга тамагы Татарстан Республикасы Нурлат районының Салдакай авылыннан 5 км көнбатыштарак урнашкан.	Чияле Алан участок урманчылыгы, 82, 116, 118 квартал өлешләре.	3,1841
			Мамык участок урманчылыгы, 70 квартал өлеше.	1,5977

Министрлар Кабинеты карары)				
«Кече Чирмешән елгасы» төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле («Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләре турында Нигезләмәне раслау хакында» 2019 елның 29 мартындагы 237 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары)	Гидрологик	Табигый үсемлекләр тугайлы болыннардан һәм катнаш урманнардан тора. Суүсемле үсемлекләр флорасы составында 50 дән артык төре билгеләнгән. Аппак авылы (Татарстан Республикасының Әлки районы) тирәсендә Кече Чирмешән елгасы тугаенда умырткалы хайваннарның сирәк һәм аеруча саклана торган төрләре теркәлгән.	Тумба участок урманчылыгы, 1, 23, 24, 37, 51, 52, 66, 78, 79, 89, 90, 100, 101, 112, 113, 123, 133 квартал өлешләре.	69,8755
Урманчылык буенча барлыгы				1543,9276

1.1.7. Милли мирас булып саналган проектлана торган урманнар сыйфатламасы

Татарстан Республикасы территориясендә үз сыйфатлары буенча милли мирас урманнарына кертелә торган урманнар юк.

1.1.8. Урман кисү эшләрен башкарганда сакланырга тиешле буфер зоналарының зурлыгы һәм биологик күптөрлелек төрләре исемлеге

Биологик төрлелекне саклау - урман хуҗалыгы эшчәнлеген алып баруның мөһим шарты. Ул якланган урманнарда, урманнарның аерым якланган участокларында гына түгел, ә урман кисү эшләрен башкаруда да тәэмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисүләр үткәрелгәндә яшәү тирәлеге шартлары сизелерлек үзгәрә. Үсешнең үзгәргән шартларында яңа шартларга хас булган урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә яшәү тирәлеген тамырлыдан үзгәртүче тоташ кисүләр вакытында биотопларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калу кирәк (биоценоз белән шөгыльләнүче пространстволар тирәлегенең абиотик факторлары буенча бер төрле булуы турында).

Урман үсемлекләре һәм хайваннарының яшәү урыны шартларының төрлелеген саклау өчен, урман кисү участокларын билгеләү һәм бүлү вакытында

аерым биотоплар (төп объектлар) билгеләнә, ә урман кисү участокларын эшкәрткәндә алар саклана. Бу кечкенә мәйданлы участоклар, алар урман кисү эшләре вакытында бөтенләй үзгәртелми һәм биоүзгәрлеклекне саклау өчен мөһим әһәмияткә ия.

Аларның булуы билгеле бер дәрәҗәдә табигый бозулар нәтиҗәләрен имитацияләргә мөмкинлек бирә, киселгән урыннарда урман мохитен саклап калырга һәм торгызырга ярдәм итә. Бу объектлар Россиянең Кызыл китабына һәм/яки төбәкнең Кызыл китапларына кертелгән тере организмнарның сирәк һәм зәгыйфь төрләренең потенциаль яшәү урыннары булып тора.

Урман кисү эшләрен башкарганда сакланырга тиешле биологик төрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 20 нче таблицада күрсәтелгән.

1.1.9. Территориаль планлаштыру документларында каралган гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларга, күрсәтелгән объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү чаралары сыйфатланмасы

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боерыгы нигезендә «Саклык урманнары, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеге» расланган.

Россия Федерациясе Урман кодексының 13 статьясына ярашлы, урман юллары урманнарны һәр төрле файдалануда, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм күбәйтү максатларында төзелергә мөмкин.

Түбәндәге таблицада гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама китерелгән.

Урман юлларының сыйфатламасы

№ т/б	Юлларның төрләре	Юллар озынлыгы, км					
		барлыгы	урман хуҗалыгы (төрләре буенча)				гомуми файдаланудагы
			I тип	II төре	Өченче тип	барлыгы	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Юллар, барысы	224	24	49	151	224	145
2.	шул исәптән						
3.	а) автомобиль юлы	224	24	49	151	224	145
4.	шулардан						
5.	каты өслекле	-	-	-	-	-	53
6.	грунтлы	224	24	49	151	224	92
7.	шул исәптән						
8.	алардан ел буе хезмәт итүче	2	2	-	-	2	14

Урманчылык территориясендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының һәм урман хуҗалыгы юлларының барысы да агачны сату һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары буларак хезмәт итә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (әзерләнгән агачны эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һ.б.) агачны һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. Россия Федерациясе Урман кодексының 14 статьясы нигезендә саклык урманнарында, шулай ук РФ Урман кодексында, башка федераль законнарда каралган башка очракларда урман эшкәртү инфраструктурасын төзү һәм эксплуатацияләү тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман фонды җирләрендә урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү Россия Федерациясе Урман кодексының 21 һәм 21^1 статьялары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Территориаль планлаштыру схемасы нигезендә урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларны урманнар урнашкан башка категорияләрдәге җирләрдә төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше нигезендә башка федераль законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау яки эксплуатацияләү өчен файдаланылган җирләр Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 9 өлеше нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

«Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы Россия Табигать министрлыгының боерыгы белән расланган урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә саклау урманнарында, шулай ук Россия Федерациясе Урман кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очракларда урнаштыру тыела.

Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланылучы табигать территорияләренең, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларының, урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган объектларның урнашу урынын күрсәтеп, урманнарның максатчан билгеләнеше буенча квартал саен бүленүе 3нче Карта-схемада китерелгән.

Карта-схема №3

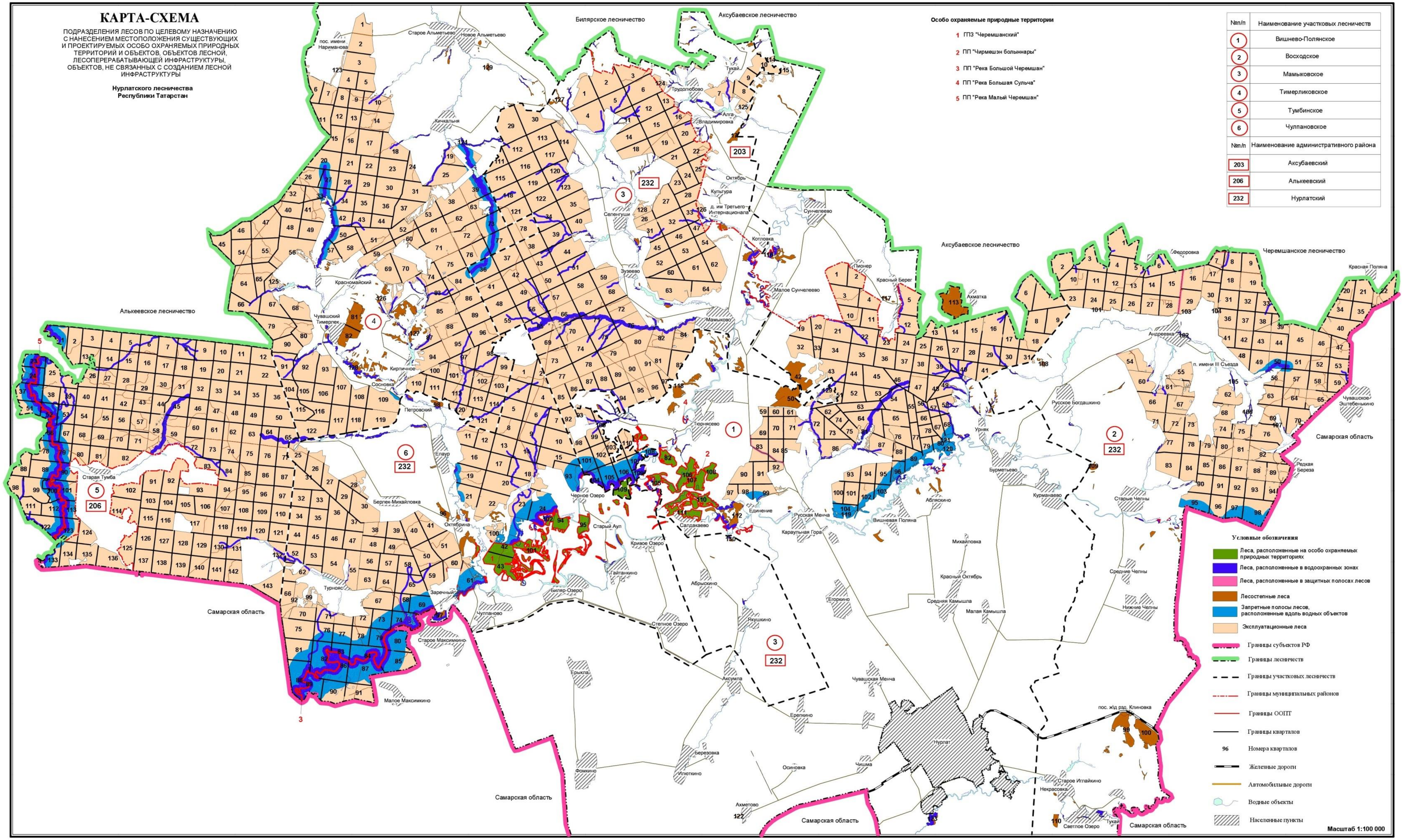

1.2. Урманнардан файдаланунын рөхсәт ителгән төрләре

Урман мөнәсәбәтләрендә Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр, гражданнар һәм юридик затлар катнаша (Россия Федерациясе Урман кодексының 4 статьясы).

Шул ук вакытта урман динамик рәвештә яңартыла торган һәм трансформациягә бирелүчән табигый ресурс буларак карала, Россия Федерациясе Урман кодексының 5 статьясы нигезендә урманнардан файдалану, саклау, яклау һәм яңадан торгызу урман турында, экологик система яисә табигать ресурсы буларак күзаллау төшенчәсе буларак гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан рөхсәт ителгән файдалану төрләре, кварталларга бүлеп, 5нче таблицада китерелгән.

5нче таблица

Урманнарның рөхсәт ителгән файдалану төрләре

Урманнардан файдаланунын рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
1	2	3	4
1. Агач әзерләү	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
2. Сагыз әзерләү	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
3. Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
4. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыеп алу	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912

Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
	Барлыгы		89084,3522
5. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен алып бару.	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
6. Авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
6.1. Һәвәскәр балыкчылыктан тыш, балык үрчетү эшчәнлеге	Чияле Алан	5, 6, 12, 16, 17, 19-23, 27-30, 39-41, 43-47, 49, 51, 53, 54, 56-58, 63, 64, 68, 71, 72, 75, 81, 82, 86, 87, 96, 99, 105, 106, 109-112, 114-116, 118-121, 123 нчы урман кварталларының өлешләре	742,3281
	Восход	1-8, 10, 33, 38, 49-51, 53, 54, 59-61, 66, 69, 70, 77, 82, 102, 105-110 урман кварталларының өлешләре	155,4699
	Мамык	1-3, 8, 10-12, 14, 17, 19-21, 25, 28-31, 34-36, 38, 40-42, 44, 49, 52, 53, 57-62, 64-66, 69-73, 79-82, 86-90, 93-95, 97-101, 104, 105, 111, 116, 117, 119, 120, 124-130 урман кварталларының кисәкләре	1073,4646
	Тимерлек	10, 18-20, 25-28, 31, 33, 34, 39, 42, 43, 50, 51, 57, 59, 63-67, 69, 73, 74, 76-78, 82-85, 87, 91, 92, 95-99, 101, 102, 112, 114, 117, 120-129 нчы урман кварталларының өлешләре.	728,9974
	Тумба	урман кварталларының 1, 5-9, 14, 15, 19, 23-27, 31, 32, 37-39, 45, 51-53, 58-59, 63-67, 72-74, 78, 79, 83, 84, 89, 90, 98-101, 111-113, 119, 120, 122, 123, 130-133 нче өлешләре,	1077,5581
	Чулпан	1-7, 9, 11, 13, 14, 18-21, 23-25, 42, 43, 50, 52, 53, 55, 58, 59, 61, 62, 65, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 79-89, 93-95, 97-102 нчы урман кварталларының өлешләре	1287,0948
	Барлыгы		5064,9129
7. Фәнни-тикшеренү	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209

Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген үтәү	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	Урман чикләре 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1—129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман нөмерләре 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
8. Рекреацион эшчәнлекне башкару	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
9. Урман плантацияләрен булдыру һәм аларны файдалану	Чияле Алан	урман кварталлары 7-9, 18, 25, 31, 35-38, 62, 73, 93, 94, урман кварталларының өлешләре 1-6, 10-17, 19-24, 26-30, 32-34, 39-41, 51-61, 71, 72, 74-81, 83-92, 95-104, 108, 114, 115, 118, 119	8409,7252
	Восход	урман кварталлары 12, 23, 25, 26, 31, 32, 34, 35, 39, 40, 43-47, 52, 58, 64, 67, 68, 71, 73, 74, 80, 81, 86, 88, 91, 93, 104, урман кварталларының өлешләре 1-11, 13-22, 24, 27-30, 33, 36-38, 41, 42, 48-51, 53-57, 59-63, 65, 66, 69, 70, 72, 75-79, 82-85, 87, 89, 90, 92, 94-98, 101-103, 105-109	9587,7032
	Мамык	урман кварталлары 4, 26, 56, 74, 96, 102, 103, 106, 109, 110, 113, 114, 118, урман кварталларының өлешләре 1-3, 5-25, 27-34, 36-55, 57-73, 75-95, 97-101, 104, 105, 107, 108, 111, 112, 115-117, 119-123, 125-128	12175,3251
	Тимерлек	урман кварталлары 4-9, 11-17, 21-24, 29, 30, 32, 35-37, 44-46, 49, 52-55, 60-62, 70-72, 75, 79, 88, 90, 103-106, 115, 116, 118, урман кварталларының өлешләре 1-3, 10, 18-20, 25-28, 31, 33, 34, 38-43, 47, 48, 50, 51, 56-59, 63-69, 73, 74, 76-78, 80, 83-87, 89, 91-102, 107-114, 117, 119-128	14870,7777
	Тумба	урман кварталлары 2-4, 10-13, 16-18, 20, 21, 28, 29, 33-36, 40-42, 49, 50, 54-56, 68-70, 75-77, 86, 87, 93, 94, 97, 103-107, 114-118, 124-129, 135-141 урман кварталларының	13493,4732

Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
		өлешләре 1, 5-9, 14, 15, 19, 22-27, 30-32, 37-39, 43-48, 51-53, 57-67, 71-74, 78-85, 88-92, 95, 96, 98-102, 108-113, 119-123, 130-134, 142, 143	
	Чулпан	Урман кварталлары 29, 33, урман кварталларының 1-28, 30-32, 34-42, 44-73, 75-78, 80, 81, 85, 87, 88, 90-93, 98-100 өлешләре	7407,6422
	Барлыгы		65944,6466
10. Җимешле, җиләкле, декоратив һәм урман дару үләннәрен үстерү	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
10.1. Урман питомникларын булдыру һәм аларны файдалану	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
11. Җир катламнарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм табу	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
11.1. Тикшеренү эшчәнлеген алып бару	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
12. Гидротехник корылмаларны, шул исәптән сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын төзү, реконструкцияләү һәм алардан файдалану, сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522

Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү			
13. Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, алардан файдалану	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
14. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын булдыру һәм алардан файдалану	Чияле Алан	урман кварталлары 7-9, 18, 25, 31, 35-38, 62, 73, 93, 94, урман кварталларының өлешләре 1-6, 10-17, 19-24, 26-30, 32-34, 39-41, 51-61, 71, 72, 74-81, 83-92, 95-104, 108, 114, 115, 118, 119, 121	8409,7252
	Восход	урман кварталлары 12, 23, 25, 26, 31, 32, 34, 35, 39, 40, 43-47, 52, 58, 64, 67, 68, 71, 73, 74, 80, 81, 86, 88, 91, 93, 104, урман кварталларының өлешләре 1-11, 13-22, 24, 27-30, 33, 36-38, 41, 42, 48-51, 53-57, 59-63, 65, 66, 69, 70, 72, 75-79, 82-85, 87, 89, 90, 92, 94-98, 101-103, 105-109	9587,7032
	Мамык	урман кварталлары 4, 26, 56, 74, 96, 102, 103, 106, 109, 110, 113, 114, 118, урман кварталларының 1-3, 5-25, 27-34, 36-55, 57-73, 75-95, 97-101, 104, 105, 107, 108, 111, 112, 115-117, 119-123, 125-128 өлешләре	12175,3251
	Тимерлек	урман кварталлары 4-9, 11-17, 21-24, 29, 30, 32, 35-37, 44-46, 49, 52-55, 60-62, 70-72, 75, 79, 88, 90, 103-106, 115, 116, 118, урман кварталларының 1-3, 10, 18-20, 25-28, 31, 33, 34, 38-43, 47, 48, 50, 51, 56-59, 63-69, 73, 74, 76-78, 80, 83-87, 89, 91-102, 107-114, 117, 119-128 өлешләре	14870,7777
	Тумба	урман кварталлары 2-4, 10-13, 16-18, 20, 21, 28, 29, 33-36, 40-42, 49, 50, 54-56, 68-70, 75-77, 86, 87, 93, 94, 97, 103-107, 114-118, 124-129, 135-141 урман кварталларының 1, 5-9, 14, 15, 19, 22-27, 30-32, 37-39, 43-48, 51-53, 57-67, 71-74, 78-85,	13493,4732

Урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре	Участок урманчылыгы исеме	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Мәйданы, га
		88-92, 95, 96, 98-102, 108-113, 119-123, 130-134, 142, 143 өлешләре	
	Чулпан	урман кварталлары 29, 33, урман кварталларының 1-28, 30-32, 34-42, 44-73, 75-78, 80, 81, 85, 87, 88, 90-93, 98-100 өлешләре	7407,6422
	Барлыгы		65944,6466
15. Дини эшчәнлек башкару	Чияле Алан	урман кварталлары 1-123	12236,0209
	Восход	урман кварталлары 1-110	11806,0477
	Мамык	урман кварталлары 1-130	17148,0679
	Тимерлек	урман кварталлары 1-129	17501,9525
	Тумба	урман кварталлары 1-143	16768,572
	Чулпан	урман кварталлары 1-102	13623,6912
	Барлыгы		89084,3522
16. Россия Федерациясе Урман кодексының 6 статьясындагы 2 өлеше нигезендә билгеләнгән башка төрләр	-	-	-

Искәрмә:

- Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалануның барлык рөхсәт ителгән төрләре режимы тиешле махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы нигезләмәләр белән билгеләнә (РФ Урман кодексының 112 статьясы).
- Урманнарда агач әзерләү Россия Федерациясе Урман кодексының 23.1, 23.2, 23.3, 23.5, 29.1, 30, 111-115 статьялары, «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач әзерләү кагыйдәләрен һәм агач әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы, «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.
- Агач сагызын әзерләү аның өчен билгеләнгән урманнарда Россия Федерациясе Урман кодексының 31 статьясы һәм «Сагыз әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы нигезендә әзерләнә. Сагыз әзерләү зарарлы организмнар учакларында аларны бетергәнче рөхсәт ителми; урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар йогынтысы нәтиҗәсендә зарарланган һәм хәлсезләнгән утыртмаларда; агач әзерләү өчен өлгергән һәм картайган агачларны тоташ яисә сирәкләп кисү рөхсәт ителми торган урман утыртмаларында; даими орлык учакларында, орлык плантацияләрендә, генетик резерватларда тыела. Аерылып торган эре агачларда, орлыклык агачлары, орлык өлгертү мәйданчыклары һәм полосаларында ярачыклар кисү тыела.
- Урманнарда агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю РФ Урман кодексының 32 статьясы һәм «Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.
- Урманнарда ашый торган урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю РФ Урман кодексының 35 статьясы һәм «Ашый торган урман ресурсларын әзерләү һәм дару

үсемлекләрен җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Россия Табигый ресурслар министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда ау хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру РФ Урман кодексының 36 статьясы нигезендә рөхсәт ителә, моңа РФ Урман кодексының 114 статьясында һәм «Аучылык өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану очраклары Исемлеген раслау турында» 2025 елның 17 мартындагы 105 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгында каралган очраклар керми.

- Урманнарда авыл хуҗалыгын алып бару РФ Урман кодексының 38 статьясы һәм «Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану очраклары Исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгының боерыгы нигезендә рөхсәт ителә, моңа РФ Урман кодексының 114 статьясында каралган очраклар керми.

- Урманнарда фәнни-тикшеренү, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру РФ Урман кодексының 40 статьясы һәм «Фәнни-тикшеренү, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру РФ Урман кодексының 41 статьясы һәм «Ял итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы Россия Табигать министрлыгының боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

10. Урманнарда урман плантацияләре төзү РФ Урман кодексының 42 статьясы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үсемлекләре үстерү РФ Урман кодексының 39 статьясы һәм «Урман җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үсемлекләре үстерү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгының боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнарда урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 39.1 статьясы һәм «урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар табу һәм чыгару максатларында файдалану файдалы казылмалар ятмаларын эшкәртү тыела торган яшел зоналардан, урман-парк зоналарыннан, зоналардан тыш РФ Урман кодексының 43 статьясы һәм 2020 елның 7 июлендәге «Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалану очраклары Исемлеген урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яисә билгеләмичә раслау турында» 417 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы (РФ Урман кодексының 114 статьясы) нигезендә рөхсәт ителә.

- Гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерүче корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә урманнарда рөхсәт ителә. Гидротехник корылмалар төзүдән тыш, урман-парк зоналарында һәм яшел зоналарда капиталь төзелеш объектлары төзү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 114 статьясы).

- Урманнарда линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү РФ Урман кодексының 21, 21^1, 45 статьялары һәм РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 4 һәм 5 өлешләрендә каралган чикләүләрдән тыш, «Урманнардан линияле объектларны төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм линия объектларын төзү,

реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут, гавами сервитут төзеп яисә билгеләмичә файдалану очракларын раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы Россия Табигать ресурслары министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителә.

- Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру РФ Урман кодексының 47 статьясы һәм 125-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә урманнарда рөхсәт ителә.

- Урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан җитештерү шушы урманнар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнеше нигезендә гамәлгә ашырыла. Урманнардан файдалану төрләре, аларның максатчан билгеләнешенә бәйсез рәвештә, махсус сакланылучы табигать территорияләре турында эшләнгән яисә эшләнә торган нигезләмәләр, урман фонды җирләрендә урманнардан файдалану режимын билгели торган башка документлар белән чикләнергә яисә кабул ителә торган норматив-хокукый актлар белән чикләнергә мөмкин.

2 БҮЛЕК. УРМАННАРДАН РӨХСӘТЛЕ ФАЙДАЛАНУ НОРМАТИВЛАРЫ, ПАРАМЕТРЛАРЫ ҺӘМ ВАКЫТЛАРЫ, УРМАННАРНЫ САКЛАУ, ЯКЛАУ ҺӘМ ЯҢАДАН ҮСТЕРҮ НОРМАТИВЛАРЫ

2.1. Үзагач әзерләгәндә урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урманнардан агач әзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29^1, 30 статьялары, «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда агач әзерләү кагыйдәләрен һәм агач әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Үзагач әзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач әзерләү эшкуарлык эшчәнлеге максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан үз ихтыяҗлары өчен (җылылык, корылмалар төзү өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законында каралган аерым очракларда дәүләт ихтыяҗлары яисә муниципаль ихтыяҗлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә агач әзерләү рөхсәт ителә.

Үзагач әзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлеге 5нче таблицада китерелгән.

Россия Федерациясе Урман кодексында башкасы билгеләнмәгән булса, агач кисү өчен билгеләнгән территорияләрдә (урман утыртмалары кисү өчен билгеләнгән территорияләрдә) агач әзерләү өчен кисү рөхсәт ителә (Россия Федерациясе Урман кодексының 23^1 статьясы):

1) өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын;

2) корыган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә, урманнарны карап тотканда, урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

3) Россия Федерациясе Урман кодексының 13, 14, 21 һәм 21^1 статьяларында каралган объектларны төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен, Россия Федерациясе Урман кодексының 68^3 статьясында каралган эшләрне башкару өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Әгәр РФ Урман кодексында, башка федераль законнарда башкасы каралмаган булса, агач әзерләү эксплуатация урманнарда, саклык урманнарында гамәлгә ашырыла.

Саклык урманнарында кисешкән урыннар Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлешендә каралган очракларда һәм, әгәр дә сирәкләп кисүләр үзләренең әйләнә-тирәлекне булдыру, су саклау, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен югалта баручы, саклык урманнарының максатчан билгеләнешен һәм алар тарафыннан башкарылучы

файдалы функцияләрне саклауны тәэмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә, саклык урманнарда тоташ кисүләр башкарыла.

Урман утырмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм әзер үзагачны алып чыгу урман кишәрлеген үзагач әзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан, урман декларациясе нигезендә декларацияләнүче чор башланган көннән 12 ай эчендә үткәрелә. Агачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе яисә Россия Федерациясе Урман кодексының 19 статьясындагы 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә әзерләгән очракта, урман урман кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, чыгару тиешенчә килешүдә яки контрактта билгеләнгән вакыт эчендә башкарыла.

Урман үсентеләрен кисү, тарттыру (ташу), өлешчә эшкәртү, саклау, агачны чыгару вакыты урманнарны файдаланган кешенең язма гаризасына нигезләнеп, вәкаләтле орган тарафыннан 12 айдан артмыйча озайтыла ала.

Хисапланган урман кисү күләменнән (агач кисүнең рөхсәт ителә торган күләменнән) артыграк күләмдә, шулай ук кисү яшен бозып үзагач әзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү өчен билгеләнгән исәпле урман кисү күләме

Урман кисү күләмен исәпләү Россия Федерациясе Урман кодексының 29 статьясы, Росия урман хуҗалыгының «Урман кисү күләмен исәпләү тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Әлеге урман хуҗалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сирәкләп кисүне исәпләү 6нчы таблицада китерелгән.

Әлеге урман хуҗалыгы Регламентының гамәлдә булу срогына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ кисүне исәпләү 7нче таблицада китерелгән.

6нчы таблица

Урман хуҗалыгы регламентының гамәлдәге вакытына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сирәкләп кисүне исәпләү хисабы

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: саклык урманнары														
Саклык урманнар категориясе – су саклау зоналарында урнашкан урманнар														
Ирекле сайлап кисүләр														
Хуҗалык секциясе – Түбән кәүсәле имән 1-3 бонитет														
Барысы исәпкә кертелгән	249	44,5							1	0,2	151	29,0	97	15,3
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		10								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	152	4,4							1	0,1	151	4,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	15	0,4												
ликвидлы		0,3												
эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык секциясе – Карама														
Барысы исәпкә кертелгән	3	0,5									2	0,4	1	0,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		14										15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,1									2	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Каен														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барысы исәпкә кертелгән	45	7,6							16	3,4			29	4,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		12								25				-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	16	0,9							16	0,9			-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	2	0,1												
ликвидлы		0,1												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Усак														
Барысы исәпкә кертелгән	364	79,9					22	6,4	120	30,4	106	21,6	116	21,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		16						30		25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	248	12,7					22	1,9	120	7,6	106	3,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	25	1,3												
ликвидлы		1,1												
эшкә яраклы		0,4												
Хуҗалык секциясе – Кара зирек														
Барысы исәпкә кертелгән	260	41,0							12	2,6	101	17,8	147	20,6
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		8								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	113	3,3							12	0,6	101	2,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	11	0,3												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ликвидлы		0,2												
эшкә яраклы		0,1												
Хуҗалык секциясе – Эшкә яраклы юкә														
Барысы исәпкә кертелгән	575	127,5	1	0,3					8	2,2	92	23,5	474	101,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		3		30						25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	101	4,2	1	0,1					8	0,6	92	3,5	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	10	0,4												
ликвидлы		0,4												
эшкә яраклы		0,2												
Саклык урманнар категориясе буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	1496	301,0												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		9												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	632	25,6												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	63	2,5												
ликвидлы		2,1												
эшкә яраклы		0,9												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	252	45,0												
Гомуми запастан уртача сайлап алу		10												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
проценты														
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	154	4,5												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	15	0,4												
ликвидлы		0,3												
эшкә яраклы		0,2												
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	1244	256,0												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты														
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	478	21,1												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	48	2,1												
ликвидлы		1,8												
эшкә яраклы		0,7												
Саклык урманнар категориясе - саклык полосаларда урнашкан урманнар														
Ирекле-сайлап кисү														
Хуҗалык секциясе – Усак														
Барысы исәпкә кертелгән	4	0,8							1	0,3	1	0,2	2	0,3
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		13								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,1							1	0,1	1	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Саклык урманнары категориясе буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	4	0,8												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		13												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,1												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	4	0,8												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		13												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,1												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Саклык урманнар категориясе – ТМТТ (табигатьне махсус саклау территорияләрендә) урнашкан урманнар														
Ирекле сайлап кисү														
Хуҗалык секциясе – Түбән кәүсәле имән 1-3 бонитет														
Барысы исәпкә кертелгән	57	9,8									31	5,9	26	3,9
Гомуми запастан		9										15		-

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
уртача сайлап алу проценты														
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	31	0,9									31	0,9	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	3	0,1												
ликвидлы		0,1												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе — Карама														
Барысы исәпкә кертелгән	5	0,7											5	0,7
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		-												-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе — Усак														
Барысы исәпкә кертелгән	118	26,4					6	1,6	107	24,1			5	0,7
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25						30		25				-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	113	6,5					6	0,5	107	6,0			-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	11	0,6												
ликвидлы		0,5												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык секциясе – Кара зирек														
Барысы исәпкә кертелгән	141	19,5									72	11,2	69	8,3
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		9										15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	72	1,7									72	1,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	7	0,2												
ликвидлы		0,1												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Тупыл														
Барысы исәпкә кертелгән	1	0,3							1	0,3				
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25								25				
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	1	0,1							1	0,1				
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Саклык урманнар категориясе буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	322	56,7												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		16												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	217	9,2												
Уртача кабатлану чоры														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	21	0,9												
ликвидлы		0,7												
эшкә яраклы		0,2												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	62	10,5												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		9												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	31	0,9												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	3	0,1												
ликвидлы		0,1												
эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	260	46,2												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		18												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	186	8,3												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	18	0,8												
ликвидлы		0,6												
эшкә яраклы		0,2												
Саклык урманнар категориясе – урман-дала урманнары														
Ирекле-сайлап кисү														
Хуҗалык секциясе – Түбән кәүсәле имән 1-3 бонитет														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барысы исәпкә кертелгән	5	0,9									4	0,8	1	0,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		11										15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	4	0,1									4	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе - Каен														
Барысы исәпкә кертелгән	6	1,1											6	1,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		-												-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	-	-											-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе - Усак														
Барысы исәпкә кертелгән	120	27,4					26	7,6	49	12,9	8	1,8	37	5,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		21						30		25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	83	5,8					26	2,3	49	3,2	8	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	8	0,6												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,2												
Хуҗалык секциясе – Кара зирек														
Барысы исәпкә кертелгән	13	2,1									12	2,0	1	0,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		14										15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	12	0,3									12	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	1	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе –Эшкә яраклы юкә														
Барысы исәпкә кертелгән	46	8,4									2	0,5	44	7,9
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		1										15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,1									2	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Саклык урманнар категориясе буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	190	39,9												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		16												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	101	6,3												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	9	0,6												
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,2												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Каты яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	5	0,9												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		11												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	4	0,1												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	185	39,0												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		16												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	97	6,2												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	9	0,6												
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,2												
Саклык урманнар категориясе – су объектлары буенда урнашкан тыелган урман полосалары														
Ирекле-сайлап кисү														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Хуҗалык секциясе – Нарат														
Барысы исәпкә кертелгән	2	0,8							2	0,8				
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25								25				
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,2							2	0,2				
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе – Түбән кәүсәле имән 1-3 бонитет														
Барысы исәпкә кертелгән	246	45,7							49	10,4	128	24,3	69	11,0
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		14								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	177	6,2							49	2,6	128	3,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	18	0,6												
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык секциясе - Карама														
Барысы исәпкә кертелгән	15	2,7							8	1,7	3	0,5	4	0,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		19								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	11	0,5							8	0,4	3	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
тамырлы	1	0,1												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Хуҗалык секциясе - Каен														
Барысы исәпкә кертелгән	168	33,5							110	24,5	11	1,8	47	7,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		19								25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	121	6,4							110	6,1	11	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	12	0,6												
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,3												
Хуҗалык секциясе - Усак														
Барысы исәпкә кертелгән	390	84,4	2	0,6			20	5,1	132	31,4	164	34,7	72	12,6
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		18		30				30		25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	318	14,8	2	0,2			20	1,5	132	7,9	164	5,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	32	1,5												
ликвидлы		1,2												
эшкә яраклы		0,5												
Хуҗалык секциясе – Кара зирек														
Барысы исәпкә кертелгән	692	115,1					7	1,7	30	6,1	462	81,1	193	26,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		12						30		25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана	499	14,2					7	0,5	30	1,5	462	12,2	-	-

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
торган запас														
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	50	1,4												
ликвидлы		1,1												
эшкә яраклы		0,5												
Хуҗалык секциясе – Эшкә яраклы юкә														
Барысы исәпкә кертелгән	567	130,1	4	1,5					12	3,4	144	37,2	407	88,0
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		5		30						25		15		-
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	160	7,0	4	0,5					12	0,9	144	5,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10													
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	16	0,7												
ликвидлы		0,6												
эшкә яраклы		0,3												
Саклык урманнары категориясе буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	2080	412,3												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		12												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	1288	49,3												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	129	4,9												
ликвидлы		3,9												
эшкә яраклы		1,9												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслылар														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барысы исәпкә кертелгән	2	0,8												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,2												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	-	-												
ликвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Каты яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	261	48,4												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		14												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	188	6,7												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	19	0,7												
ликвидлы		0,5												
эшкә яраклы		0,3												
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	1817	363,1												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		12												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	1098	42,4												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
			1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
тамырлы	110	4,2												
ликвидлы		3,4												
эшкә яраклы		1,6												
Саклык урманнарда сирәкләп кисү буенча барлыгы														
Барысы исәпкә кертелгән	4092	810,7												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		11												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2240	90,5												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлылы	222	8,9												
ликвидлы		7,2												
эшкә яраклы		3,2												
Шул исәптән хуҗалыклар буенча:														
Ылыслылар														
Барысы исәпкә кертелгән	2	0,8												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		25												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	2	0,2												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлылы	-	-												
лицвидлы		-												
эшкә яраклы		-												
Каты яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	580	104,8												

Күрсәткечләр	Барлыгы		Шул исәптән тулылыклары буенча											
	га	мең кбм	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,5-0,3	
			га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм	га	мең кбм
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты		12												
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	377	12,2												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
тамырлы	37	1,2												-
ликвидлы		0,9											-	-
эшкә яраклы		0,5												
Йомшак яфраклылар														
Барысы исәпкә кертелгән	3510	705,1												
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты														
Бер тапкырда кисеп ташлана торган запас	1861	78,1												
Уртача кабатлану чоры														
Агач кисүнең еллык күләмен исәпләү:														
Тамырлы	185	7,7												
ликвидлы		6,3												
эшкә яраклы		2,7												

7нче таблица

Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләре хисабы

Хуҗалык секциясе һәм өстенлек итүче токым	Урман белән капланган җирләр. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм картайган утыртмалар запасы, мең м3	1 га эксплуат. фондына уртача запас м3	Уртача тамыр массасы үсеше мең. м3	Кисен тенең яше	Исәпләнгән урман кисү участоклары, мең м³				Кабул итүгә тәкъдим ителүче урман кишәрлекләре хисабы					Эксплуатация фонды елы саны	Утыртмаларның күзалланган калдыгы, га га	
		Яшь урман	Урта яшьле		Өлгерепкилүче	Өлгергән һәм картайган					Яшь классы	Тигез итеп файдаланудагы	2нче яшьле	1нче яшьле	Интег-раль	Мәйданы, га	Тамыр запасы, мең м³	Ликвидта				Өлгереп килүче	өлгергән һәм картайган
			Барлыгы	Хисапка кертелде		Барлыгы	шул исәптән картайган											барлыгы	шул исәптән эшкә яраклы	% ликв. эшлекле.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Тоташ кисүләр – мәйдан, га Урманнарның максатчан билгеләнеше: эксплуатация урманнары																							
Нарат	4196	647	1988	1988	1429	132		36,7	278	21,6	81 V	47	59	39	36	13	3,6	3,2	2,6	81	10	2515	225
Чыршы	1175	818	351	351	6					4,6	81 V	13	6		4							36	1
Карагай	215	18	57	57	140					1,0	81 V	2	3	4	2							197	
Имән к/б	729	239	487	257	3					1,9	101 VI	7	4		2							62	
Имән к/ю 1-3 бонит	578	1	7	3	45	525	202	92,6	176	1,3	61 VII	9	19	29	20	19	3,4	2,9	1,6	55	27	3	380
Имән к/ю 4-5 бонит	4	1				3	3	0,4	133		51 VI												3
Өрәнге	1048	126	596	413	262	64	24	10,6	166	2,7	61 VII	16	25	16	19	12	2,0	1,7	0,9	50	5	413	206
Карама	12	1	7	1	1	3		0,5	165		61 VII											1	4
Каен	16476	244	5231	2812	4416	6585	31	1277,3	194	53,2	61	253	460	550	442	275	53,4	47,0	28,2	60	24	2812	8251

Хуҗалык секциясе һәм өстенлек итүче токым	Урман белән капланган җирләр. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм картайган утыртмалар запасы, мең м3	1 га эксплуат. фондына уртача запас м3	Уртача тамыр массасы үсеше мең. м3	Кисен тенең яше	Исәпләнгән урман кисү участоклары, мең $м^3$				Кабул итүгә тәкъдим ителүче урман кишәрлекләре хисабы					Эксплуатация фонды елы саны	Утыртмаларның күзалланган калдыгы, га га	
		Яшь урман	Урта яшьле		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм картайган					Яшь классы	Тигезитеп файдалануда гы	2нче яшьле	1нче яшьле	Интег-раль	Мәй-даны, га	Тамыр запасы, мең $м^3$	Ликвидта				Өлгереп килүче	өлгергән һәм картайган
			Барлыгы	Хисапка кертелде		Барлыгы	шул исәптән картайган											барлыгы	шул исәптән эшкә яраклы	% ликв. эшлеклe.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
											VII												
Усак	26246	4153	2513	2513	3643	15937	5821	3568,6	224	103,5	41 V	583	736	979	722	720	161,3	137,1	61,7	45	22	2513	12380
Соры (ак) зирек	5				5						41 V												
Кара зирек	1176	78	186	160	111	801	4	133,1	166	2,8	61 VII	18	36	46	35	35	5,8	4,9	2,5	51	23	160	562
Баллы юкә	2196	505	1691	679						6,6	81 IX	26	23									457	
Эшкә яраклы юкә	9239	1555	2223	915	581	4880	1518	1138,6	233	29,0	61 VII	142	213	273	223	213	49,6	43,6	24,0	55	23	915	3331
Турыл	1				1						31 VII												1
Тирәк	7	4	2	2	1						41 V											2	1
Өянке	14	14								0,1	21 V	1											
Эксплуатация урманнары һәм тоташ кисүләр буенча барлыгы																							
	63317	8404	15339	10151	10644	28930	7603	6258,4		228,3						1287	279,1	240,4	121,5	51		10086	25345
Шул исәптән: Ылыслы																							
	5586	1483	2396	2396	1575	132		36,7		27,2						13	3,6	3,2	2,6	81		2748	226
Каты яфраклылар																							

Хуҗалык секциясе һәм өстенлек итүче токым	Урман белән капланган җирләр. га	Шул исәптән яшь төркемнәре буенча						Өлгергән һәм картайган утыртмалар запасы, мең м3	1 га эксплуат. фондына уртача запас м3	Уртача тамыр массасы үсеше мең. м3	Кисен тенең яше	Исәпләнгән урман кисү участоклары, мең м³				Кабул итүгә тәкъдим ителүче урман кишәрлекләре хисабы					Эксплуатация фонды елы саны	Утыртмаларның күзалланган калдыгы, га га	
		Яшь урман	Урта яшьле		Өлгереп килүче	Өлгергән һәм картайган						Тигез итеп файдаланудагы	2нче яшьле	1нче яшьле	Интег-раль	Мәй-даны, га	Тамыр запасы, мең м³	Ликвидта					
			Барлыгы	Хисапка кертелде		Барлыгы	шул исәптән картайган				Яшь классы							барлыгы	шул исәптән эшкә яраклы	% ликв. эшлекле.		Өлгереп килүче	өлгергән һәм картайган
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	2371	368	1097	674	311	595	229	104,1		5,9						31	5,4	4,6	2,5	54		479	593
Йомшак яфраклылар																							
	55346	6539	11846	7081	8758	28203	7374	6117,6		195,1						1243	270,1	232,6	116,4	50		6859	24526
Куаклыклар																							
	14	14								0,1													

2.1.2. Урманнарны карап тотканда урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларында кисү өчен белгеләнгән исәпле урман кисү күләме (үзагач алуның еллык рөхсәт ителгән күләме)

8 нче таблица

Урманнарны карап тотканда урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларында кисү өчен белгеләнгән исәпле урман кисү күләме (үзагач алуның еллык рөхсәт ителгән күләме)

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урманнарның максатчан билгеләнеше: Саклык урманнары									
Ылыслылар									
Өстенлек иткән токым– Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га.	16,3	17,1					33,4
		мең.м³	1,3	1,2					2,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	Мәйданы	га	1,6	1,1					2,7
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,13	0,08					0,21
	лимвидлы	мең.м³	0,10	0,07					0,17
	эшкә яраклы	мең.м³	0,07	0,05					0,12
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	10,0						10,0
		мең.м³	0,4						0,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,0						1,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,04						0,04
	ликвидлы	мең.м³	0,03						0,03
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Өстенлек итүче токым – Карагай									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		6,5					6,5
		мең.м³		0,6					0,6
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдаланылучы								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләм:								
	мәйданы	га		0,4					0,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³		0,04					0,04
	ликвидлы	мең.м³		0,03					0,03
	эшкә яраклы	мең.м³		0,02					0,02
Ылыслылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	26,3	23,6					49,9
		мең.м³	1,7	1,8					3,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,6	1,5					4,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,17	0,12					0,29
	ликвидлы	мең.м³	0,13	0,10					0,23
	эшкә яраклы	мең.м³	0,09	0,07					0,16
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,1	62,6					67,7
		мең.м³	0,2	2,5					2,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,5	6,3					6,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,02	0,25					0,27
	ликвидлы	мең.м³	0,01	0,20					0,21
	эшкә яраклы	мең.м³	-	0,11					0,11
Өстенлек итүче токым – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1,3	0,2					1,5
		мең.m³	-	-					-
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,1	-					0,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	-	-					-

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре: сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	Барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ликвидлы	мең.м³	-	-					-
	эшкә яраклы	мең.м³	-	-					-
Йомшак яфраклылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	6,4	62,8					69,2
		мең.м³	0,2	2,5					2,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,6	6,3					6,9
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,02	0,25					0,27
	ликвидлы	мең.м³	0,01	0,20					0,21
	эшкә яраклы	мең.м³	-	0,11					0,11
Саклык урманнары буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	32,7	86,4					119,1
		мең.м³	1,9	4,3					6,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,2	7,8					11,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,19	0,37					0,56
	ликвидлы	мең.м³	0,14	0,30					0,44
	эшкә яраклы	мең.м³	0,09	0,18					0,27
Урманнарның максатчан билгеләнеше: Эксплуатация урманнары									
Ылыслылар									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	334,2	997,5					1331,7
		мең.м³	24,5	94,4					118,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	33,4	66,5					99,9
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	2,45	6,29					8,74
	ликвидлы	мең.м³	1,84	5,35					7,19
	эшкә яраклы	мең.м³	1,20	3,75					4,95
Өстенлек итүче токым– Чыршы									

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	339,8	122,1					461,9
		мең.м³	15,2	6,8					22,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	34,0	12,2					46,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	1,52	0,68					2,20
	ликвидлы	мең.м³	1,06	0,54					1,60
	эшкә яраклы	мең.м³	0,64	0,32					0,96
Өстенлек итүче токым – Карагай									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,5	51,3					56,8
		мең.м³	0,2	5,8					6,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,6	3,4					4,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,02	0,39					0,41
	ликвидлы	мең.м³	0,01	0,31					0,32
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01	0,20					0,21
Ылыслылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	679,5	1170,9					1850,4
		мең.м³	39,9	107,0					146,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	68,0	82,1					150,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	3,99	7,36					11,35
	ликвидлы	мең.м³	2,91	6,20					9,11
	эшкә яраклы	мең.м³	1,85	4,27					6,12
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	185,4						185,4
		мең.м³	7,0						7,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10						

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	18,5						18,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,70						0,70
	ликвидлы	мең.м^3	0,46						0,46
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,18						0,18
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	185,4						185,4
		мең.м^3	7,0						7,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	18,5						18,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,70						0,70
	ликвидлы	мең.м^3	0,46						0,46
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,18						0,18
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	571,8	1580,6					2152,4
		мең.м^3	21,1	73,6					94,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	57,2	158,1					215,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	2,11	7,36					9,47
	ликвидлы	мең.м^3	1,37	5,89					7,26
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,48	3,24					3,72
Өстенлек итүче токым – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	208,7	152,0					360,7
		мең.м^3	4,7	6,5					11,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	20,9	15,2					36,1

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,47	0,65					1,12
	ликвидлы	мең.м³	0,28	0,49					0,77
	эшкә яраклы	мең.м³	0,04	0,17					0,21
Өстенлек итүче токым - Эшкә яраклы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	11,7	84,3					96,0
		мең.м³	0,6	4,0					4,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,1	5,6					6,7
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,06	0,27					0,33
	ликвидлы	мең.м³	0,04	0,22					0,26
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01	0,11					0,12
Өстенлек итүче токым – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	34,8	39,4					74,2
		мең.м³	1,2	1,7					2,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,5	2,6					6,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,12	0,11					0,23
	ликвидлы	мең.м³	0,08	0,09					0,17
	эшкә яраклы	мең.м³	0,03	0,05					0,08
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	827,0	1856,3					2683,3
		мең.м³	27,6	85,8					113,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	82,7	181,5					264,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	2,76	8,39					11,15
	ликвидлы	мең.м³	1,77	6,69					8,46
	эшкә яраклы	мең.м³	0,56	3,57					4,13
Эксплуатация урманнары буенча барлыгы									

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1691,9	3027,2					4719,1
		мең.м^3	74,5	192,8					267,3
2.	Кабатланучоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	169,2	263,6					432,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	7,45	15,75					23,20
	ликвидлы	мең.м^3	5,14	12,89					18,03
	эшкә яраклы	мең.м^3	2,59	7,84					10,43
Урманчылык буенча барлыгы									
Ылысылылар									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	350,5	1014,6					1365,1
		мең.м^3	25,8	95,6					121,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	35,0	67,6					102,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	2,58	6,37					8,95
	ликвидлы	мең.м^3	1,94	5,42					7,36
	эшкә яраклы	мең.м^3	1,27	3,80					5,07
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	349,8	122,1					471,9
		мең.м.	15,6	6,8					22,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	35,0	12,2					47,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	1,56	0,68					2,24
	ликвидлы	мең.м^3	1,09	0,54					1,63
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,66	0,32					0,98
Өстенлек итүче токым – Карагай									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,5	57,8					63,3
		мең.м^3	0,2	6,4					6,6

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,6	3,8					4,4
	сайлана торган запас:								
	тамыр	мең.м³	0,02	0,43					0,45
	ликвидлы	мең.м³	0,01	0,34					0,35
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01	0,22					0,23
Ылыслы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	705,8	1194,5					1900,3
		мең.м³	41,6	108,8					150,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	Мәйданы	га	70,6	83,6					154,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	4,16	7,48					11,64
	ликвидлы	мең.м³	3,04	6,30					9,34
	эшкә яраклы	мең.м³	1,94	4,34					6,28
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	185,4						185,4
		мең.м³	7,0						7,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	18,5						18,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,70						0,70
	ликвидлы	мең.м³	0,46						0,46
	эшкә яраклы	мең.м³	0,18						0,18
Каты яфраклылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	185,4						185,4
		мең.м³	7,0						7,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мәйданы	га	18,5						18,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мов.	0,70						0,70
	ликвидлы	мең.м³	0,46						0,46
	эшкә яраклы	мең.м³	0,18						0,18
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым — каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	576,9	1643,2					2220,1
		мең.м³	21,3	76,1					97,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	Мәйданы	га	57,7	164,4					222,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	2,13	7,61					9,74
	ликвидлы	мең.м³	1,38	6,09					7,47
	Эшкә яраклы	мең.м³	0,48	3,35					3,83
Өстенлек итүче токым – усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	210,0	152,2					362,2
		мең.м³	4,7	6,5					11,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	Мәйданы	га	21,0	15,2					36,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,47	0,65					1,12
	ликвидлы	мең.м³	0,28	0,49					0,77
	эшкә яраклы	мең.м³	0,04	0,17					0,21
Өстенлек итүче токым – эшкә яраклы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	11,7	84,3					96,0
		мең.м³	0,6	4,0					4,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,1	5,6					6,7
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,06	0,27					0,33
	ликвидлы	мең.м³	0,04	0,22					0,26

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,01	0,11					0,12
	Өстенлек итүче токым – Баллы юкә								
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	34,8	39,4					74,2
		мең.м^3	1,2	1,7					2,9
2.	Кабатланучоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,5	2,6					6,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,12	0,11					0,23
	ликвидлы	мең.м^3	0,08	0,09					0,17
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,03	0,05					0,08
	Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы								
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	833,4	1919,1					2752,5
		мең.м^3	27,8	88,3					116,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	83,3	187,8					271,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	2,78	8,64					11,42
	ликвидлы	мең.м^3	1,78	6,89					8,67
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,56	3,68					4,24
	Барлыгы								
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1724,6	3113,6					4838,2
		мең.м^3	76,4	197,1					273,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	172,4	271,4					443,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	7,64	16,12					23,76
	ликвидлы	мең.м^3	5,28	13,19					18,47
	эшкә яраклы	мең.м^3	2,68	8,02					10,70
	шул исәптән участок урманчылыклары буенча:								
	Чияле Алан участок урманчылыгы								
	Ылыслылар								
	Өстенлек итүче токым – Нарат								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	1,0	10,8					11,8
		мең.м³	-	0,8					0,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,1	0,7					0,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	-	0,05					0,05
	ликвидлы	мең.м³	-	0,04					0,04
	эшкә яраклы	мең.м³	-	0,03					0,03
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	3,8	11,1					14,9
		мең.м³	0,1	0,3					0,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,4	1,1					1,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,01	0,03					0,04
	ликвидлы	мең.м³	0,01	0,02					0,03
	эшкә яраклы	мең.м³	-	0,01					0,01
Ылыслы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	4,8	21,9					26,7
		мең.m³	0,1	1,1					1,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,5	1,8					2,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең м³	0,01	0,08					0,09
	ликвидлы	мең м³	0,01	0,06					0,07
	эшкә яраклы	мең м³	-	0,04					0,04
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	14,4						14,4
		мең м³	0,5						0,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10						

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклэүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,4						1,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең м³	0,05						0,05
	ликвидлы	мең м³	0,03						0,03
	эшкә яраклы	мең м³	0,01						0,01
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	14,4						14,4
		мең м³	0,5						0,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,4						1,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең м³	0,05						0,05
	ликвидлы	мең м³	0,03						0,03
	эшкә яраклы	мең м³	0,01						0,01
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	19,2	115,1					134,3
		мең м³	0,5	3,7					4,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,9	11,5					13,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең м³	0,05	0,37					0,42
	ликвидлы	мең m³	0,03	0,29					0,32
	эшкә яраклы	мең m³	0,01	0,16					0,17
Өстенлек итүче токым – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	8,8	78,7					87,5
		мең м³	0,3	3,7					4,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,9	7,9					8,8

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең m³	0,03	0,37					0,40
	ликвидлы	мең m³	0,02	0,28					0,30
	эшкә яраклы	мең m³	-	0,09					0,09
Өстенлек итүче токым – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,3						2,3
		мең м³	0,1						0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,2						0,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең m³	0,01						0,01
	ликвидлы	мең m³	-						-
	эшкә яраклы	мең m³	-						-
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	30,3	193,8					224,1
		мең м³	0,9	7,4					8,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,0	19,4					22,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең м³	0,09	0,74					0,83
	ликвидлы	мең м³	0,05	0,57					0,62
	эшкә яраклы	мең м³	0,01	0,25					0,26
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	49,5	215,7					265,2
		мең.м³	1,5	8,5					10,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	4,9	21,2					26,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,15	0,82					0,97
	ликвидлы	мең.м³	0,09	0,63					0,72
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02	0,29					0,31
Восход участок урманчылыгы									

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылысլылар									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	74,7	69,9					144,6
		мең.м³	4,1	5,0					9,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	7,5	4,7					12,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,41	0,33					0,74
	ликвидлы	мең.м³	0,31	0,28					0,59
	эшкә яраклы	мең.м³	0,20	0,19					0,39
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	48,5	3,1					51,6
		мең.м³	2,1	0,1					2,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	4,8	0,3					5,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,21	0,01					0,22
	ликвидлы	мең.м³	0,15	0,01					0,16
	эшкә яраклы	мең.м³	0,09	-					0,09
Ылыслылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	123,2	73,0					196,2
		мең.м³	6,2	5,1					11,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	12,3	5,0					17,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,62	0,34					0,96
	ликвидлы	мең.м³	0,46	0,29					0,75
	эшкә яраклы	мең.м³	0,29	0,19					0,48
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча	га	4,6						4,6
		мең.м³	0,2						0,2

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ачыкланган фонд								
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,5						0,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,02						0,02
	ликвидлы	мең.м^3	0,01						0,01
	эшкә яраклы	мең.м^3	-						-
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	4,6						4,6
		мең.м^3	0,2						0,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,5						0,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,02						0,02
	ликвидлы	мең.м^3	0,01						0,01
	эшкә яраклы	мең.м^3	-						-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		28,8					28,8
		мең.м^3		1,1					1,1
2.	Кабатлану чоры	ел		10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га		2,9					2,9
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3		0,11					0,11
	ликвидлы	мең.м^3		0,09					0,09
	эшкә яраклы	мең.м^3		0,05					0,05
Өстенлек итүче төр – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	8,5	55,8					64,3
		мең.м^3	0,2	2,1					2,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклəүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	күләм:								
	мәйданы	га	0,8	5,6					6,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,02	0,21					0,23
	ликвидлы	мең.м^3	0,01	0,16					0,17
	эшкә яраклы	мең.м^3	-	0,06					0,06
Үстенлек итүче токым – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	16,8	8,8					25,6
		мең.м^3	0,3	0,4					0,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,7	0,6					2,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,03	0,02					0,05
	ликвидлы	мең.м^3	0,02	0,02					0,04
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,01	0,01					0,02
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	25,3	93,4					118,7
		мең.м^3	0,5	3,6					4,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,5	9,1					11,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,05	0,34					0,39
	ликвидлы	мең.м^3	0,03	0,27					0,30
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,01	0,12					0,13
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	153,1	166,4					319,5
		мең.м^3	6,9	8,7					15,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	15,3	14,1					29,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,69	0,68					1,37
	ликвидлы	мең.м^3	0,50	0,56					1,06

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	эшкә яраклы	мең.м³	0,30	0,31					0,61
Мамык участок урманчылыгы									
Ылыслылар									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	18,1	312,7					330,8
		мең.м³	1,8	32,4					34,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,8	20,8					22,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,18	2,17					2,35
	ликвидлы	мең.м³	0,14	1,85					1,99
	эшкә яраклы	мең.м³	0,09	1,30					1,39
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	160,2						160,2
		мең.м³	6,6						6,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	16,1						16,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,66						0,66
	ликвидлы	мең.м³	0,46						0,46
	эшкә яраклы	мең.м³	0,29						0,29
Өстенлек итүче токым – Карагай									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	5,5						5,5
		мең.м³	0,2						0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,6						0,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,02						0,02
	ликвидлы	мең.м³	0,01						0,01
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01						0,01
Ылыслылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык	га	183,8	312,7					496,5

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклəүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең.м³	8,6	32,4					41,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	18,5	20,8					39,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,86	2,17					3,03
	ликвидлы	мең.м³	0,61	1,85					2,46
	эшкә яраклы	мең.м³	0,39	1,30					1,69
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	38,1						38,1
		мең.м³	1,2						1,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,8						3,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,12						0,12
	ликвидлы	мең.м³	0,08						0,08
	эшкә яраклы	мең.м³	0,03						0,03
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	38,1						38,1
		мең.м³	1,2						1,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,8						3,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,12						0,12
	ликвидлы	мең.м³	0,08						0,08
	эшкә яраклы	мең.м³	0,03						0,03
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	139,6	370,9					510,5
		мең.м³	7,3	19,4					26,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	14,0	37,1					51,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,73	1,94					2,67
	ликвидлы	мең.м³	0,47	1,55					2,02
	эшкә яраклы	мең.м³	0,17	0,85					1,02
Өстенлек итүче токым - Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	145,7	10,2					155,9
		мең.м³	3,1	0,4					3,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	14,6	1,0					15,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,31	0,04					0,35
	ликвидлы	мең.м³	0,19	0,03					0,22
	эшкә яраклы	мең.м³	0,03	0,01					0,04
Өстенлек итүче токым – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		15,5					15,5
		мең.m³		0,9					0,9
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га		1,0					1,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³		0,06					0,06
	ликвидлы	мең.м³		0,05					0,05
	эшкә яраклы	мең.м³		0,03					0,03
Йомшак яфраклы урман хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	285,3	396,6					681,9
		мең.м³	10,4	20,7					31,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	28,6	39,1					67,7
	сайлана торган запас:								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	тамырлы	мең.м³	1,04	2,04					3,08
	ликвидлы	мең.м³	0,66	1,63					2,29
	эшкә яраклы	мең.м³	0,20	0,89					1,09
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	507,2	709,3					1216,5
		мең.м³	20,2	53,1					73,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	50,9	59,9					110,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	2,02	4,21					6,23
	ликвидлылы	мең.м³	1,35	3,48					4,83
	эшкә яраклы	мең.м³	0,62	2,19					2,81
Тимерлек участок урманчылыгы									
Ылыслылар									
Өстенлек итүче токым — Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	42,3	212,5					254,8
		мең.м³	2,1	18,9					21,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	4,2	14,2					18,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,21	1,26					1,47
	ликвидлы	мең.м³	0,16	1,07					1,23
	эшкә яраклы	мең.м³	0,10	0,75					0,85
Өстенлек итүче токым— Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	90,5	67,0					157,5
		мең.м³	4,3	3,8					8,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	9,1	6,7					15,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,43	0,38					0,81
	ликвидлы	мең.м³	0,30	0,30					0,60
	эшкә яраклы	мең.м³	0,18	0,19					0,37

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылыслы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	132,8	279,5					412,3
		мең.м³	6,4	22,7					29,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	13,3	20,9					34,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,64	1,64					2,28
	ликвидлы	мең.м³	0,46	1,37					1,83
	эшкә яраклы	мең.м³	0,28	0,94					1,22
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым — Биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	23,8						23,8
		мең.м³	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,4						2,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,09						0,09
	ликвидлы	мең.м³	0,06						0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	23,8						23,8
		мең.м³	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,4						2,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,09						0,09
	ликвидлы	мең.м³	0,06						0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым — Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча	га	128,9	703,8					832,7
		мең.м³	4,8	31,0					35,8

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ачыкланган фонд								
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	12,9	70,4					83,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,48	3,10					3,58
	ликвидлы	мең.м³	0,31	2,49					2,80
	эшкә яраклы	мең.м³	0,11	1,37					1,48
Өстенлек итүче токым – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	0,4						0,4
		мең.м³	-						-
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	-						-
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	-						-
	ликвидлы	мең.м³	-						-
	эшкә яраклы	мең.м³	-						-
Өстенлек итүче токым – Эшкә яраклы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		1,5					1,5
		мең.м³		0,1					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га		0,1					0,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³		0,01					0,01
	ликвидлы	мең.м³		-					-
	эшкә яраклы	мең.м³		-					-
Өстенлек итүче токымр – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		15,1					15,1
		мең.м³		0,4					0,4
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре: сирәклэүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	Барлыгы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	мәйданы	га		1,0					1,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3		0,03					0,03
	ликвидлы	мең.м^3		0,02					0,02
	эшкә яраклы	мең.м^3		0,01					0,01
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	129,3	720,4					849,7
		мең.м^3	4,8	31,5					36,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	12,9	71,5					84,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	0,48	3,14					3,62
	сыгымсыз	мең.м^3	0,31	2,51					2,82
	сәүдә	мең.м^3	0,11	1,38					1,49
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	285,9	999,9					1285,8
		мең.м^3	12,1	54,2					66,3
2.	Кабатлану вакыты	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	28,6	92,4					121,0
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	1,21	4,78					5,99
	ликвидлы	мең.м^3	0,83	3,88					4,71
	эшкә яраклы	мең.м^3	0,41	2,32					2,73
Тумба участок урманчылыгы									
Ылыслылар									
Өстенлек итүче токым – Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	203,4	288,0					491,4
		мең.м^3	17,3	26,0					43,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	20,3	19,2					39,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м^3	1,73	1,73					3,46

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ликвидлы	мең.м³	1,29	1,47					2,76
	эшкә яраклы	мең.м³	0,85	1,03					1,88
Өстенлек итүче токым – Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	20,3	3,7					24,0
		мең.м³	0,6	0,2					0,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,0	0,4					2,4
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,06	0,02					0,08
	ликвидлы	мең.м³	0,04	0,02					0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02	0,01					0,03
Ылыслылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	223,7	291,7					515,4
		мең.м³	17,9	26,2					44,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	22,3	19,6					41,9
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	1,79	1,75					3,54
	ликвидлы	мең.м³	1,33	1,49					2,82
	эшкә яраклы	мең.м³	0,87	1,04					1,91
Каты яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	76,8						76,8
		мең.м³	3,3						3,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	7,6						7,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,33						0,33
	ликвидлы	мең.м³	0,22						0,22
	эшкә яраклы	мең.м³	0,10						0,10
Каты яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык	га	76,8						76,8

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклəүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	таләпләре буенча ачыкланган фонд	мең.м³	3,3						3,3
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	7,6						7,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,33						0,33
	ликвидлы	мең.м³	0,22						0,22
	эшкә яраклы	мең.м³	0,10						0,10
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым – Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	158,0	362,9					520,9
		мең.м³	4,8	18,1					22,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	15,8	36,3					52,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,48	1,81					2,29
	ликвидлы	мең.м³	0,32	1,45					1,77
	Эшкә яраклы	мең.м³	0,10	0,80					0,90
Өстенлек итүче токым – Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	44,4	7,3					51,7
		мең.м³	1,0	0,3					1,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	4,5	0,7					5,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,10	0,03					0,13
	ликвидлы	мең.м³	0,06	0,02					0,08
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01	0,01					0,02
Өстенлек итүче токым – Эшкә яраклы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		82,8					82,8
		мең.м³		3,9					3,9
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен								

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га		5,5					5,5
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³		0,26					0,26
	ликвидлы	мең.м³		0,22					0,22
	эшкә яраклы	мең.м³		0,11					0,11
Йомшак яфраклы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	202,4	453,0					655,4
		мең.м³	5,8	22,3					28,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	20,3	42,5					62,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,58	2,10					2,68
	ликвидлы	мең.м³	0,38	1,69					2,07
	эшкә яраклы	мең.м³	0,11	0,92					1,03
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	502,9	744,7					1247,6
		мең.м³	27,0	48,5					75,5
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	50,2	62,1					112,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	2,70	3,85					6,55
	ликвидлы	мең.м³	1,93	3,18					5,11
	эшкә яраклы	мең.м³	1,08	1,96					3,04
Чулпан участок урманчылыгы									
Ылыслылар									
Өстенлек итүче токым - Нарат									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	11,0	120,7					131,7
		мең.м³	0,5	12,5					13,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,1	8,0					9,1

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклəүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,05	0,83					0,88
	ликвидлы	мең.м³	0,04	0,71					0,75
	эшкә яраклы	мең.м³	0,03	0,50					0,53
Өстенлек итүче токым - Чыршы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	26,5	37,2					63,7
		мең.м³	1,9	2,4					4,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйдан	га	2,6	3,7					6,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,19	0,24					0,43
	ликвидлы	мең.м³	0,13	0,19					0,32
	эшкә яраклы	мең.м³	0,08	0,11					0,19
Өстенлек итүче токым - Карагай									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га		57,8					57,8
		мең.м³		6,4					6,4
2.	Кабатлану чоры	ел		15					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га		3,8					3,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³		0,43					0,43
	ликвидлы	мең.м³		0,34					0,34
	эшкә яраклы	мең.м³		0,22					0,22
Ылыслы хуҗалык буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	37,5	215,7					253,2
		мең.м³	2,4	21,3					23,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	3,7	15,5					19,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,24	1,50					1,74
	ликвидлы	мең.м³	0,17	1,24					1,41
	эшкә яраклы	мең.м³	0,11	0,83					0,94
Каты яфраклылар									

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Биек кәүсәле имән									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	27,7						27,7
		мең.м³	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,8						2,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,09						0,09
	ликвидлы	мең.м³	0,06						0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Каты яфраклылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	27,7						27,7
		мең.м³	0,9						0,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	2,8						2,8
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,09						0,09
	ликвидлы	мең.м³	0,06						0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - Каен									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	Га	131,2	61,7					192,9
		мең.м³.	3,9	2,8					6,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	13,1	6,2					19,3
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,39	0,28					0,67
	ликвидлы	мең.м³	0,25	0,22					0,47
	эшкә яраклы	мең.м³	0,09	0,12					0,21
Өстенлек итүче токым — Усак									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	2,2	0,2					2,4
		мең.м³	0,1	-					0,1

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәклəүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кабатлану чоры	ел	10	10					
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	0,2	-					0,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,01	-					0,01
	ликвидлы	мең.м³	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең.м³	-	-					-
Өстенлек итүче токым – Эшкә яраклы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	11,7						11,7
		мең.м³	0,6						0,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,1						1,1
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.	0,06						0,06
	ликвидлы	мең.м³	0,04						0,04
	эшкә яраклы	мең.м³	0,01						0,01
Өстенлек итүче токым – Баллы юкә									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	15,7						15,7
		мең.м³	0,8						0,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10						
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	1,6						1,6
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,08						0,08
	ликвидлы	мең.м³.	0,06						0,06
	эшкә яраклы	мең.м³	0,02						0,02
Йомшак яфраклылар хуҗалыгы буенча барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	160,8	61,9					222,7
		мең.м³	5,4	2,8					8,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	16,0	6,2					22,2

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карап тотуның төрләре						Барлыгы
			сирәкләүләр	аркылы узу өчен кисүләр	яңарту кисүләре	яңадан формалаштыру өчен кисүләр	реконструкция кисүләре	Агачларны бер-бер кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,54	0,28					0,82
	ликвидлы	мең.м³	0,35	0,22					0,57
	эшкә яраклы	мең.м³	0,12	0,12					0,24
Барлыгы									
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	га	226,0	277,6					503,6
		мең.м³	8,7	24,1					32,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:								
	мәйданы	га	22,5	21,7					44,2
	сайлана торган запас:								
	тамырлы	мең.м³	0,87	1,78					2,65
	ликвидлы	мең.м³	0,58	1,46					2,04
	эшкә яраклы	мең.м³	0,25	0,95					1,20

Карап тоту максатында кисү «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы Россия Табигать министрлыгының боерыгы нигезендә башкарыла. Урманнарны карау өчен кисүләр үткәрүнең яшь чоры түбәндәге таблицада китерелгән.

Урманны тәртипкә китерү төрле төрдәге кисеп чистарту эшләре уздырыла торган яшь чорлары

№ т/б	Урман үсемлекләрен карау максатында үткәрелә торган кисү төрләре	Урман үсентеләре яше, елы				
		Ылыслы һәм каты яфраклы орлыклы һәм кисү яшендәге агач токымнарының вегетатив килеп чыгышын беренче генерацияләү чорында		кисү яшендәге башка агач төрләренең		
		100 елдан артык	100 елдан кимрәк	60 елдан артык	50 – 60 яшь	50 елдан кимрәк
1	2	3	4	5	6	7
1.	Агачлыкларны сирәгәйтеп кисү	10га кадәр	10га кадәр	10га кадәр	10га кадәр	5кә кадәр
2.	Чистартып кисү	11 – 20	11 – 20	11 – 20	11 – 20	6 – 10
3.	Сирәкләп кисү	21 – 60	21 – 40	21 – 40	21 – 30	11 – 20
4.	Үтәли кисү	60 тан артык	40 тан артык	40тан артык	30дан артык	20дән артык

Үсеш шартлары типларын күрсәтеп, һәр өстенлек итүче токым буенча кисү режимы нормативлары, үсеп киткәнче составлары буенча утыртмалар төркемнәре, бонитет дәрәҗәләре буенча үсенте төркемнәре, үсә башлагач, ябалдашларының минималь куеруы, агачлар яки масса күләме буенча сайлау проценты «Россия 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» Табигать ресурслары министрлыгы боерыгының 2нче кушымтасында китерелгән.

2.1.3. Барлык төр кисүләр билгеләнгән исәпле урман кисү күләме (еллык рөхсәт ителгән үзагач күләме)

Барлык төрдәге кисү эшләре өчен еллык рөхсәт ителгән үзагач әзерләү күләме 9нчы таблицада күрсәтелгән.

Россия Федерациясе Урман кодексының 60^8 статьясының 3 өлеше нигезендә зарарлы организмнар учакларын бетерү буенча чаралар үткәргәндә әзерләнгән агач күләме (корыган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү) хисапланган урман кисүгә кертелми. Корыган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү дәүләт урман патологиясе мониторингы фонды нигезендә урман утыртмаларын урман патологиясе буенча тикшерүнең расланган актлары нигезендә башкарыла.

Барлык төр кисүләр буенча еллык файдалану күләме 266,43 мең куб. метр ликвид агач тәшкил итә.

9нчы таблица

Барлык төр кисүләр билгеләнгән исәпле урман кисү күләме (еллык рөхсәт ителгән үзагач күләме)

Мәйдан - га; Запас - мең м3

Хуҗалыклар	Еллык рөхсәт ителгән үзагач күләме														
	Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларында үзагач әзерләү			Урманнарны карап тоту максатыннан урман утыртмаларын кискәндә			Һәлак булган һәм зарарланган утыртмаларны кискәндә			Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлыгы		
	Кишәрлек	Запас		Кишәрлек	Запас		Кишәрлек	Запас		Кишәрлек	Запас		Кишәрлек	Запас	
		Ликвидлы	Эшкә яраклы		Ликвидлы	Эшкә яраклы		Ликвидлы	Эшкә яраклы		Ликвидлы	Эшкә яраклы		Ликвидлы	Эшкә яраклы
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Урманчылык буенча барлыгы															
Ылыслылар	13,0	3,20	2,60	154,2	9,34	6,28	-	-	-	-	-	-	167,2	12,54	8,88
Каты яфраклылар	68,0	5,50	3,00	18,5	0,46	0,18	-	-	-	-	-	-	86,5	5,96	3,18
Йомшак яфраклылар	1428,0	238,90	119,10	271,1	8,67	4,24	-	-	-	32,1	0,36	0,11	1731,2	247,93	123,45
Барлыгы	1509,0	247,60	124,70	443,8	18,47	10,70	-	-	-	32,1	0,36	0,11	1984,9	266,43	135,51
шул исәптән участок урманчылыклары буенча:															
Чияле Алан участок урманчылыгы															
Ылыслылар	2,0	0,40	0,30	2,3	0,07	0,04	-	-	-	-	-	-	4,3	0,47	0,34
Каты яфраклылар	18,0	1,70	1,00	1,4	0,03	0,01	-	-	-	-	-	-	19,4	1,73	1,01
Йомшак яфраклылар	260,0	41,40	20,60	22,4	0,62	0,26	-	-	-	3,8	0,04	0,01	286,2	42,06	20,87

Барлыгы	280,0	43,50	21,90	26,1	0,72	0,31	-	-	-	3,8	0,04	0,01	309,9	44,26	22,22
Восход участок участок урманчылыгы															
Ылыслылар	4,0	1,40	1,10	17,3	0,75	0,48	-	-	-	-	-	-	21,3	2,15	1,58
Каты яфраклылар	8,0	0,90	0,40	0,5	0,01	-	-	-	-	-	-	-	8,5	0,91	0,40
Йомшак яфраклылар	191,0	37,40	18,70	11,6	0,30	0,13	-	-	-	1,5	-	-	204,1	37,70	18,83
Барлыгы	203,0	39,70	20,20	29,4	1,06	0,61	-	-	-	1,5	-	-	233,9	40,76	20,81
Мамык участок урманчылыгы															
Ылыслылар	-	-	-	39,3	2,46	1,69	-	-	-	-	-	-	39,3	2,46	1,69
Каты яфраклылар	2,0	0,20	0,10	3,8	0,08	0,03	-	-	-	-	-	-	5,8	0,28	0,13
Йомшак яфраклылар	240,0	44,70	22,40	67,7	2,29	1,09	-	-	-	7,3	0,10	0,03	315,0	47,09	23,52
Барлыгы	242,0	44,90	22,50	110,8	4,83	2,81	-	-	-	7,3	0,10	0,03	360,1	49,83	25,34
Тимерлек участок урманчылыгы															
Ылыслылар	-	-	-	34,2	1,83	1,22	-	-	-	-	-	-	34,2	1,83	1,22
Каты яфраклылар	1,0	0,10	0,10	2,4	0,06	0,02	-	-	-	-	-	-	3,4	0,16	0,12
Йомшак яфраклылар	243,0	44,90	22,40	84,4	2,82	1,49	-	-	-	6,9	0,05	0,02	334,3	47,77	23,91
Барлыгы	244,0	45,00	22,50	121,0	4,71	2,73	-	-	-	6,9	0,05	0,02	371,9	49,76	25,25
Тумба участок урманчылыгы															
Ылыслылар	7,0	1,40	1,20	41,9	2,82	1,91	-	-	-	-	-	-	48,9	4,22	3,11
Каты яфраклылар	4,0	0,60	0,30	7,6	0,22	0,10	-	-	-	-	-	-	11,6	0,82	0,40
Йомшак яфраклылар	299,0	49,40	24,60	62,8	2,07	1,03	-	-	-	7,2	0,11	0,03	369,0	51,58	25,66
Барлыгы	310,0	51,40	26,10	112,3	5,11	3,04	-	-	-	7,2	0,11	0,03	429,5	56,62	29,17
Чулпан участок урманчылыгы															
Ылыслылар	-	-	-	19,2	1,41	0,94	-	-	-	-	-	-	19,2	1,41	0,94
Каты яфраклылар	35,0	2,00	1,10	2,8	0,06	0,02	-	-	-	-	-	-	37,8	2,06	1,12
Йомшак яфраклылар	195,0	21,10	10,40	22,2	0,57	0,24	-	-	-	5,4	0,06	0,02	222,6	21,73	10,66
Барлыгы	230,0	23,10	11,50	44,2	2,04	1,20	-	-	-	5,4	0,06	0,02	279,6	25,20	12,72

Искәрмә: Урман кисү күләме 2025 елгы урманчылык мәгълүматлары буенча исәпләнгән. Россия Федерациясе Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше нигезендә зарарлы организмнар учакларын бетерү буенча чаралар үткәргәндә әзерләнгән агач күләме (корыган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү) хисапланган урман кисүгә кертелми.

2.1.4. Кисентеләрнең яше

2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» Рослесхозның боерыгы белән билгеләнгән урман утыртмаларын кисү яше 10нчы таблицада китерелгән.

10 нчы таблица

Кисентеләрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеше төрләре, шул исәптән саклык урманнары категорияләре	Хуҗалык секцияләре һәм аларның өстенлек итүче токымнары	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсү зонасы: урман-дала зонасы Урман районы: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге Урман-дала районы			
Саклык урманнары (саклык урманнары категориясеннән тыш - сулыклар буйлап урнашкан тыюлы урман полосалары)	Ылыслылар		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы	101-120
	Каты яфраклылар		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы	121-140
	Үрентеле имән	III һәм аннан артыграк	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Баллы юкә (нектарлы)	Барысы	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (эшкә яраклы)	Барысы	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы	36-40
	Куаклар		
	Таллык	Барысы	5
Саклык урманнары (сулыклар буйлап урнашкан тыюлы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслылар		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы	81-100
	Каты яфраклылар		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы	101-120
	Үрентеле имән	III һәм аннан югарырак	61-70
		IV һәм аннан түбәнгерәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Баллы юкә (нектарлы)	Барысы	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (эшкә яраклы)	Барысы	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы	31-35
	Куаклар		

Урманнарның максатчан билгеләнеше төрләре, шул исәптән саклык урманнары категорияләре	Хуҗалык секцияләре һәм аларның өстенлек итүче токымнары	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
1	2	3	4
	Таллык	Барысы	5

2.1.5. Урман куелыгы һәм составын исәпкә алып, агачларны сайлап алуның процентлык күрсәткече (ешлыгы), урман кисү участокларының зурлыгы, тоташу аралыгы, кисентеләр саны, урман кисүне кабатлау чоры

Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән һәм Россия Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында билгеләнгән урманчылыкларда агач әзерләү үзенчәлекләре һәм агач әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» боерыгы һәм «Урман кисү эшләре төрләрен, аларны башкару тәртибе һәм эзлеклелеген, урман кисү эшләре технологик картасы формасын, урман утыртмаларын кисүне ахырда карап чыгу акты формасын һәм урман кисү кишәрлеген төгәлләүле карап чыгу тәртибен раслау турында» Россия Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы боерыгы белән расланган агач әзерләү таләпләре һәм урманчылыкларда, урман-паркларда агач әзерләүнең үзенчәлекләре, агач әзерләү кагыйдәләре белән билгеләнә.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүнең төп оештыру-техник элементлары параметрлары түбәндәге таблицада китерелгән.

Өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисүнең төп оештыру-техник элементлары параметрлары

№ т/б	Үзагач әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сирәкләп кисү	Тоташтан кисү
1	2	3	4
Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала урман районы			
1.	Сирәкләп кисүнең ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10га кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	Югары	41-50	
	Бик югары (сирәкләп санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Агач кисү участокларының чик мәйданы (сирәкләп кисү), гектар		
	Саклык урманнары:		
	Ирекле - сайланма кисү	25	
	Төркемле - сайланма кисү	15	
	Тигез - эзлекле кисү	15	
	Төркемләп - эзлекле кисү	10	
	Полоса аша эзлекле кисү	5	
	Эксплуатация урманнары:		

№ т/б	Үзагач әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сирәкләп кисү	Тоташтан кисү
1	2	3	4
	Ирекле - сайланма кисү	50	
	Төркемле - сайланма кисү	30	
	Тигез - эзлекле кисү	30	
	Төркемләп - эзлекле кисү	25	
	Полоса аша эзлекле кисү	15	
3.	Тоташ кисү урманнарының чик мәйданы, гектар		
	нарат, карагай		5
	чыршы, ак чыршы		5
	орлыктан торгызылгандагы имән		2,5
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		10
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		10
4.	Тоташ кисү урманнарының чик киңлеге, м		
	нарат, карагай		50
	чыршы, ак чыршы		50
	орлыктан торгызылгандагы имән		50
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		100
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		100
5.	Кисү участокларының тоташу вакыты, ел		
	нарат, карагай		4
	чыршы, ак чыршы		4
	орлыктан торгызылгандагы имән		4
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		4
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүне кабатлау вакыты, ел		
	Ирекле - сайланма кисү	8-30	
	Төркемле - сайланма кисү	8-30	
	Тигез - эзлекле кисү	4-8	
	Төркемләп - эзлекле кисү	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисү	4-8	
7.	урман кварталының 1 километрлы ягына туры килгән кисентеләр саны		
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 50 метрга кадәр булганда		4тән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 51-150 метр булганда		3тән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда		2дән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 250 м дан артык булганда		1
8.	Төяү пунктлары, җитештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (урман кисү урынының гомуми мәйданыннан)		
	- алга таба урманны ясалма торгызу	3 проценттан артык түгел	Чикләнмәгән
	Урман кисү мәйданы 10 гектардан артыграк булганда		5 проценттан

№ т/б	Үзагач әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сирәкләп кисү	Тоташтан кисү
1	2	3	4
			артык түгел
	- үзагачның сезонара запасларын булдыру өчен		15 проценттан артык түгел
	- туфракка зыян салынганда		15 проценттан артык түгел
	Ун гектар һәм аннан кечерәк мәйданлы урман кисү җирләрендә:		3 проценттан артык түгел
	- алга таба торгызу белән	0,3 гектарга кадәр	
	- беренчел яңарту белән	0,25 гектарга кадәр	
	- эзлекле кисү вакытында		0,4 гектарга кадәр
	- сирәкләп кисүләр вакытында		0,3 гектарга кадәр
9.	Урман кисентеләрендә сөйрәмә җир трассалары һәм юлларның мәйданы (урман кисү мәйданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел 30 процентка кадәр
	- алга таба урманны ясалма торгызу		Чикләнмәгән
Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
1.	Сирәкләп кисүнең ешлыгы, процент		
	Бик зәгыйфь	10 га кадәр	
	Зәгыйфь	11-20	
	Уртача	21-30	
	Уртача-югары	31-40	
	Югары	41-50	
	Бик югары (сирәкләп санитар кисү өчен)	51-70	
2.	Агач кисү участокларының чик мәйданы (сирәкләп кисү), гектар		
	Саклык урманнары:		
	Ирекле - сайланма кисү	50	
	Төркемле - сайланма кисү	25	
	Дәвамлы - эзлекле кисү	20	
	Тигез - эзлекле кисү	25	
	Төркемләп - эзлекле кисү	15	
	Полоса аша эзлекле кисү	15	
	Эксплуатация урманнары:		
	Ирекле - сайланма кисү	100	
	Төркемле - сайланма кисү	50	
	Дәвамлы - эзлекле кисү	40	
	Тигез - эзлекле кисү	50	
	Төркемләп - эзлекле кисү	30	
	Полоса аша эзлекле кисү	30	
3.	Тоташ кисү урманнарының чик киңлеге, гектар		
	нарат, карагай		20
	чыршы, ак чыршы		20
	орлыктан торгызылгандагы имән		5

№ т/б	Үзагач әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сирәкләп кисү	Тоташтан кисү
1	2	3	4
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		20
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		25
4.	Тоташ кисү урманнарының чик киңлеге, м		
	нарат, карагай		200
	чыршы, ак чыршы		200
	орлыктан торгызылгандагы имән		100
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		200
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		250
5.	Кисү участокларының тоташу вакыты, ел		
	нарат, карагай		4
	чыршы, ак чыршы		3
	орлыктан торгызылгандагы имән		4
	үрентедән торгызылгандагы имән һәм башкалар		4
	каты яфраклылар		
	йомшак яфраклылар		2
6.	Кисүне кабатлау вакыты, ел		
	Ирекле - сайланма кисү	8-30	
	Төркемле - сайланма кисү	8-30	
	Дәвамлы - эзлекле кисү	30-40	
	Тигез - эзлекле кисү	4-8	
	Төркемләп - эзлекле кисү	30-40	
	Полоса аша эзлекле кисү	4-8	
7.	урман кварталының 1 километрлы ягына туры килгән кисентеләр саны		
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 50 метрга кадәр булганда		4 тән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 51-150 метр булганда		3 тән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда		2 дән артык түгел
	урман кисү җирләренең киңлеге (озынлыгы) 250 м дан артык булганда		1
8.	Төяү пунктлары, җитештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми мәйдан (урман кисү урынының гомуми мәйданыннан)		
	- алга таба урманны ясалма торгызу	3 % тан артык түгел	чикләнмәгән
	Урман кисү мәйданы 10 гектардан артыграк булганда		5 % тан артык түгел
	- үзагачның сезонара запасларын булдыру өчен		15 % тан артык түгел
	- туфракка зыян салынганда		3 % тан артык түгел
	Ун гектар һәм аннан кечерәк мәйданлы урман кисү җирләрендә:	0,3 гектарга кадәр	
	- алга таба торгызу белән	0,25 гектарга	

№ т/б	Үзагач әзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сирәкләп кисү	Тоташтан кисү
1	2	3	4
		кадәр	
	- беренчел яңарту белән		0,4 гектарга кадәр
	- эзлекле кисү вакытында		0,3 гектарга кадәр
9.	Урман кисентеләрендә сөйрәмә җир трассалары һәм юлларның мәйданы (урман кисү мәйданыннан проценты)	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел
	- күп операцияле техника кулланып		30 процентка кадәр
	- алга таба урманны ясалма торгызу		чикләнмәгән

2.1.6. Урманнарны торгызу ысуллары

Урман торгызу табигый, ясалма яисә катнаш ысул белән башкарыла һәм Россия Табигать министрлыгының «Урман торгызу кагыйдәләрен, урман торгызу проектын килештерү формасын, составын, тәртибен, аны килештерүдән баш тарту нигезләрен, урманнарны торгызу проектының электрон форматын шулай ук урман торгызу таләпләрен раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерыгы белән расланган урман торгызу кагыйдәләре (алга таба – урман торгызу кагыйдәләре) белән регламентташтырыла.

Урман типлары һәм урманнарны торгызу ысуллары шулай ук әлеге урманнарны торгызу кагыйдәләре белән җайга салына.

Татарстан Республикасында урман хасил итүче токымнар булып европа кара чыршысы, себер карагае, себер ак чыршысы, сабакчыклы имән, кытыршы карама, шома карама, гади корычагач, ланцет корычагач, очлы яфраклы өрәңге, корычагач яфраклы өрәңге, салынкы каен, вак яфраклы юкә, гади усак, кара зирек, соры зирек, кара тирәк, ак тирәк, озынча яфраклы тал, таллык.

2.1.7. Урманнардан үзагач әзерләү буенча файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Агачны әзерләү әлеге Кагыйдәләр, Россия Федерациясе субъектының урман планы, урманчылыкның урман хуҗалыгы регламенты, шулай ук урманнарны үзләштерү проекты, урман секясенең таксацион тасвирламасы һәм урман декларациясе нигезендә гамәлгә ашырыла (урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә яисә бер үк вакытта сату өчен урман утыртмаларын Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә сатып алу эшләрен башкарганда агач әзерләү очраклары керми. Бу максатларда урманнарны саклау эшләрен башкару контрактына урман утыртмаларын сату-алу турында шартлар кертелә).

Россия Федерациясе Урман кодексының 23^4 статьясы һәм «Урман кисентесенең таксацион тасвирламасына кертелә торган белешмәләр составын,

таксацион тасвирламасын төзү тәртибен, аның электрон форматына таләпләрне, факттагы торышы турындагы мәгълүматның таксацион тасвирламасының туры килмәвен билгеләү тәртибен, таксацион тасвирламасы формаларын раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2022 елның 14 октябрендәге 687 номерлы боерыгы нигезендә агачларны кисәргә билгеләү һәм таксацияләү мәгълүматлары нигезендә кисентенең таксацияләү тасвирламасы төзелә. Урман кисентесенең таксация тасвирламасында утыртмаларның сан һәм сыйфат характеристикалары һәм тиешле урман кисентесендә әзерләнергә тиешле агач күләме турында мәгълүмат бар һәм ул Россия Федерациясе Урман кодексының 23^3 статьясының 11 өлешендә каралган тәртиптә урман кисентесен бүлеп бирү һәм таксацияләү нәтиҗәләре буенча алынган мәгълүматлар нигезендә урманнан файдаланучы һәм урман кисү эшләрен башкаручы затлар тарафыннан төзелә.

Әзерләнгән агачны кисеп алу, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм әзер үзагачны алып чыгу урман кишәрлеген үзагач әзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан, урман декларациясе нигезендә декларацияләнүче чор башланган көннән 12 ай эчендә башкарыла. Агач материалы Россия Федерациясе Урман кодексының 19 статьясындагы 5 өлешендә күрсәтелгән урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе яисә контракт нигезендә әзерләнгән очракта (сату-алу), урман утыртмаларын кисү, тарттыру (транспортировка), өлешчә эшкәртү, саклау, чыгару шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә гамәлгә ашырыла.

Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне мониторинглау буенча Федераль хезмәт белешмәсе белән расланган таләпләрне вакытында үтәүне булдырмаслык уңайсыз һава шартлары барлыкка килгән очракта әлеге пунктта күрсәтелгән урман утыртмаларын кисү, тарттыру (транспортировкалау), агачны өлешчә эшкәртү, саклау һәм чыгару срокларын озайту рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисү, үзагачны саклау һәм чыгару срогы урманнан файдаланучы затның язма гаризасы буенча вәкаләтле орган тарафыннан 12 айдан да артмаска тиеш.

Исеме Россия Табигать министрлыгының 2025 елның 27 мартындагы 142 номерлы “Урманнарда сирәк һәм юкка чыгу куркынычы яный торган агачлар, куаклар, лианалар, Россия Федерациясенең Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектларының кызыл китапларына кертелгән башка урман үсемлекләреннән агач (токымнар) әзерләү рөхсәт ителми. Урман кискәндә урманнарның биологик төрлелеген арттыру максатларында агач әзерләгәндә теләсә кайсы яруста аерым агачлар һәм аларның төркемнәре (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, һәм шулай ук оя кору һәм вак җанварларга качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланырга мөмкин.

Урман үсентеләрен кисү, тарттыру (ташу), өлешчә эшкәртү, саклау, агачны чыгару вакытын үзгәртү рөхсәтенә агач кисү урынының урнашуы (участок урманчылыгы, урман кварталы номеры, урман таксация бүленеше номеры, агач кисү урыны номеры), агач кисү урыны мәйданы, агач күләме һәм урман үсентеләрен кисү, тарттыру (ташу), өлешчә эшкәртү, саклау, агачны чыгаруның яңа билгеләнгән (озайтылган) вакыты (датасы) күрсәтелеп, язма рәвештә бирелә.

Үзагач әзерләү өчен урман участогын арендага бирү килешүе 10 елдан 49 елга кадәр төзелә.

2.2. Урманнардан чәер әзерләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Федерациясе Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы «Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» боерыгы белән тәртипкә салына.

Чәер әзерләү үзагач әзерләүгә билгеләнгән урманнарда башкарыла.

Ярачык салуга өлгергән һәм картайган урман утыртмалары бүленеп бирелә:

1) I-IV бонитет класслы нарат утыртмалары;
2) I-III бонитет класслы чыршы утыртмалары;
3) I-III бонитет класслы карагай утыртмалары;
4) I-III бонитет класслы урта яшьле, өлгереп килүче һәм өлгергән ак чыршы утыртмалары;

Чәер алуга түбәндәге төр утыртмалар бүлеп бирелергә мөмкин:

1) агачлар составында урман утыртмаларындагы гомуми үзагач запасының 40 процентыннан азрак нарат катнашмалы урман утыртмалары;
2) сазлыклы туфраклардагы IV бонитет класслы һәм V бонитет класслы нарат утыртмалары;
3) наратлы сирәклекләр;
4) үз билгеләнешен үтәгән нарат орлыклыклары, орлыклык полосалары һәм чәчәклекләре;
5) сайланма кисүгә билгеләнгән нарат агачлары;
6) 2-3 гектарга кадәр мәйдан биләүче урман утыртмалары.

Кирт салуның 10-15 еллык вакытын тәшкил итәрлек өлгергән һәм картайган нарат утыртмалары җитеп бетмәгәндә, өлгереп килүче, кирт салганнан соң кисү яшенә җитәчәк һәм кисүгә билгеләнәчәк агачларга кирт салу рөхсәт ителә.

Чәер әзерләү үзагач әзерләүгә билгеләнгән урманнарда башкарыла.

Ярачык салуга өлгергән һәм картайган урман утыртмалары бүленеп бирелә:

1) I-IV бонитет класслы нарат утыртмалары;
2) I-III бонитет класслы чыршы утыртмалары;
3) I-III бонитет класслы карагай утыртмалары;
4) I-III бонитет класслы урта яшьле, өлгереп килүче һәм өлгергән ак чыршы утыртмалары;

Урманчылыкта урман корылышы ягыннан кирт салу фонды ачыкланмаган, чөнки кирт салу башкарылмый һәм алдагы исәп чорында да проеклаштырылмый, шуңа күрә таблица тутырылмаган. Шул сәбәпле, урманчылыкның урман хуҗалыгы регламентында агачтагы каррлар күләме һәм, агачның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешлар киңлеге, чәер әзерләү өчен урманнардан файдалану сроклары каралмаган.

11нче таблица

Агачларга кирт салу фонды

мәйдан, мең гектар

№ т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу урланнарның максатчан билгеләнеше		
		саклау урланнары	файдаланыла торган урланнар	барлыгы
1	2	3	4	5
1.	Кирт салуга яраклы булган өлгергән һәм картайган утыртмалар барлыгы	-	-	-
	шулардан	-	-	-
1.1.	кирт салуга кертелмәгән	-	-	-
1.2.	кирт салу буенча отышлы түгел	-	-	-
2.	Кирт салу буенча ел саен алына торган күләм	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю өчен урманнардан файдалану, Россия Федерациясе Урман кодексының 32 статьясы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге 5нче таблицада китерелгән.

Гражданнар тарафыннан агач булмаган урман ресурсларын, Яңа ел бәйрәмнәре өчен чыршылардан һәм башка ылыслы токым агачларыннан тыш, үз ихтыяҗлары өчен әзерләү һәм җыю Россия Федерациясе Урман кодексының 11 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнар тарафыннан үз ихтыяҗлары өчен агач булмаган урман ресурсларын әзерләүгә һәм җыюга әлеге Кодексның 32 статьясындагы 1, 3 һәм 4 өлешләре кулланылмый.

Ауган агачларны әзерләү ел дәвамында җир өстендә яткан агач кәүсәләрен яисә аларның урман кисү эшләре алып барыла торган урыннарда агач кисү калдыклары булып тормаган һәм агачларның коруы, зарарлы организмнар белән зарарланганда, давыл белән сыну, кар астында калу нәтиҗәсендә сынып төшкән өлешләрен җыю юлы белән башкарыла. Ауган агачларны әзерләү, кисмичә, кул көче белән кулланыла торган кораллар, җайланмалар һәм механизмнар кулланып рөхсәт ителә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын аларның төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (еллык рөхсәт ителгән күләме) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу буенча урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен мөмкин булган күләмнәре 12нче таблицада китерелгән.

12нче таблица

Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү буенча урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

№ т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Еллык рөхсәт ителгән әзерләү күләме
1	2	3	4
1.	Каен тузы	тонна	-
2.	Агач, куаклар кайрысы	тонна	-
3.	Чыбык-чабык	куб. метр	-
4.	Яфрак азык	тонна	
5.	Нарат һәм чыршы ботаклары	тонна	-
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәре өчен башка ылыслы токым агачлары	данә	90
7.	Мунчала	Тонна	-

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезенә ресурсларны барлыкка килү урыны (әзерләү), ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулы, файдалану характеры белән аерылып торган 3 төркемгә бүлү салынган.

2.3.2. Агач булмаган урман ресурсларын җыеп алу буенча урманнардан файдалану вакытлары

Дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю өчен арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр төзелә.

2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары әзерләү һәм дару үләннәре җыеп алу буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 34, 35 статьялары, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» Россия Федерациясе Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару

үсемлекләрен җыю кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый үсүче җимешләр, җиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суы һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшмәкәрлек максатларында, һәм шулай ук гражданнар тарафыннан – шәхси кирәк-яраклары өчен башкарыла.

Гражданнар, юридик затлар азык-төлек урман ресурсларын әзерләүне һәм дару үсемлекләрен җыюны урман кишәрлекләрен арендалау шартнамәләре нигезендә башкара.

Урман кишәрлеге арендасы килешүе 10 елдан 49 елга кадәр вакытка төзелә.

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен үз ихтыяҗларың өчен җыю Россия Федерациясе Урман кодексының 11 статьясындагы 1 өлеше, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының яисә аларның өлешләренең исемлеге 5нче таблицада китерелгән.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча әзерләү һәм җыеп алу өчен файдалану нормативлары (еллык рөхсәт ителгән күләме) һәм параметрлары

Ашлык урман ресурсларын әзерләүдә һәм дару үләннәрен җыюда урманнарны файдалануның еллык рөхсәт ителә торган күләмнәре 13нче таблицада китерелгән.

13 нче таблица

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләгәндә һәм дару үләннәрен җыеп алганда урманнардан файдалану параметрлары

№ т/с	Азык-төлек урман ресурслары, дару үләннәре төре	Үлчәү берәмлеге	Еллык рөхсәт ителә торган әзерләү күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Миләш җимеше	тона	-
	Барлыгы	тона	-
2.	Гөмбәләр	тона	-
	Барлыгы	тона	-

Дару чималы			
3.	Сары мәтрүшкә, чәчәкле кычыткан, энҗе чәчәк, күкерт үләне, сукыр кычыткан, дару ромашкасы, меңъяфрак, эт тигәнәге, канлы үлән, сазанак, песи үләне, гөлбадран, каз үләне, үги ана яфрагы, кыр наратбашы һәм башкалар.	Тонна	0,05 (кипкән)

Җиләк, гөмбә һәм дару чималы уңышының 90 проценты җирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Әзерләү һәм җыеп алу вакытлары

Урманнарның азык-төлек ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекчелек материалларын җыю өчен урманнардан рөхсәт ителгән файдалану сроклары урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе белән билгеләнә.

2.4.3. Агач сутларын әзерләү нормативлары һәм параметрлары

Каен суын әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суын әзерләү кисү өчен әзерләнгән агачларга бораулап тишү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Тишек ясау өчен тулылыгы 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачы булган, I-III бонитет класслы урманның сәламәт өлеше сайлап алына. Бораулаганда күкрәк биеклегендә килеш агачның диаметры 20 см һәм аннан да зуррак булырга тиеш.

Каналлар бораулауны агач тамыры башланган җиреннән 20-35 см биеклектә башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кисеп җибәрү ясалганда, су бер җыю савытына агып төшәрлек итеп, алар кәүсәнең бер ягында 8-15 см аралыкта булырга тиеш.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары түбәндәге таблицада китерелгән.

Күкрәк биеклегендә агачның диаметры, см	Саклап алу вакытында каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Түбәндәге йөкләнеш нормасы булганда 16 см диаметрлы агачларны бораулап тишү кисәргә бер ел кала рөхсәт ителә: 16-20 см – 1 канал 21-24 см – 2 канал 25 см һәм аннан артык – 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Каен суын җыю сезоны тәмамланганнан соң агачларны авырулардан саклау максатларында, бораулау урыннарын сагыз пастасы белән сылап куярга яисә агач бөке белән томаларга һәм кайнатылган сумала, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куярга кирәк.

Калган елларда каналлар беренче елгы ярачык каналлары дәрәҗәсендә 10 см интервал белән агач кәүсәсе әйләнәсенең теге яисә бу ягына таба бораулана.

Әзерләү үзагачның техник сыйфатларын саклап калырлык итеп гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.4.4. Кара абага әзерләү

Абаганың яшь ботакларын әзерләү аларның үсентеләренә зыян китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Абаганы тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Урман абагасы чималын әзерләү бер үк кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Анары үсентеләр үрчеп китсен өчен тәнәфес ясарга кирәк: чималны бер мәртәбә җыйганда (сезонга) – 2-3 ел, ике мәртәбә – 3-4 ел.

2.4.5. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләгәндә һәм дару үләннәрен җыеп алганда урманнардан файдалану вакытлары

Дәүләти яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе урманнардан азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю өчен файдалану максатларында Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясындагы 3 өлеше нигезендә ун елдан алып кырык тугыз елга кадәр төзелә.

Урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе срогы урманнардан файдалануның урман хуҗалыгы регламентында каралган срогы нигезендә билгеләнә.

2.5. Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару буенча урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Аучылык хуҗалыгы кыргый хайваннар популяциясе белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнардан комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Сунарчылык 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә алып барыла.

Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалануны хокукый җайга салу Россия Табигать министрлыгының 2025 елның 17 мартындагы 105 номерлы «Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен урман кишәрлекләре бирмичә гамәлгә

ашыру өчен урманнардан файдалану очракларын раслау турында» боерыгы нигезендә Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 11 июлендәге «Аучылык инфраструктурасына караган объектлар исемлеге турында» 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык җирләре чикләренә хокукый режимы аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыруга рөхсәт итә торган җирләр кертелә.

Аучылык җирләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 209-ФЗ номерлы Федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык җирләре (алга таба - беркетелгән аучылык җирләре);

2) физик затлар аучылык максатларында ирекле булырга хокуклы аучылык җирләре (алга таба - һәркем өчен мөмкин булган аучылык җирләре).

Һәркем белгән аучылык җирләре Россия Федерациясе субъектының аучылык җирләренең гомуми мәйданының кимендә егерме процентын тәшкил итәргә тиеш.

Аучылык җирләре аучылыкның бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен файдаланылырга мөмкин.

Аучылык хуҗалыгы өлкәсендәге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелде.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен рөхсәт ителгән биотехник чаралар исемлеге һәм аларны үткәрү нормалары

Биотехник чараларның еллык күләме түбәндәге таблицада китерелгән.

Биотехник чараларның еллык күләме

№ т/с	Чара төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләм
1	2	3	4
1.	Ашату мәйданнарын кору	данә	100
2.	Пошилар өчен тоз савытлары җайланмасын кую	данә	50
3.	Куяннар өчен тоз савытлары җайланмасын кую	данә/килограм	140/2500
4.	Усакны, талны каеп чыгу	куб. метр	150
5.	Аучылык вышкаларын кору	данә	4
6.	Ашату өчен печән әзерләү	тонна	10
7.	Чуер ташлык кору	данә	70
8.	Кошлар өчен махсус урын кору	данә	70
9.	Кабан дуңгызы өчен ашату кырлары булдыру	гектар	4
10.	Ауны чикли һәм тыя торган аншлаглар, күрсәтмәләр урнаштыру	данә	50

2.6. Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану «Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеген раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы белән расланган Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре һәм Урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләнеп яисә билгеләнмичә авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеге белән регламентлаштырыла.

Урманнар авыл хуҗалыгын алып бару өчен (печәнлекләр, авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү, умартачылык, төньяк боланнарын үрчетү, товар аквакультурасы (товар балыкчылыгы), авыл хуҗалыгы культураларын һәм башка авыл хуҗалыгы эшчәнлеген үстерү) кулланыла ала, урман кишәрлеге бирелеп яисә бирелмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләү яки билгеләмичә гамәлгә ашырыла.

Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

2.6.1. Авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү өчен урманнарны файдалану параметрлары

14 нче таблица

Авыл хуҗалыгын алып бару өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

№ т/с	Файдалану төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителгән күләм
1	Сөрүлекләр	гектар	28,3416
2	Печән чабу	гектар	502,7809
3	Терлек көтү		
	а) урманда	гектар	89084,3522
	б) көтүлектә	гектар	47,0693
4	Умартачылык		
	а) бал бирә торган үсемлекләр, шул исәптән:		
	- юкә (III-VIII яшь класслы)	гектар	1224
	- печәнлекләрдә, аланнарда, аралыкларда, кисентеләрдә үскән үләннәр	гектар	661,0272
	б) 1 гектардан алына торган бал уңышы, шул исәптән:		
	- юкә	килограмм	250
	- үләннәр	килограмм	100

	в) умарта гаиләләрен тоту мөмкинлеге	саны	170

2.7. Һәвәскәр балыкчылыктан тыш, балык үрчетү

Урманнарны балык тоту максатында файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 38[1] статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Балыкчылык эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 13 октябрендәге 742 номерлы боерыгы белән регламентлана.

Урманнардан файдалануның бу төре алар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнешенә бәйле һәм аны урман хуҗалыгы мәнфәгатьләре белән бергә алып бару шарты белән генә рөхсәт ителә..

Һәвәскәр балыкчылыктан тыш балыкчылык белән шөгыльләнү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

2.8. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген башкару буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 40 статьясы нигезендә фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану урманчылыкның бөтен территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлыгының «Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның кишәрлек урманчылыклары буенча өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

2.9. Урманнардан рекреация эшчәнлеген башкару өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

2.9.1. Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлеген РФ Урман Кодексы белән кешеләрнең ялын, туризмны, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыруга кагылышлы эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан мондый файдалану (Россия Федерациясе Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә, әмма урман ресурсларыннан

башка гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы, шул исәптән капиталь һәм капиталь булмаган төзелеш объектлары һәм корылмалар төзелә, территорияне төзекләндерү башкарыла (Россия Федерациясе Урман кодексының 13, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы боерыгы белән расланган рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрендә бәян ителгән.

2.9.2. Рекреация эшчәнлеге зонасы, шул исәптән физкультура-савыктыру, спорт һәм спорт-техник корылмалар төзү рөхсәт ителә торган кварталлар һәм (яисә) аларның өлешләре кварталлары һәм (яисә) квартал өлешләре исемлеге.

Участок урманчылыклары буенча рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

Чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен объектлар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү каралган урманнарны планлаштырып үзләштерү зоналары.

Участок урманчылыгы	Квартал №	Файдаланучының, объектның исеме	Планлаштырылган чаралар
2	3	4	5
-	-	-	-

2.9.3. Рекреация эшчәнлеге зонасын функция территорияләренә бүлгәләү

Функциональ зоналау буенча, рекреация зоналары түбәндәгечә бүленә:

1. Интенсив кулланылышлы.
2. Уртача кулланылыштагы.
3. Оешкан төстә ял итү.
4. Резерватлы.
5. Тыюлык.
6. Катгый режимлы.
7. Хуҗалык итүле.

2.9.4. Урман кишәрлекләрендәге вакытлыча корылмалар исемлеге һәм аларны тышкы төзекләндерү нормативлары

Рекреация билгеләнешендәге урманнарда территорияне тышкы төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектарына)

№ т/с	Тышкы төзекләндерү элементлары исеме	Яшел зона		Алар чикләрендә туристлык маршрутлары (1 чм маршрутка)
		актив ял	җәяүләп йөрү	
1	2	3	4	5
1.	Машина йөрү өлешенең киңлеге 4,5 м (км)булган гравий ташлы керү юллары	-	-	-
2.	Массивлар эчендәге киңлеге 3 м (км) булган вак ташлы юллар	-	-	-
3.	15 машинага исәпләнгән вак таш һәм щебень җәелгән автомобиль кую урыннары (шт.)	-	-	-
4.	Җәүле сукмаклары (км)	-	-	-

2.9.5. Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану параметрлары һәм вакытлары

Рекреация эшчәнлеге урманнарында хуҗалык эшчәнлеге халыкның ялы өчен иң яхшы шартлар тудыруга, эстетик һәм санитария-гигиена таләпләренә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафт типларының рациональ (оптималь) ярашуын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреацион билгеләнештәге урманнар өчен аларның территорияләрен төзекләндерү мөһим эш булып тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү урыннары һәм мәйданчыкларын төзүдән, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урманнарны янгыннан саклау корылмалары төзүдән һәм башка чаралардан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре бөтен территорияне бердәм композицион бербөтен итеп берләштерергә тиеш.

Рекреацион йөкләнеш тәэсирендә урман мохитенең үзгәрү дәрәҗәсе ял итү режимын, ә ял итү режимы урман территорияләрен оештыруны билгели.

Капиталь һәм капиталь булмаган корылмалар, урман кишәрлекләрендәге корылмалар объектлары исемлеге һәм рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдаланганда аларны төзекләндерү нормативлары урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән максатларда (ял, туризм, физкультура-савыктыру, спорт эшчәнлеген оештыру өчен һ. б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлеге өчен өстәмә тикшеренүләр үткәрелгәннән соң билгеләнә.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру максатыннан урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр вакытка төзелә.

2.10. Урманнардан урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урман плантацияләрен төзү һәм алардан файдалану билгеле бер токымнарның (максатчан токымнарның) урман утыртмаларын үстерүгә бәйле эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билгеле бер (максатчан) токым урман утыртмаларына, куелган сыйфатламалары булган үзагач алуны тәэмин итә торган ясалма чыгышлы урман утыртмалары кертелә.

Урман плантацияләре урман фонды җирләрендә һәм башка категория җирләрендә төзелергә мөмкин.

Урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану өчен гражданнарга, юридик затларга урман кишәрлекләре - Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә, җир кишәрлекләре җир законнары нигезендә арендага бирелә.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу чикләүләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләре утырту өчен махсус тикшеренүләр үткәрелмәгән.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләре төзү һәм алардан файдалану максатында урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр вакытка төзелә.

2.11. Урманнардан җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләре һәм дару үләннәре үстерү буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урман җимешләрен, җиләкләр, декоратив үсемлекләр һәм дару үләннәре үстерү җимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре һәм башка шундый урман ресурслары алуга бәйле эшкуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлеге төре «Уңдырышлы урман, җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үсемлекләре үстерү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урман культуралары, җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү кагыйдәләренә регламентлаштырыла һәм урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проектына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды җирләре составындагы урмансыз җирләр, һәм шулай ук урман булмаган кисенте урыннары, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман утыртмалары белән капланмаган җирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкәртелгән торфлыклар һ.б.) җирләр файдаланыла.

Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен реконструкцияләүгә билгеләнмәгән азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланырга мөмкин.

Урман җимешләре, җиләк-җимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәрен үстерү өчен урманнарны файдалану Россия Федерациясенең Урман кодексының 27 статьясы белән чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман культуралары, җиләк-җимеш декоратив үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатыннан урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәр чорга төзелә.

Урман җимешләре, җиләк-җимешләр, декоратив, дәвалау үсемлекләрен үстерү өчен участок урланчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге хәзерге регламентның 5 нче таблицасында китерелгән.

2.12. Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урман питомникларын (даими, вакытлыча) төзү һәм аларны эксплуатацияләү төп урман агач токымнары үсентеләре, чәчкеннәре үрчетүгә бәйле эшчәнлек булып тора.

Урман питомникларын булдыру һәм алардан файдалану кагыйдәләре «Урман питомникларын булдыру һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман питомникларын булдыру һәм аларны файдалану өчен урманнарны куллану Россия Федерациясенең Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды җирләрендә һәм башка категориядәге җирләрдә рөхсәт ителә (Россия Федерациясе Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында үсентеләр, чәчкеннәрне үстерү өчен урман үсемлекләренең яхшыртылган һәм сортлы орлыклары кулланыла яки, әгәр андый орлыклар булмаса, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану максатында урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе ун елдан кырык тугыз елга кадәр вакытка төзелә.

Урман питомникларын төзү һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге шушы регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

Хәзерге вакытта Нурлат урманчылыгы чикләрендә төп урман барлыкка китерүче токымнар үстерелә торган бер даими урман питомнигы бар.

2.13. Урманнардан җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшләп чыгару максатларында файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урманнардан файдалану җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, разведкалауны һәм файдалы казылмаларны чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы «Файдалы казылмаларны геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен, файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару кагыйдәләрен һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалану очракларының исемлеген урман кишәрлеге бирелмичә, разведкалау һәм файдалы казылмаларны аудару һәм чыгару очракларының исемлеген раслау турында» боерыгы нигезендә башкарыла..

Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыкның кишәрлек урманчылыклары киселешендә урман кишәрлекләре урыны 5нче таблицада күрсәтелгән.

Урманнардан файдалану өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгару максатларында урман кишәрлеге арендага бирелә яисә шушы урман кишәрлегенә карата Россия Федерациясе Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сервитут куелырга мөмкин. Әгәр күрсәтелгән максатларда эшләр башкару урман утыртмалары кисүләрен үткәрүгә яисә капиталь төзелеш объектларын төзүгә китермәсә, җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне урман кишәрлеге бирелмичә

гамәлгә ашыру, сервитут билгеләү максатларында урманнардан файдалану рөхсәт ителә.

Җир асты байлыкларын, разведкаларны һәм файдалы казылмаларны чыгару максатларында урманнардан файдалануны гамәлгә ашыручы затлар:

файдаланыла торган урманнарны һәм урман кырыйларын, җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранудан ясалма һәм табигый сулыкларны даими чистартуны уздыру;

урман юлларының бозылган җитештерү эшчәнлеге, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидромелиорация корылмаларын, квартал баганаларын, кварталдагы ара юлларны, аншлагларны, урман территориясен төзекләндерү элементларын торгызу.

җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләрне башкару сроклары тәмамланганнан соң консервацияләүне яки бетерүне һәм урман инфраструктурасын булдыруга бәйле булмаган күрсәтелгән объектларны төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) эксплуатацияләү өчен файдаланылган җирләрне рекультивацияләүне Россия Федерациясе законнары нигезендә;

күрсәтелгән затлар гаебе белән килеп туган авария хәлләрен бетерү, шулай ук алардан килгән зыяннарны бетерү буенча кирәкле чаралар күрү;

квартал юлларында, урман юлларында, һәм урман белән капланмаган башка җирләрдән сейсморазведка эшләрен планлаштыру һәм үткәрү максатларында актив файдалану, шул исәптән хәрәкәтчән составны һәм йөкләрне яңадан билгеләү.

Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган үзагачка милек хокукы Россия Федерациясенә карый.

Күрсәтелгән үзагач «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланып алынган агачны сату турында» РФ Хөкүмәтенең 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карарына ярашлы рәвештә сатыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының Россия Федерациясе Урман кодексының 73^1 статьясындагы 3 өлешендә Россия Федерациясе урман Кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен бирелгән урман кишәрлекләрендә агач әзерләүгә аукцион үткәрмичә генә урман кишәрлекләрен арендалау шартнамәләрен төзү каралган.

Россия Федерациясе Урман кодексының 73, 45 статьяларында, 73 статьясындагы 3 өлешенең 3 пунктында каралган очракларда дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе җир асты байлыкларыннан файдалануга лицензиянең гамәлдә булу срогына төзелә.

Кишәрлек урманчылыклары буенча җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге шушы регламентның 5 таблицасында китерелгән.

2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы «Россия Федерациясенең урман кодексына һәм урман үрчетү һәм урман үстерү өлкәсендә камилләштерү максатында

Россия Федерациясенең аерым кануннарына үзгәрешләр кертү турында» һәм 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы «Россия Федерациясенең урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым кануннарына үзгәрешләр кертү турында» Федераль кануннарына ярашлы, урманнарны бу максатларда кулланучы затлар, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны файдалану өңчен кирәкле шартлар булдыру өчен саклау зоналары булдыруда, урман кисүдән соң өч ел эчендә, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, урман торгызу проекты яки урман үстерү проекты буенча, Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә кисү нәтиҗәсендә юкка чыгарылган урман үсемлекләре мәйданына тиң мәйданда урман торгызу яки урман үстерү эшләрен башкарырга тиеш.

2.14. Гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерүче корылмалар, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 44 статьясы нигезендә, гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагыч барлыкка китерүче сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү, бу объектларны урнаштыру федераль, региональ яисә җирле әһәмияттәге объектлар буларак территориаль планлаштыру документларында каралган очракта гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормалары белән Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган үзагачка милек хокукы Россия Федерациясенә карый дип билгеләнгән.

Күрсәтелгән агач «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланып алынган агачны сату турында» РФ Хөкүмәтенең 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карарына ярашлы рәвештә сатыла.

Россия Федерациясе Урман кодексының 72 статьясындагы 3 өлеше һәм 74 статьясындагы 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре әлеге максатлар өчен дәүләт хакимияте органнары карарлары нигезендә аукционнар үткәрмичә генә бер елдан кырык тугыз елга кадәр арендага бирелә.

Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре юридик затларга, индивидуаль эшкуарларга әлеге кодексның 9 статьясы нигезендә гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерә торган корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү өчен бирелә.

Гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерүче корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм алардан файдалану, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын урнаштыру, кишәрлек урманчылыклары буенча диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 5 таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына урманнарны яңадан җитештерүне камилләштерү өлешендә үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы Федераль законнар нигезендә әлеге максатлар өчен урманнарны торгызу яисә урман үрчетү эшләрен, киселгән урман утыртмалары мәйданына тигез мәйданда, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектлардан файдалану өчен кирәкле шартлар тудыру өчен билгеләнгән саклау зоналарын булдырганда, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә урман торгызу проекты яисә урман үрчетү проекты нигезендә урман утыртмаларын кисүдән соң өч елдан да соңга калмыйча башкарырга тиеш.

2.15. Урманнардан линияле объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү буенча файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

РФ Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясындагы 10^1 пункты нигезендә линия объектларына электр тапшыру линияләре, элемтә линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торба үткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар керә.

Урманнардан файдалануның әлеге төре Россия Федерациясе Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану очракларының исемлеген урман кишәрлеге тапшырмыйча, линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану очракларын раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урман кишәрлекләрен бирү урманчылыкның бөтен территориясе буйлап аренда, даими (вакыты чикләнмәгән) файдалану хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә урманнарның махсус саклау участокларында әлеге эшләрне урнаштыру мөмкинлегенең башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре гражданнарга һәм

юридик затларга Россия Федерациясе Урман кодексының 9 статьясы һәм 73^1 статьясындагы 3 өлеше нигезендә аукцион үткәрмичә кырык тугыз елга кадәр срокка бирелә.

Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнарны сызыклы объектларны төзү, яңарту һәм файдалану белән бәйле нәкъ шушы объектларны урнаштыру өчен кулланганда, урман булмаган җирләр кулланылырга тиеш, андый җирләр булмаган очракта, урманны торгызу өчен билгеләнгән җирләр (кисү урыннары, янгыннан соң калган урыннар, сирәк урманлык, ялан җир, ачыклыклар һ.б.), шулай ук түбән тыгызлыктагы һәм аз кыйммәткә ия урман үсентеләре үсә торган территорияләр кулланыла.

Арендага бирелгән урман кишәрлекләрендә линия объектларын төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү максатларында даими (вакыты чикләнмәгән) файдалану, урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милек хокукы урманнардан файдалануның шушы төрендә Россия Федерациясенеке (Россия Федерациясе Урман кодексының 20 статьясындагы 2 өлеше). Күрсәтелгән үзагачны сату Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды җирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган үзагачны сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм линия объектларын эксплуатацияләү өчен кирәкле шартлар тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-саклык зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарның билгеләнгән режимы нигезендә гамәлгә ашырыла.

РФ Хөкүмәтенең «Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка кадәр булган электр челтәрләре өчен саклау зонасы билгеләнә:

һәр яктан да 2 м га электрүткәргечләр проекцияләреннән җир өстенә параллель туры сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә (бинага кергәндәге тармаклардан тыш) электр тапшыруның һава линияләре буйлап;

кырый кабельләрдән һәр яктан 1 м га читтәрәк торган параллель туры юллар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә җир асты кабель электр тапшыру линияләре буйлап.

1000 Вт тан артык электр челтәрләренең саклау зонасы түбәндәге таблица нигезендә билгеләнә.

1000 Вт тан артык көчәнешле электр челтәрләре сак зонасы

№ т/с	Проектлаштырылган номинал көчәнеш классы, кВ	Сак зонасы, м
1	2	3
1.	1 кә кадәр	2 (бина диварлары, конструкцияләр һ. б. буенча салынган үзйөрешле яисә изоляциялəнгән чыбыклы линияләр өчен саклау зонасы билгеләнгән норматив хокукый актлар нигезендә мондый линияләрдән мөмкин булган минималь аралар белән билгеләнә)
2.	1- 20	10 (5 – торак пунктлар чикләрендә урнаштырылган үзйөрешле яисә изоляцияләнгән чыбыклы линияләр өчен)
3.	35	15
4.	110	20
5.	150, 220	25
6.	330, 500, +/- 400	30
7.	750, +/- 750	40
8.	1150	55

Торбаүткәргечләрнең зарарлану мөмкинлеген булдырмау өчен (аларны салуның теләсә нинди төрендә) саклау зоналары билгеләнә:

нефть, табигый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газларын транспортлаучы торба үткәргечләр трассалары буйлап-торба үткәргеч күчәреннән һәр яктан 25 м узучы шартлы линияләр белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

сыекландырылган углеводород газларын, тотрыксыз бензин һәм конденсатны транспортлаучы торба үткәргечләр трассалары буйлап-торба үткәргеч күчәреннән һәр яктан 100 м узучы шартлы линияләр белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

күп чыбыклы торбаүткәргечләр трассалары буйлап – кырый торбаүткәргечләр күчәрләреннән югарыда күрсәтелгән ераклыкларда уза торган шартлы сызыклар белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә;

су асты кичүләре буйлап - су өстеннән су өслегенә кадәр булган су пространствосы участогы рәвешендә, һәр яктан 100 м га күчүнең кырый чикләре күчәрләреннән ераклашкан параллель яссылыклар арасында төзелгән;

конденсатны, авария хәлендәге продукция чыгару өчен җир амбарларын саклау һәм тарату сыйдырышлылыгы тирәсендә - күрсәтелгән объектларның территорияләре чикләреннән 50 м га ераклыкта булган, йомык линия белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә барлык якларга;

продукцияне транспортка әзерләүнең технологик җайланмалары, баш һәм арадаш суырткыч һәм салу насос станцияләре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү узеллары, салу һәм агызу эстакадалары, газны җир асты саклау станцияләре, нефтьне, нефть продуктларын җылыту пунктлары тирәсендә – ябык линия белән чикләнгән җир кишәрлеге рәвешендә күрсәтелгән объектларның территорияләре чикләреннән 100 м га барлык якларга (Магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләре (Россия Федераль Тау һәм

сәнәгать күзәтчелегенең 1992 елның 24 апрелендәге 9 номерлы карары белән расланган) (Россия Федераль Тау һәм сәнәгать күзәтчелегенең 1994 елның 23 ноябрендәге 61 номерлы карары редакциясендә).

Бүлеп бирелгән полосаның чикләре Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы тарафыннан раслана торган бүлеп бирелгән полосаны булдыру өчен кирәкле җир кишәрлекләрен бүлеп бирү нормаларын исәпкә алып билгеләнә.

Бүлеп бирелгән полосаларның һәм саклау зоналарының күләмнәре тимер юлларның бүленгән полосасын төзү өчен кирәкле җир кишәрлекләренең бүленгән нормасы, шулай ук Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының 2008 елның 6 августындагы 126 номерлы боерыгы белән расланган тимер юлларның саклау зоналарын исәпләү нормалары нигезендә «Тимер юлларның бүленгән полосасын төзү өчен кирәкле җир кишәрлекләрен бүлеп бирү нормаларын, шулай ук тимер юлларның саклау зоналарын исәпләү нормаларын, җир төзелеше, шәһәр төзелеше һәм проект документациясен, тимер юллар, узеллар һәм станцияләрнең генераль үсеш схемаларын исәпләү нормалары нигезендә, шулай ук җирдән файдалану һәм саклау полосаларының элек расланган күләмнәрен һәм бүленгән чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Участок урманчылыклары буенча линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына урманнарны яңадан җитештерүне камилләштерү өлешендә үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы Федераль законнар нигезендә әлеге максатлар өчен урманнарны торгызу яисә урман үрчетү эшләрен Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә киселгән урман утыртмаларының тигез мәйданында, шул исәптән гражданнарның куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартлар тудырганда, урман утыртмаларын торгызу яисә торгызу проекты нигезендә урман утыртмаларын торгызу проекты белән билгеләнгән тәртиптә, урман утыртмаларын торгызу яки урман үстерү проекты нигезендә урман утыртмаларын торгызу буенча эшләрне башкарырга тиеш.

2.16. Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм сроклары

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану агач эшкәртү объектларын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү объектларын төзүгә, алардан продукция җитештерүгә бәйле эшкуарлык эшчәнлеге булып тора.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләреннән файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының

46 статьясы, «Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы белән регламентлана.

Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану өчен гражданнарга, юридик затларга арендага бирелә.

Агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен урманнардан файдалану максатында урман кишәрлеген арендалау шартнамәсе бер елдан алып кырык тугыз елга кадәр вакытка төзелә.

Федераль законнар белән урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителгән очракта, дәүләт милкендәге урман кишәрлекләре әлеге учреждениеләргә даими (вакыты чикләнмәгән) файдалануга бирелергә мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен, беренче чиратта, урман булмаган җирләр, ә урман участогында бу җирләр булмаган очракта, яңадан үсми калган киселү урыннары, янгыннан зыян күргән урыннар, сирәк урманлыклар, яланнар, ачыклыклар, шулай ук түбән тыгызлыктагы һәм иң аз кыйммәтле урман үсемлекләре үсә торган территорияләр файдаланыла.

Күрсәтелгән максатларда башка урман кишәрлекләреннән файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаган очракта рөхсәт ителә.

Урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү саклык урманнарында, шулай ук РФ Урман кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очракларда тыела.

Урманнардан урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдаланганда түбәндәге очраклар булдыру тыела:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив һәм нефть) һәм урманнарга башка тискәре йогынты;

урманнарда гражданнарның булуына чикләү кертелгән очракта, урман кишәрлекләренә транспорт чараларында керү.

Участок урманчылыклары буенча урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 5нче таблицасында китерелгән.

2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ «Россия Федерациясенең урман кодексына һәм урман үрчетү һәм урман үстерүне камилләштерү буенча Россия Федерациясенең кайбер законнарына үзгәрешләр кертү турында» һәм 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы «Россия Федерациясенең урман кодексына һәм Россия Федерациясенең кайбер законнарына үзгәрешләр кертү турында» Федераль законнары нигезендә, урманнарны бу максатларда кулланучы затлар урман үстерү яки урман үрчетү эшен Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә, киселгән урманлык мәйданына тигез мәйданда, шул исәптән саклык зоналарын булдырганда, гражданнарның куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм объектларны файдалану өчен кирәкле шартлар булдыру өчен, урманнарны кисүдән соң өч елдан да соңга

калмыйча, урман үстерү проекты яки урман үрчетү проекты буенча һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарырга тиеш.

2.17. Урманнардан дини эшчәнлек өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм вакытлары

Урманнар дини оешмалар тарафыннан дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен 125-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә файдаланылырга мөмкин.

Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен бирелгән урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйрия билгеләнешендәге биналар, каралтылар, корылмалар төзү рөхсәт ителә. Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен түләүсез файдалануга бирелә (Россия Федерациясе Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге шушы регламентның 5 таблицасында китерелгән.

2.18. Урманнарны саклау, яклау, яңадан үстерүгә карата таләпләр

2.18.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына таләпләр, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм башка тискәре йогынтыдан саклау

РФ Конституциясенең 9 статьясы һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янгыннан сакланырга тиеш.

Урманнарны янгыннан саклау РФ Урман кодексы һәм «Янгын куркынычсызлыгы турында» Федераль закон нигезендә аларның биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла һәм урман янгыннарын булдырмауга, вакытында ачыклауга һәм бетерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм башка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, саклаганда, яклаганда, яңадан торгызганда, урманнарда башка эшчәнлек алып барганда, шулай ук гражданнар урманнарда булганда урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә карата бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрендәге 1614 номерлы карары белән расланган урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләре белән билгеләнгән. Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителеш нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының «Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның әлеге чаралар белән тәэмин ителеш нормативларын, чараларның булу нормаларын раслау турында» 2025 елның 9 апрелендәге 183 номерлы боерыгы

белән расланган. Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясе, һава шартларына карап урманнарда янгын куркынычы классификациясе Рослесхозның «Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм һава шартларына карап урманнарда янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 05 июлендәге 287 номерлы боерыгы белән расланган.

Урманнарны янгыннардан саклау эффектлыгын арттыру максатында Россия урман хуҗалыгы федераль агентлыгының 1997 елның 19 декабрендәге № 167 номерлы «Янгын-химик станцияләр турында Нигезләмәне раслау турында» боерыгы белән Янгын-химик станцияләр турында Нигезләмәне расланган.

Урманчылык территориясенең янгын куркынычлыгы класслары буенча бүленеше түбәндәге таблицада китерелгән.

Җирләрнең гомуми мәйданын табигый янгын куркынычлылыгы класслары буенча бүленеше

мәйдан, гектар

№ т/с	Участок урманчылыгы	Табигый янгын куркынычлылыгы класслары					Барлыгы	Урта класс
		I	II	III	IV	V		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чияле Алан	121,1967	24,9295	109,1670	10934,8825	1045,8452	12236,0209	IV
2	Восход	432,5551	-	1121,9802	9739,8969	511,6155	11806,0477	IV
3	Мамык	581,7565	-	818,0210	14569,3628	1178,9276	17148,0679	IV
4	Тимерлек	615,0994	15,1936	801,5349	15028,4559	1041,6687	17501,9525	IV
5	Тумба	549,0620	-	887,7430	13740,8155	1590,9515	16768,5720	IV
6	Чулпан	217,1382	-	816,6575	9983,7122	2606,1833	13623,6912	IV
Барлыгы		2516,8079	40,1231	4555,1036	73997,1258	7975,1918	89084,3522	IV
%		2,83	0,05	5,11	83,06	8,95	100,00	

Урман янгынының килеп чыгу һәм таралу ихтималы, шулай ук аның ешлыгы һава шартлары белән билгеләнә. Метеорологик факторлардан янучан материалларны дымландыру һәм киптерү процесслары аеруча әһәмиятле. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшем, һаваның дымлылыгы һәм температурасы, җил һәм болытлылык.

Һава торышы шартларына бәйле рәвештә урманнардагы федераль янгын куркынычлылыгы класслары

№ т/с	Урманнардагы янгын куркынычлылыгы классы	Комплекслы күрсәткечнең зурлыгы	Янгын куркынычлылыгы дәрәҗәсе
1	2	3	4
1.	I	0 … 300	Юк
2.	II	301 … 1000	Түбән

№ т/с	Урманнардагы янгын куркынычлылыгы классы	Комплекслы күрсәткечнең зурлыгы	Янгын куркынычлылыгы дәрәҗәсе
1	2	3	4
3.	III	1001 … 4000	Уртача
4.	IV	4001 … 10000	Югары
5.	V	10000нән артык	Кискен

«Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү чаралары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 16 апрелендәге 281 номерлы карары, «Урманнарны янгынга каршы төзекләндерү нормативларын билгеләү турында» 2025 елның 9 апрелендәге 184 номерлы боерыгы нигезендә, регламентта янгынга каршы чаралар комплексы, урманнарның табигый һәм икътисадый шартларын, пирологик характеристикасын, утның потенциаль чыганакларын исәпкә алып билгеләнде.

Янгыннан саклауны оештыру чараларының еллык күләме түбәндәге таблицада китерелгән.

Урманнарны янгыннан саклауны оештыру чаралары төрләре һәм күләмнәре характеристикасы

Янгыннан саклану чаралары төрләре урманнарны оештыру	Үлчәү берәмлеге	Хәзерге вакыттагы таләпләр буенча нормативлар белән	Бар	Эшләнәсе чаралар күләме
1	2	3	4	5
1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүмат булган стендларны һәм башка тамгаларны һәм күрсәткечләрне билгеләү һәм урнаштыру	данә	45	10	35
2. Урманда гражданнарның ял итү урыннарын көйләү (учак ягу һәм ял итү урыннарын җиһазлау)	данә	64	21	43
3. Шлагбаумнар урнаштыру һәм файдалану	данә	-	28	28
4. Урманнарны янгыннардан саклау өчен булган урман юллары:	км		343	
- төзү		-	-	-
- төзекләндерү		-	-	25
- эксплуатация (юллар ремонтлау һәм карап тоту буенча чаралар комплексы)		-	-	343*
5. Янгынга каршы минераллаштырылган полосалар:	км	374	248	
- булдыру		-	-	126

Янгыннан саклану чаралары төрләре урманнарны оештыру	Үлчәү берәмлеге	Хәзерге вакыттагы таләпләр буенча нормативлар белән	Бар	Эшләнәсе чаралар күләме
1	2	3	4	5
- чистарту һәм яңарту:		-		374*
6. Янгыннан саклау чокырлар һәм (яки) ара юллар ясау	км	312	312	-
7. Төзү, реконструкция һәм файдалану:	данә			
янгын күзәтү пунктларыннан (вышкалардан)файдалану		-	-	-
— янгынга каршы инвентарьны туплау пунктлары		-	2	1
8. Янгын сүндерүдә кулланылган сулыклар булдыру	3-5 КПО	планлаштырылмый		
9. Янгын сүндерү сулыкларыннан һәм су белән тәэмин итү чыганакларына керү юлларыннан файдалану	данә	-	3	3

Урманнарда янгынга каршы профилактикада урман-янгын пропагандасы мөһим роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмау өчен җаваплылык рухында аерым кешеләрнең җәмәгатьчелек фикерен һәм карашларын формалаштыру максатында аңга планлы йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмати-пропаганда чаралары һәм чаралар җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннары пропагандасы максатчан, оператив булырга, елның вакытына, халыкның конкрет төркеме (ял итүчеләр, урман әзерләүчеләр, экспедицияләр һ. б.) эшчәнлегенең торышына һәм характерына туры килергә, конкрет фактлар булырга тиеш, ә басмалар тәэсирле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Урман янгыннарын сүндерү планын эшләү һәм раслау кагыйдәләре һәм аның Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган формасы нигезендә урман янгыннарын сүндерү планы ел саен раслана.

2.18.2. Урманнарны саклауга таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны саклау буенча профилактик чараларның, зарарлы организмнар учакларын бетерү чараларының, шулай ук башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны саклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организмнар учаклары барлыкка килгән очракта аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны саклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан Россия Федерациясе Урман кодексының 81 - 84 статьялары нигезендә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зыянлы организмнардан саклау Россия Федерациясе Урман кодексының 60^{1}-60^{11} статьялары, 206-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 9 декабрендәге 2047 номерлы «Урманнарда санитар иминлек кагыйдәләрен раслау турында» карары белән расланган Урманнарда санитар иминлек кагыйдәләре (алга таба — Урманнарда санитар иминлек кагыйдәләре) нигезендә башкарыла.

Урманнарда санитар иминлек чаралары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

а) урманны саклау максатыннан районлаштыру

б) урман патологиясе ягыннан дәүләт мониторингы

в) урман патологиясе ягыннан тикшерү үткәрү

г) зарарлы организмнарның таралуын кисәтү

д) урманнарда санитария куркынычсызлыгының башка чаралары, шул исәптән:

авария хәлендәге агачларны кисү - бөтен агачның яисә аның бер өлешенең егылуына һәм дәүләт, муниципаль мөлкәткә, шулай ук гражданнарның мөлкәтенә һәм сәламәтлегенә зыян китерергә сәләтле структур кимчелекләре, шул исәптән корыган агачлар, тамырлары купкан, аву куркынычы булган агачларны кисү.

урманнарда санитар иминлек турында халык белән агитация чаралары, шул исәптән профилактик әңгәмәләр, белем бирү учреждениеләрендә урманнарда санитар куркынычсызлык турында ачык дәресләр үткәрү, аншлаглар һәм плакатлар элеп кую, шулай ук урманнарда санитар иминлек кагыйдәләрен үтәү кирәклеге турында мәгълүмати материаллар урнаштыру.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды җирләрендә урманнарны саклау ягыннан районлаштыру «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы – «Татарстан Республикасының урманны саклау үзәге» тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны саклау ягыннан районлаштыру тәртибе «Урманнарны саклау максатыннан районлаштыру тәртибен раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланды.

Урман патологиясенә дәүләт мониторингын үткәрү дә «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы – «Татарстан Республикасының урманны саклау үзәге» тарафыннан башкарыла.

Дәүләт урман патологиясе мониторингын үткәрү тәртибе «Дәүләт урман патологиясе мониторингын үткәрү тәртибен раслау турында» Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман патологиясе тикшеренүләре (алга таба — УПТ) дәүләт урман патологиясе мониторингы мәгълүматларын, шулай ук урманнарның санитар һәм урман патологиясе халәте турындагы башка мәгълүматны исәпкә алып, урманнарда үткәрелә.

Урман патологиясен тикшерү тәртибе, урман патологиясен тикшерү актының формасы «Урман патологиясен тикшерү тәртибен һәм урман патологиясен тикшерү актының формасын раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрендәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УПТ урман участокларының хәзерге санитар-гигиеник һәм патологик хәле турында мәгълүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуына каршы чараларны нигезләү һәм билгеләү максатында уздырыла.

УПТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба — ССЧ) үткәрелә.

ССЧ урман утыртмаларының санитар һәм урман патологиясе торышын яхшырту, зарарлы организмнарның таралу куркынычын киметү, урман корткычлары һәм авырулары белән көрәшү, урман утыртмаларының үзләренең максатчан функцияләрен тәэмин итү, шулай ук мин булмаган факторлар (ут куркынычы, һава шартлары, туфрак-климат факторлары һ. б., биотик һәм урманнарның тотрыклылыгына яисә максатчан функциясенә зыян китерә торган абиотик факторлар), «Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү буенча чараларны гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрендәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зарарлы организмнар таралуын кисәтү түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) урманнарны саклау буенча профилактик чаралар;

2) санитар-сәламәтләндерү чаралары, шул исәптән корыган һәмауган урман утыртмаларын кисү;

3) башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы билгеләгән башка чаралар.

Махсус сакланылучы табигать территорияләрендәге урманнарда зарарлы организмнарның таралуын кисәтү чаралары территорияләрне махсус саклау режимы үзенчәлекләрен исәпкә алып башкарыла.

Корыган һәм ауган урман утыртмаларын кисүнең, файдаланылмау сәбәпле сатылырга тиешле агачларны, шулай ук авария хәлендәге агачларны җыюның планлаштырылган күләмнәре 15нче таблицада китерелгән.

15 нче таблица

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

№ т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Корыган һәм ауган урман утыртмаларын кисү			Авария хәлендәге агачларны чистарту	Сыйфатсыз агачларны җыештыру	Барлыгы
			барлыгы	шул исәптән:				
				тота штан	сирәкләп			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманчылык буенча барлыгы								
1.	Урманчылык таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	27,4	1,6	25,8	0	498	525,4
		мең куб метр	17,2	0,2	1,5	0	6	23,2
2.	Кисү яки чистарту вакыты	ел		2	3	0	10	
3.	Ел саен файдаланылучы күләм:							
	мәйданы	гектар	9,4	0,8	8,6	0	49,8	59,2
	Сайланган запас, барлыгы:			0	0	0	0	0
	— тамырлы	мең куб. метр	0,6	0,1	0,5	0	0,6	1,2
	—ликвидлы	мең куб метр	0,3	0	0,3	0	0	0,3
	— эшкә яраклы	мең куб метр	0	0	0	0	0	0

Искәрмә:
Санитар-савыктыру чаралары күләме урман патологиясен тикшерү актлары нигезендә үзгәртелә («Россия Федерациясе Урман кодексына урманнарны зарарлы организмнардан яклауны җайга салуны камилләштерү өлешендә үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрендәге 455-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә).

15.1нче таблица

Зарарлы организмнарның таралуын кисәтү буенча профилактик һәм башка чаралар параметрлары

т/б №	Чараның атамасы	Үлчәү берәмлек ләре	Чара күләме	Үткәрү вакыты	Чараның еллык күләме
1	2	3	4	5	6
Урман хуҗалыгы					
1.	Имин булмаган шартларда (корылык, бөҗәкләр тарафыннан зарарлану)урман утыртмаларының ныклыгын арттыру өчен ашламалар һәм минераль өстәмәләр куллану	гектар	кирәк булган саен		
2.	Агачларны дәвалау	данә	кирәк булган саен		
3.	Зарарлы организмнар учаклары барлыкка килүне булдырмау өчен пестицидлар һәм урманны саклауның биологик чараларын куллану	гектар	кирәк булган саен		
Биотехник					
4.	Бөҗәк ашаучы кошларның һәм башка бөҗәк ашаучы хайваннарның яшәү һәм үрчү шартларын яхшырту	гектар	кирәк булган саен		
5.	Яшәү урыннарын саклау, энтомофаг бөҗәкләрне чыгару, тарату һәм интродукцияләү	гектар	кирәк булган саен		
6.	Нектарлы үләнле үсемлекләрне чәчү	гектар	кирәк булган саен		
7.	феромоннарны куллану	гектар	кирәк булган саен		

Профилактик, санитар-савыктыру, чистарту һәм биотехник урман саклау чараларын үтәү нормативлары

Чараның атамасы	Үлчәү берәмлекләре	Чара күләме
Урман патологиясенә тикшерү	гектар	176
Тоташтан санитар кисү	гектар	0,8
Сирәкләп санитар кисү	гектар	8,6
Файдаланылмый торган үзагачны җыештыру	гектар	49,8
Аварияле агачларны кисү	данә	0
Профилактик чаралар	кирәк булган саен	
Агитация чаралары	кирәк булган саен	

15.2нче таблица

Зарарлы организмнар учакларын бетерү чаралары параметрлары

№ т/с	Чараның атамасы	Үлчәү берәмлек ләре	Чара күләме	Үткәрү вакыты	Чараның еллык күләме
1	2	3	4	5	6
1.	Зарарлы организмнар учакларын тикшерү	гектар	кирәк булган саен		
2.	Зарарлы организмнар санын, шул исәптән химик препаратлар кулланып, юкка чыгару яки киметү	гектар	кирәк булган саен		
3.	Зарарлы организмнар белән зарарланган урман утыртмаларының токым һәм яшь составын җайга салу максатларында урман утыртмаларын кисү	гектар	кирәк булган саен		

2.18.3. Урманнарны торгызуга таләпләр (урманнарны торгызу, урман үрчетү, карау чараларын үткәрү нормативлары, параметрлары, вакытлары)

Киселгән, корыган, зыян күргән урманнар яңадан торгызылырга тиеш.

Россия Федерациясе Урман кодексының 61 статьясындагы 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу үз эченә түбәндәгене ала:

1) урман орлыкчылыгы;

2) урманны торгызу;

3) урманнарны карау;

4) урман торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урманнар урнашкан җирләргә кертүне гамәлгә ашыру.

Урман орлыкчылыгы 454-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу Россия Федерациясе Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының «Урман торгызу кагыйдәләрен, формаларын, составын, урман торгызу проектын килештерү тәртибен, аны килештерүдән баш тарту өчен нигезләрне, шулай ук проектның электрон форматына таләпләрне раслау турында» 2021 елның 29 декабрендәге 1024 номерлы боерыгы белән расланган Урман торгызу кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла (алга таба - урман торгызу кагыйдәләре).

Урман үрчетү Россия Федерациясе Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урман үрчетү кагыйдәләрен, урман үрчетү проектын килештерү формасын, составын, тәртибен, аны килештерүдән баш тарту өчен нигезләрне, шулай ук урман үрчетү проектының электрон форматына таләпләрне раслау турында» 2021 елның 20 декабрендәге 978 номерлы боерыгы белән

располанган Урман үрчетү кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла (алга таба – урман үрчетү үрчетү кагыйдәләре).

Россия Федерациясенең Урман кодексының 63.1 статьясының 6 өлеше буенча, Россия Федерациясе Урман кодексының 63.1 статьясындагы 1, 2 һәм 5 өлешләрендә күрсәтелгән затлар, әгәр башка федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, РФ Урман кодексының 63.1 статьясының 1 өлешендә күрсәтелгән очракта яки РФ Урман кодексының 63.1 статьясының 2 өлешендә күрсәтелгән очракта, урман фонды җирләрен башка категорияләргә күчергәннән соң урман үсентеләре, урман питомникларында үстерелгән төп агач токымнары үсентеләре утыртуны һәм төп агач токымнарының урман үсемлекләрен өч ел дәвамында утыртудан соң агротехник тәрбияләүне тәэмин итә. Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 4 пункты нигезендә, Россия Федерациясе субъектлары территориясендә ясалма һәм катнаш урман торгызу мәйданнарының бер өлешенә, дала зонасыннан тыш, чәчкеннәр һәм (яисә) ябык тамыр системалы үсентеләр утыртыла (2025 елның 1 мартына кадәр кимендә 20 %, 2025 елның 1 мартыннан кимендә 30 % тәшкил итә).

Урманнарны карап тоту Россия Федерациясе Урман кодексының 64 статьясы, «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карап тоту урманнарны үзләштерү проекты нигезендә урманнардан файдаланучы затлар, шулай ук урман кодексының 81-84 статьялары нигезендә билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары (алга таба - дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карау Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның (урман паркларының) урман хуҗалыгы регламентларында күрсәтелгән чаралар төрләре буенча күләмнәрдә урманнарны карау кагыйдәләре нигезендә урманнарны үзләштерү проектларында гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына түбәндәгеләр керә: урман үсентеләрен карау максатларында үткәрелә торган урман кисүләр; агроурманмелиоратив чаралар; башка чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларын яңадан утырту; урман утыртмаларын торгызу; урманнарны урман торгызу - саклау максатында тәрбияләү; урман хуҗалыгын, үсентеләрне, үсмер агачларны һәм башка кыйммәтле компонентларны (карап тору объектлары) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт яктан тәрбияләү; урманнарны тәрбияләүнең ярдәмче төрләре; урманнарны тәрбияләүнең аерым төрләре керә.

Урманнарны карап тоту чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнеше, саклык урманнары категорияләре һәм урманнарның аеруча сакланучы участоклары исәпкә алынып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны карап тоту чаралары урманнарның продуктивлыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатацияләү урманнарында агач материалына ихтыяҗ аеруча зур булган ясалма һәм табигый токымнарның максатчан агач токымнарын карау алып барыла.

Максатчан агач токымнары агач җитештерү структурасын һәм агачка ихтыяҗны анализлау нигезендә Россия Федерациясе субъектының урман планында билгеләнергә тиеш.

Саклык урманнарында урманнарны карап тоту чаралары әйләнә-тирәлекне булдыручы, су саклаучы, сак, санитар-гигиена, сәламәтләндерү һәм урманнарның башка файдалы функцияләрен саклау максатларына ирешүгә юнәлдерелгән.

Саклык урманнар һәм урманнарның махсус саклык кишәрлекләре өчен саклык урманнарның һәм урманнарның махсус саклык кишәрлекләренең максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары максатчан токымнар булып тора.

Урманга карау чараларының сыйфаты һәм нәтиҗәлелеген бәяләү дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан урман кисү эшләре тәмамланганнан соң урман кисү урыннарын карап үткәрү вакытында башкарыла. Бу эш Россия Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 2022 елның 17 гыйнварындагы 23 номерлы «Урман кисү эшләре төрләрен, аларны башкару тәртибе һәм чиратлылыгын, урман кисү эшләре технологик картасы формасын, урман кисү урынын ахыргы карап үтү акты формасын һәм урман кисү урынын ахыргы карап үтү тәртибен раслау турында» боерыгы белән расланган урман кисү урынын карап үтү тәртибе буенча, шулай ук дәүләт урман реестрына мәгълүмат кертүдә һәм аны үзгәртү вакытында башкарыла. Соңгысы Россия Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 2013 елның 11 ноябрендәге 496 номерлы «Дәүләт урман реестрына рәсмиләштерелгән мәгълүмат кертү һәм аны үзгәртү нигезендәге документлар исемлеген, формаларын һәм әзерләү тәртибен раслау турында» боерыгы белән билгеләнгән тәртиптә эшләнә.

Урманны торгызуга бүленгән җирләрне урман утыртмалары белән капланган җирләргә кертү Россия Федерациясенең Урман кодексының 64^1 статьясы нигезендә башкарыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән критерийларга һәм таләпләргә туры килгән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман утыртмалары биләгән җирләргә кертү дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан Россия Федерациясе Урман кодексының 81 – 84 статьялары нигезендә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу өчен билгеләнгән җирләрне урман утыртмалары биләгән җирләргә кертү тәртибе һәм тиешле актның рәвеше вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карауның һәм урманнарны карап тоту буенча кисүгә бәйле булмаган башка чараларның нормативлары һәм параметрлары 16нчы таблицада китерелгән.

16 нче таблица

Яшь агачларны карап тоту һәм урманнарны карап тоту буенча кисү белән бәйле булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатлануч анлык вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Урганга карату кисүләрен үтәү, шул исәптән:									
Чистарту кисүләре	Восход	*Файдаланыла торган урманнар*							
		Ылыслы	Чыршы	0,7	20	8	0,1	3	29
		Йомшак яфраклы	Усак	1,5	20	5	0,3	4	13
		Барысы чистарту кисүләре		2,2	40		0,4	7	18
Яшь агачлыкларны карау	Восход	Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Ылыслы	Чыршы	0,7	20		0,1	3	29
		Йомшак яфраклы	Усак	1,5	20		0,3	4	13
		Барлыгы		2,2	40		0,4	7	18
Чистарту кисүләре	Мамык	*Файдаланыла торган урманнар*							
		Йомшак яфраклы	Каен	16,7	300	5	3,3	60	18
		Барысы чистарту кисүләре		16,7	300		3,3	60	18
Яшь агачлыкларны карау	Мамык	Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Йомшак яфраклы	Каен	16,7	300		3,3	60	18
		Барлыгы		16,7	300		3,3	60	18
Сирәгәйтү кисүләре	Тимерлек	*Файдаланыла торган урманнар*							
		Йомшак яфраклы	Каен	29,3	140	5	5,9	28	5
		Сирәгәйтү кисүләре барысы		29,3	140		5,9	28	5
		Файдаланыла торган урманнар							

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатла нучанлы к вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистарту кисүләре	Тимерлек	Ылыслы	Нарат	14,1	390	10	1,4	39	28
			Чыршы	4,0	50	8	0,5	6	13
			Карагай	0,6	10	10	0,1	1	17
			Барлыгы	18,7	450		2,0	46	24
		Каты яфраклы	Имән	3,4	60	5	0,7	12	17
		Чистарту кисүләре барысы		22,1	510		2,7	58	23
Яшь агачлыкларны карау	Тимерлек	Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Ылыслы	Нарат	14,1	390		1,4	39	28
			Чыршы	4,0	50		0,5	6	13
			Карагай	0,6	10		0,1	1	17
			Барлыгы	18,7	450		2,0	46	24
		Каты яфраклы	Имән	3,4	60		0,7	12	17
		Йомшак яфраклы	Каен	29,3	140		5,9	28	5
		Барлыгы		51,4	650		8,6	86	13
Чистарту кисүләре	Тумба	*Саклык урманнары*							
		Ылыслы	Нарат	1,7	50	10	0,2	5	29
			Барлыгы	1,7	50		0,2	5	29
		Файдаланыла торган урманнар							
		Ылыслы	Нарат	1,7	50	10	0,2	5	29
		Каты яфраклы	Имән	6,0	70	5	1,2	14	12
		Йомшак яфраклы	Каен	9,6	190	5	1,9	38	20
		Барлыгы		17,3	310		3,3	57	18
		Чистарту кисүләре барысы		19,0	360		3,5	62	19
Яшь		Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Ылыслы	Нарат	3,4	100		0,4	10	29

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатла нучанлык вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
агачлыкларны карау	Тумба авылы	Каты яфраклы	Имән	6,0	70		1,2	14	12
		Йомшак яфраклы	Каен	9,6	190		1,9	38	20
		Барлыгы		19,0	360		3,5	62	19
Чистарту кисүләре	Чулпан	*Саклык урманнары*							
		Йомшак яфраклы	Усак	1,6	20	5	0,3	4	13
			Барлыгы	1,6	20		0,3	4	13
		Файдаланыла торган урманнар							
		Ылыслы	Карагай	1,8	70	10	0,2	7	39
		Йомшак яфраклы	Усак	15,8	210	5	3,2	42	13
			Юкә	3,0	70	5	0,6	14	23
			Барлыгы	18,8	280		3,8	56	15
		Барлыгы		20,6	350		4,0	63	17
		Чистарту кисүләре барысы		22,2	370		4,3	67	17
Яшь агачлыкларны карау	Чулпан	Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Ылыслы	Карагай	1,8	70		0,2	7	39
		Йомшак яфраклы	Усак	17,4	230		3,5	46	13
			Юкә	3,0	70		0,6	14	23
			Барлыгы	20,4	300		4,1	60	15
		Барлыгы		22,2	370		4,3	67	17
Сирәгәйтү кисүләре	Урманчылык буенча барлыгы	*Файдаланыла торган урманнар*							
		Йомшак яфраклы	Каен	29,3	140	5	5,9	28	5
		Барлыгы		29,3	140		5,9	28	5
		Сирәгәйтү кисүләре барысы		29,3	140		5,9	28	5
Чистарту кисүләре		*Саклык урманнары*							
		Ылыслы	Нарат	1,7	50	10	0,2	5	29

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатла нучанлык вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Йомшак яфраклы	Усак	1,6	20	5	0,3	4	13
		Барлыгы		3,3	70		0,5	9	21
		Файдаланыла торган урманнар							
		Ылыслы	Нарат	15,8	440	10	1,6	44	28
			Чыршы	4,7	70	8	0,6	9	15
	Урманчылык буенча барлыгы		Карагай	2,4	80	10	0,2	8	33
			Барлыгы	22,9	590		2,4	61	26
		Каты яфраклы	Имән	9,4	130	5	1,9	26	14
		Йомшак яфраклы	Каен	26,3	490	5	5,3	98	19
			Усак	17,3	230	5	3,5	46	13
			Юкә	3,0	70	5	0,6	14	23
			Барлыгы	46,6	790		9,4	158	17
		Барлыгы		78,9	1510		13,7	245	19
		Чистарту кисүләре барысы		82,2	1580		14,2	254	19
		Саклык урманнары							
		Ылыслы	Нарат	1,7	50		0,2	5	29
		Йомшак яфраклы	Усак	1,6	20		0,3	4	13
		Барлыгы		3,3	70		0,5	9	21
Яшь агачлыкларны карау	Урманчылык буенча барлыгы	*Файдаланыла торган урманнар*							
		Ылыслы	Нарат	15,8	440		1,6	44	28
			Чыршы	4,7	70		0,6	9	15
			Карагай	2,4	80		0,2	8	33
			Барлыгы	22,9	590		2,4	61	26
		Каты яфраклы	Имән	9,4	130		1,9	26	14
		Йомшак яфраклы	Каен	55,6	630		11,2	126	11

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатланучанлык вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			Усак	17,3	230		3,5	46	13
			Юкә	3,0	70		0,6	14	23
			Барлыгы	75,9	930		15,3	186	12
		Барлыгы		108,2	1650		19,6	273	15
		Участок урманчылыгы буенча яшь агачлыкларны карау барысы							
		Ылыслы	Нарат	17,5	490		1,8	49	28
			Чыршы	4,7	70		0,6	9	15
			Карагай	2,4	80		0,2	8	33
			Барлыгы	24,6	640		2,6	66	26
		Каты яфраклы	Имән	9,4	130		1,9	26	14
		Йомшак яфраклы	Каен	55,6	630		11,2	126	11
			Усак	18,9	250		3,8	50	13
			Юкә	3,0	70		0,6	14	23
			Барлыгы	77,5	950		15,6	190	12
		Барлыгы		111,5	1720		20,1	282	15
Агроурманмелиоратив чаралар үткәрү юлы белән урманнарны карау									
Урманнарны саклау һәм тергезүнең башка чаралары, шул исәптән:									

Урманны карап тоту төрләре исеме	Участок урманчылыгы исеме	Хуҗалык (ылыслы, каты яфраклы, йомшак яфраклы)	Агач токымы	Мәйдан, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	Кабатла нучанлы к вакыты	Еллык күләм		
							Мәйданы, га	Кисеп ташланучы запас, куб. метр	
								гомуми	1 гектардан
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Аз кыйммәтле урман утыртмаларын торгызу									
Агачларның җимеш бирүен кайгырту									
токымнар									
Агач ботакларын кисү									
урманнарны ашлау									
Урман кырыйларын саклау									
Вак куаклыклар									
урманнарны кирәкмәгән агачларны юкка чыгару юлы белән караа тоту									
башка чаралар									

Урманнарны карап тоту кагыйдәләре белән билгеләнгән күпчелекне тәшкил итүче һәр токым буенча үсеп китүчәнлек шартларының типларын, карап тотканчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитет классларын күрсәтеп,

карап тоту буенча кисү режимының нормативлары, караганнан соң ябалдашының минималь тоташуы, агачлар саны яисә массасы буенча сайлап алу проценты урманнарны карап тоту кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләр интенсивлыгының максималь проценты ябык (тулылыгы) 1,0 булган утыртмалар өчен китерелгән. Йомыклык (тулылык) күрсәткечләре түбәнрәк булганда, тотрыклылыкның кискен кимүе куркынычы булганда һәм башка уңайсыз шартларда, шулай ук технологик коридорлар челтәре булган кишәрлекләрдә карап тору үткәрелгәндә, кисү интенсивлыгы тиешенчә кими.

2. Технологик аралыкларны кискәндә (запас буенча 5-7 процентка) һәм кирәкмәгән агачларны күп санда кисеп алырга кирәк булганда интенсивлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урманны торгызу һәм урман үстерү чараларын үткәрү таләп ителә торган мәйданнарның күләме 17нче таблицада күрсәтелгән.

17нче таблица

Урманны торгызу һәм урман үстерү чаралары нормативлары һәм параметрлары

мәйдан, гектар

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлыгы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентеләр	аланнар һәм ачыклыклар	барлыгы				
Урманчылык буенча барлыгы:								
Урман торгызылырга тиешле җирләр, барлыгы								
шул исәптән агач токымнары буенча:								
ылыслы								
каты яфраклы								
йомшак яфраклы								
шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма утырту (урман культураларын булдыру), барлыгы								
шулардан агач токымнары буенча:								
ылыслы								
каты яфраклы								
йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Табигый урман торгызу, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслыч								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерүгә мохтаҗ җирләр								
Шул исәптән участок урманчылыклары буенча:								

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлыгы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентеләр	аланнар һәм ачыклыклар	барлыгы				
Чияле Алан участок урманчылыгы								
Урман торгызылырга тиешле җирләр, барлыгы								
Шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшаk яфраклы								
Шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма (урман культураларын булдыру), барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Табыйгый урман торгызу, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								
Восход участок урманчылыгы								
Урман торгызу таләп ителгән җирләр, барлыгы								
Шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма утырту(урман								

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлыгы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентеләр	аланнар һәм ачыклыклар	барлыгы				
культураларын булдыру), барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Табыйгый урман торгызу, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								
Мамык участок урманчылыгы								
Урман торгызу таләп ителгән җирләр, барлыгы								
Шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма (урман культураларын булдыру), барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлы гы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентел әр	аланнар һәм ачыклыклар	барлы гы				
Табыйгый урман торгызу, барлыгы								
Шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								
Тимерлек участок урманчылыгы								
Урман торгызу таләп ителгән җирләр, барлыгы								
шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма (урман культуралары булдыру), барысы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Табигый урман торгызу, барысы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								
Тумба участок урманчылыгы								
Урман торгызу таләп ителгән җирләр,								

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлыгы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентеләр	аланнар һәм ачыклыклар	барлыгы				
барлыгы								
шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма утырту (урман культуралары булдыру), барысы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
шулардан токымнарбуенча:								
Ылыслы								
Табигый урман торгызу, барысы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								
Чулпан участок урманчылыгы								
Урман торгызу таләп ителгән җирләр, барлыгы								
шул исәптән токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
шул исәптән ысуллар буенча:								
Ясалма утырткан (урман культуралары булдыру), барысы								
шулардан токымнар								

Күрсәткечләр	Урман белән капланмаган җирләр				Тоташтан кисү билгеләнгән урман кисү урыннары	Урман үстерү	Барлыгы	Еллык күләм
	янгын урыннары һәм һәлак булган үсенлекләр	кисентеләр	аланнар һәм ачыклыклар	барлыгы				
буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Катнаш утырту, барлыгы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Табигый урман торгызу, барысы								
шулардан токымнар буенча:								
Ылыслы								
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклы								
Урман үстерү таләп ителгән җирләр								

Искәрмә:

Урманнарны торгызуның еллык күләменә, алдагы чордагы тоташ кисүләр буенча урман кисү урыннарын үзләштерүне исәпкә алып, төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрак-типологик шартларга бәйле. Технологиянең нигезе буларак, Урманчылык һәм урман хуҗалыгын механикалаштыру бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшләнгән урман торгызуга исәп-хисап-технологик карталар тәкъдим ителә.

Аз кыйммәтле һәм тәбәнәк кәүсәле урман утыртмаларының булган составын һәм структурасын үзгәртү максатларында урман ябалдашы астында урман культуралары утыртыла, шул исәптән аерым очракларда әлеге культураларны нарат, чыршы, имән, каеннар ышыгына утырту рөхсәт ителә.

Мәйданнары урман үсемлекләре белән капланган җирләргә кертелергә тиешле ясалма һәм катнаш урман торгызу вакытында барлыкка китерелгән урман агач токымнарының утырту материалына һәм яшь үсентеләрнең сыйфатына карата куела торган критерийлар һәм таләпләр урман торгызу кагыйдәләре белән регламентлаштырыла.

Урманнарны торгызу кагыйдәләренең 12 пункты нигезендә мәйданнары урманнарны торгызу кагыйдәләренең 1-41 кушымталарына кертелмәгән урманнар урнашкан җирләргә кертелергә тиешле урман агач токымнарының урманнарны торгызу вакытында утыртылган яшь үсентеләргә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентлары белән билгеләнә.

Мәйданнары Нурлат урманчылыгы урманнары урнашкан җирләргә кертелергә тиешле урман агач токымнарының һәм яшь үсентеләрнең утырту материалына карата критерийлар һәм таләпләр

Урман агач токымнары атамасы	Утырту материалларына таләпләр			Мәйданнары урман урнашкан җирләргә кертелергә тиешле яшь үсентеләргә карата критерийлар һәм таләпләр		
	Кимендә яше, ел	Тамыр муентыгында кәүсәнең кимендә уртача диаметры, миллиметр	Кәүсәнең кимендә уртача биеклеге, см	Кимендә яше, ел	Төп токымнар агачлары саны 1 гектарга кимендә мең данә	Төп токым агачларының кимендә уртача биеклеге, м
Урман-дала зонасы өчен						
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

Төп урман агач токымнарының үсеп китәргә сәләтле үсентеләре һәм яшьләре санына карап, Кагыйдәләрнең 1-41нче кушымталарына кертелмәгән урман токымнары һәм урман үсү шартлары буенча урман үрчетү алымнары урманчылыкларның урман хуҗалыгы регламентлары белән билгеләнә.

Урман-дала зонасы өчен

Урман торгызу ысуллары		Агач токымнары	Урман типлары төркемнәре, урман үсү шартлары типлары	Үсеп китәргә сәләтле үсентеләр һәм яшь агачлар саны, 1 гектарга мең данә
1		2	3	4
Табигый урман торгызу	Үсентеләрне саклап калу, яшь агачлыкларны карау юлы белән	Чыршы, карагай, каты һәм йомшак яфраклы агач токымнары	Коры	4тән артык
			Яңа	3тән артык
			Дымлы	2дән артык
Табигый урман торгызу	Туфрак минерализациясе юлы белән	Чыршы, карагай һәм каты яфраклы токымнар	Коры	1-3
			Яңа	0,5-1,5
			Дымлы	0,5-1
		Йомшак яфраклы токымнар	Коры	2-4
			Яңа	1-3

Урман торгызу ысуллары	Агач токымнары	Урман типлары төркемнәре, урман үсү шартлары типлары	Үсеп китәргә сәләтле үсентеләр һәм яшь агачлар саны, 1 гектарга мең данә
1	2	3	4
Катнаш урман торгызу		Дымлы	1-2
Ясалма урман торгызу	Чыршы, карагай һәм каты яфраклы токымнар	Коры	1дән кимрәк
		Яңа	0,5тән кимрәк
		Дымлы	0,5тән кимрәк
	Йомшак яфраклы агач токымнары	Коры	2дән кимрәк
		Яңа	1дән кимрәк
		Дымлы	1дән кимрәк

2.19. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

Урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала зонасы районына кертелгән. Урман хуҗалыгы регламентында китерелгән нормативлар Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала зонасы районына туры килә.

3 БҮЛЕК. УРМАННАРДАН ФАЙДАЛАНУДАГЫ ЧИКЛӘҮЛӘР

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләүләр

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре һәм саклык урманнары категорияләре буенча чикләүләр 18нче таблицада китерелгән.

18нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләүләр

№ т/б	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Саклык урманнары	Саклау урманнарында тоташ кисүләр Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлешендә, 21[1] статьясындагы 2 өлешендә каралган очракларда һәм, әгәр сайланма кисүләр үзләренең мохит барлыкка китерүче, су саклау, санитария-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен югалткан урман утыртмаларын Россия Федерациясе Урман кодексында башкача билгеләнмәгән булса, саклагыч урманнарның һәм алар башкарган файдалы функцияләрнең максатчан билгеләнешен саклауны тәэмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итмәгән очракларда гамәлгә ашырыла. Саклык урманнарда аларның максатчан билгеләнеше һәм файдалы функцияләре белән ярашмый торган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела. Урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү саклык урманнарында тыела. Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) комплекслы (ландшафт), биологик (ботаник һәм зоологик), палеонтологик, гидрологик, геологик дәүләт табигать тыюлыклары территорияләрендә урнашкан урманнарда, әгәр тиешле дәүләт табигать тыюлыгы турындагы нигезләмәдә башкасы каралмаган булса, урман утыртмаларын тоташ кисү тыела; 2) табигать һәйкәлләре территорияләрендә урнашкан урманнарда урман утыртмаларын тоташ кисү тыела; 3) агулаучан, канцероген яки мутаген тәэсире булган химик препаратларны куллану. Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) агулаучан химик препаратларны куллану; 2) печән чабу, умартачылык һәм товар аквакультурасы (товар балыкчылыгы)ннан тыш авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү; 3) урман плантацияләрен булдыру һәм файдалану;

№ т/б	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		4) велосипед һәм йөгерү юлларыннан, линияле объектлардан, гидротехник корылмалардан һәм нефть һәм табигый газны геологик өйрәнү, разведкалау һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү. Россия Федерациясе Су кодексына ярашлы, су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) туфракны ашлау өчен юынтык суларны куллану; 2) зиратларны, биологик калдыкларны юк итү объектларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын урнаштыру объектларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулаучы һәм зәһәр матдәләрне (диңгез портлары территорияләрендә урнашкан аммиак, метанол, аммиак селитрасы һәм калий нитратын махсус саклагычлардан тыш, аларның исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана, яр буе саклау полосалары чикләреннән тыш), радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру, шулай ук балыкчылык әһәмияте булган су объектлары суларында рөхсәт ителә торган иң югары концентрацияләре билгеләнмәгән пычратучы матдәләр белән территорияне пычрату; 3) үсемлек корткычларына һәм авыруларга каршы көрәшнең авиация чараларын гамәлгә ашыру; 4) транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм каты өслекле махсус җиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми; 5) автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары төзү һәм реконструкцияләү (моңа автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә, шул исәптән кече судноларны урнаштыру өчен базалар (корылмалар), федераль иминлек хезмәте органнары объектлары территорияләрендә урнашкан очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юуны гамәлгә ашыру. 6) пестицидлар һәм агрохимикатлар саклау (яр буе саклау полосалары чикләреннән тыш диңгез портлары территорияләрендә урнаштырылган махсус саклагычларда агрохимикатлар саклаудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; 7) юынтык суларны, шул исәптән дренаж суларын агызу; Яр буен саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) җирләрне сөрү;

№ т/б	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		2) юыла торган грунт өемнәрен урнаштыру; 3) авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, су коену урыннарын ясау. Кыйммәтле урманнарда, әгәр мондый объектлар капиталь төзелеш объектлары, линия объектлары һәм гидротехник корылмалар булса, велосипед, веложәяүле, җәяүле һәм йөгерү юлларыннан, чаңгы һәм роллер трассаларыннан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү тыела. Кыйммәтле урманнарда (су объектлары буйлап урнашкан тыюлы урман полосаларында) капиталь төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела, моңа нефть һәм табигый газны геологик өйрәнү, разведкалау һәм чыгару өчен кирәкле линия объектлары, гидротехник корылмалар һәм объектлар керми.
2.	Файдаланыла торган урманнар	Урманнарны РФ Урман кодексының 25 статьясында күрсәтелмәгән максатлар өчен файдалану тыела.

3.2. Махсус саклана торган урман кишәрлекләре буенча төрләрне чикләү

Урманнарның махсус саклану кишәрлекләренең хокукый режимы Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьялары белән регламентлаштырыла.

Махсус саклана торган урман кишәрлекләрендә максатчыл билгеләнеше һәм файдалы функцияләре ярашмаган эшчәнлекне башкару тыела.

Махсус саклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләү 19нчы таблицада күрсәтелгән.

19нчы таблица

Махсус саклана торган урман кишәрлекләре төрләре буенча чикләүләр

№ т/с	Урманнарның махсус саклана торган кишәрлек төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	Урманнарның махсус саклана торган кишәрлекләрендә түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлешендә каралган очраклардан тыш, урман утыртмаларын тоташ кисү һәм, әгәр сайланма кисү үзләренең мохит барлыкка китерүче, су саклау, санитария-гигиена, сәламәтләндерү һәм башка файдалы функцияләрен югалта торган урман утыртмаларын, саклык урманнарының максатчан билгеләнешен саклауны тәэмин итә торган һәм алар үти торган файдалы функцияләрне үтәүче урман утыртмаларына алмаштыруны тәэмин итә торган очраклардан тыш. 2) печән чабу, умартачылык һәм товар аквакультурасы (товар балыкчылыгы)ннан тыш авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү; 3) линияле объектлардан һәм гидротехник корылмалардан башка,
2.	Урмансыз киңлекләр белән чиктәш урман авызлары	
3.	Урмансыз киңлекләр арасында урнашкан зур булмаган урман кишәрлекләре	
4.	Бал бирә торган урман	

№ т/с	Урманнарның махсус саклана торган кишәрлек төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	кишәрлекләре	капиталь төзелеш объектларын төзү һәм файдалану;
5.	Дәвалау һәм сәламәтләндерү учреждениеләре тирәсендәге урман кишәрлекләре	Россия Федерациясе Су кодексына ярашлы, су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) туфракны ашлау өчен юынтык суларны куллану; 2) зиратларны, биологик калдыкларны юк итү объектларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын урнаштыру объектларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулаучы һәм зәһәрле матдәләрне (диңгез портлары территорияләрендә урнашкан аммиак, метанол, аммиак селитрасы һәм калий нитратын махсус саклагычлардан тыш, аларның исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана, яр буе саклау полосалары чикләреннән тыш), радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру, шулай ук балыкчылык әһәмияте булган су объектлары суларында рөхсәт ителә торган иң югары концентрацияләре билгеләнмәгән пычратучы матдәләр белән территорияне пычрату; 3) үсемлек корткычларына һәм авыруларга каршы көрәшнең авиация чараларын гамәлгә ашыру; 4) транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм каты өслекле махсус җиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми; 5) автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары төзү һәм реконструкцияләү (моңа автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә, шул исәптән кече судноларны урнаштыру өчен базалар (корылмалар), федераль иминлек хезмәте органнары объектлары территорияләрендә урнашкан очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юуны гамәлгә ашыру. 6) пестицидлар һәм агрохимикатлар саклау (яр буе саклау полосалары чикләреннән тыш диңгез портлары территорияләрендә урнаштырылган махсус саклагычларда агрохимикатлар саклаудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; 7) юынтык суларны, шул исәптән дренаж суларын агызу; Яр буен саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләрне эшләү тыела: 1) җирләрне сөрү; 2) юыла торган грунт өемнәрен урнаштыру; 3) авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, су коену урыннарын ясау. Урманнарның махсус саклана торган кишәрлекләрендә сайланма кисүләр бары тик корыган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына рөхсәт ителә.
6.	Шәһәр тибындагы поселоклар, авыл җирлекләре тирәсендәге урман участоклары	

Искәрмә:
Урманнарның махсус саклана торган участокларының урнашуы һәм мәйданы урман хуҗалыгы эшләрен төзүдә проектлаштыру вакытында күрсәтелә.

3.3. Урманнарны файдалану төрләре буенча чикләүләр

Урманнарны файдалану төрләре буенча чикләүләр түбәндәге таблицада китерелгән.

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Үзагач әзерләү	Исәпле урман кисү күләменнән (үзагач алу өчен мөмкин булган күләм) артыграк күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып үзагач әзерләү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 29 статьясындагы 5 өлеше). «Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыкларда үзагач әзерләү кагыйдәләрен һәм үзагач әзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә җир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми; - урман кисү урыннарынан читтә, алар янәшәсендәге 50 метрлы полосада чикләрендә урман утыртмаларын, үсемчелек катлавын һәм туфракларны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка калдыклар белән пычрату рөхсәт ителми; - юлларны, күперләрне һәм агач кисеп салынган юлларны, һәм шулай ук киптерүче челтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корылмаларны, елга һәм чишмәләрнең су юлын саклау мөһим; - өемнәрне (кисеп ташланган һәм агач кисү урырында калдырылган агачларны исәпкә алып) һәм кисеп ташланган асылынып төшкән агачларны калдыру, саклап калынырга тиешле яшь агачны зарарлау яисә юк итү тыела; - чик, квартал, урман кисү урынындагы һәм башка баганаларны һәм билгеләрне юк итү яки зарарлау тыела; - әлеге кагыйдәләр һәм Россия Федерациясенең урман законнары нигезендә кисү өчен билгеләнмәгән һәм сакланырга тиешле агачларны, шул исәптән орлык һәм уңыш бирә торган агачларны кисү һәм зарарлау тыела; - рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамланганнан соң үзагач әзерләү, һәм шулай ук файдалану хокукы туктатылганнан соң яисә тәмамланганнан соң үзагач әзерләү рөхсәт ителми; - билгеләнгән вакытка (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) үзагачны алып чыкмыйча кискән урында калдыру рөхсәт ителми; и) урманнарны үзләштерү проектында яисә урман кисү эшләренең технологик картасында каралмаган урыннарга үзагачны ташу, тарттыру (транспортировкалау) рөхсәт ителми;

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		- урман кисү калдыкларыннан (агачларны аударганда һәм ташыганда (транспортировкалаганда), шулай ук кәүсәләрне киселгән агачларның очларын, ботакларын, чыбыкларын чистартканда калган агач калдыкларыннан) чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми; - төяү мәйданнары һәм сөйрәмә җирләрдән кала туфракның өске уңдырышлы катламын юк итү рөхсәт ителми. Урман кисү урыннарында үзагач әзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле агач токымының урманнар составындагы мәйданы өлеше урманчылык мәйданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бүк агачы, корычагач, эрбет, юкә, күгагач, элмә агачы, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми. Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән төрләр сакланырга тиеш. Үзагач әзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында 3 һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми.
2.	Чәер әзерләү	«Чәер әзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 911 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә түбәндәгеләргә кирт салу рөхсәт ителми: - зарарлы организмнарны юкка чыгарганчы чыганаклардагы урман утыртмаларына; - урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтиҗәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнгән урман утыртмаларына; - Россия Федерациясе законнары нигезендә үзагач әзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына; - даими урман - орлык кишәрлекләрендә, орлык плантацияләрендә, генетик тыюлыкларда урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук уңыш бирә торган агачлар, орлык агачлары, орлык чәчәклекләре һәм полосалары урнашкан урман утыртмаларына.
3.	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу	Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу өчен үсемлекләрнең түбәндәге төрләрен куллану тыела: - Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән; - наркотик чаралар дип танылган; - үзагачын әзерләү рөхсәт ителмәгән агачларның һәм куакларның төрләре (токымнары) исемлегенә кертелгән. Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. «Агач булмаган урман ресурсларын әзерләү һәм җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә:

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		- эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыклары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яки тарихи әһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8- 1,0 булган яшь агачларда һәм ябалдашы тоташмаган урман культураларында түмәр сагызын әзерләү рөхсәт ителми. – агачларны туз әзерләү өчен кисү тыела; – Әзерләнгән урман продукциясенең сыйфаты кимүгә китергән агач һәм куак кайрысын әзерләү рөхсәт ителми; – агачларны һәм куакларны, аларның очларын, ботакларын һәм чыбыкларын сындыру, чыбык-чабык әзерләгәндә үсеп утыра торган агачларның ботакларын һәм очларын кисү рөхсәт ителми; – табигый һәм башка объектларны саклау функциясен башкарган урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, кыйммәтле урманнарда урман түшәмәсе җыю тыела; – тәҗрибә һәм эксперименталь кисүләр үткәргәндә минек бәйләү, себерке һәм үрү өчен ботаклар һәм куаклар әзерләү, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урманнарда даими сынау мәйданнарында югары сыйфатлы агачлар сайлап алу рөхсәт ителми; – тәҗрибә һәм эксперименталь кисүләр үткәргәндә агачның яшеллеген җыю, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урманнарда даими сынау мәйданнарында югары сыйфатлы агачларны сайлап алу рөхсәт ителми.
4.	Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыеп алу	Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләрне һәм кыргый үсүче үсемлекләрне әзерләү һәм җыеп алу рөхсәт ителми. Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәрен җыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин. «Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Россия Табигать министрлыгының боерыгы нигезендә: - җимеш бирә торган агачларны кисү һәм җимешен җыю өчен ботакларын кисү тыела. - чикләвек җыйганда агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларны һәм куакларны зарарлый торган ысулларны куллану тыела. - гөмбә җыю да аларның ресурсларын саклауны тәэмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш; - каен суын әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә. - башка азык-төлек ресурсларын әзерләү аларның куаклыклары торышын начаратмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләрне тамырлары белән өзеп алырга, яфракларын (вайаларын) һәм тамырларын зарарлау тыела.
5.	Аучылык	Аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару	тыела: - урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 2 пункты). - әгәр әлеге эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китерсә, яшел зоналарда урнашкан урманнарда (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 4 өлешенең 4 пункты).
6.	Авыл хуҗалыгын алып бару	Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабудан, умартачылыктан һәм товар аквакультурасыннан (товар балыкчылыгыннан) тыш, авыл хуҗалыгы алып бару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 113 статьясындагы 2 өлеше). Яр буен саклау полосалары чикләрендә җирләрне сөрү, авыл хуҗалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, коену урыннары ясау тыела (Россия Федерациясе Су кодексының 65 статьясындагы 17 өлешенең 1, 3 пунктлары белән). Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 3 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабудан һәм умартачылыктан тыш, авыл хуҗалыгы алып бару, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләр тоту тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 4 өлешенең 2 пункты). Тыюлы урман кишәрлекләрендә авыл хуҗалыгы алып бару тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьясындагы 3 өлешенең 3 пункты) Урманнарның аерым саклана торган участокларында авыл хуҗалыгы белән шөгыльләнү тыела, ләкин печән чабу һәм бал корты асрау гамәлләре рөхсәт ителә (Россия Федерациясе Урман кодексының 119 статьясындагы 4 өлешенең 2 пункты). «Авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм урман кишәрлеген бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә авыл хуҗалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - урман культуралары, кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь үсентеләре, үсеп китәргә сәләтле яшь агачлыкларда терлек көтү рөхсәт ителми; - селекция-урман орлыгы, нарат, чыршы-ак чыршы, тал, каты яфраклылар, чикләвекле плантацияләр кишәрлекләрендә терлекләр көтү рөхсәт ителми; - табигый урман торгызуга һәм ылыслы һәм каты яфраклы агач токымнары белән урман үрчетүгә ярдәм итү буенча проектлана торган чаралар булган кишәрлекләрдә терлекләр көтү тыела; - җиңел юыла торган һәм тарала торган туфраклы участокларда авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү рөхсәт ителми.

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Урманнардан авыл хуҗалыгы алып бару өчен файдалану максатларында урман фондының кыйммәтле агач токымнарының табигый яшь үсентеләре, селекция-урман орлыклары, нарат, чыршы, каты яфраклы, чикләвек плантацияләре булган, табигый урман торгызу һәм ылыслы һәм каты яфраклы токымнар белән урман торгызу проектлана торган чаралы, җиңел юыла торган һәм тарала торган туфраклы җирләрне файдалану тыела. Авыл хуҗалыгы хайваннарын (киртәләнгән кишәрлекләрдә яисә бәйләвечтә көтүдән тыш) көткәндә урман культураларын, питомникларны, табигый яшь үсентеләрне һәм урманның башка кыйммәтле кишәрлекләрен таптауны булдырмау тәэмин ителергә тиеш.
6.1	Һәвәскәр балыкчылыктан тыш, балык үрчетүне гамәлгә ашыру	Балыкчылыкны гамәлгә ашырганда, һәвәскәр балык тотудан тыш, рөхсәт ителми: - бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; - бирелгән урман кишәрлеген һәм аннан читтәге территорияне төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарлары, агач калдыклары белән пычрату; - бирелгән урман кишәрлеге мәйданының һәм аннан читтәге территориянең химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату.
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген алып бару	«Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман үсентеләрен, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау; - бирелгән урман кишәрлеген һәм аннан читтәге территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыклар белән пычрату; - бирелгән урман кишәрлеге һәм аннан читтәге мәйданнарны химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату.
8.	Рекреация эшчәнлеген башкару	«Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрендәге 908 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - Рекреация эшчәнлеген башкаруга бирелгән урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, үсемлекләр дөньясы, су объектлары сакланырга тиеш; - Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектының Кызыл китабына кертелгән сирәк һәм юкка чыгу куркынычы яный торган агачларны, куакларны, лианалар, башка урман үсемлекләрен саклау мөмкин булмаган очракта, рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителми; - физик затларның яшәү урыннары булган объектларны урнаштыру рөхсәт ителми; - ял итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		ысуллар белән гамәлгә ашырыла. Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
9.	Урман плантацияләрен булдыру һәм аларны файдалану	Су саклау зоналарында урнашкан урманнардан файдалану тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 113 статьясындагы 3 пункты). «Урман орлыкчылыгы объектларын (урман-орлык плантацияләрен, даими урман-орлык кишәрлекләрен һәм башка урман утыртмаларын, урман үсемлекләре орлыкларын, үсентеләрне, урман агач токымнары чәчкеннәрен җитештерү (үстерү, җыю), шулай ук урман үсемлекләренең генофондын саклап калу һәм нәселдәнлек үзлекләрен өйрәнү максатларында кулланыла торган урман үсемлекләрен) төзү һәм бүлеп бирү, мондый объектларны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2025 елның 25 апрелендәге 231 номерлы Россия Табигать министрлыгының боерыгы нигезендә уңдырышсыз утыртмаларда уңдырышлы агачларны сайлап алу рөхсәт ителми.
10.	Җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үсемлекләрен үстерү	«Урман җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үсемлекләре үстерү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды җирләре составындагы урмансыз җирләр, һәм шулай ук урман булып китмәгән кисенте урыннары, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган җирләр, рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар) җирләр файдаланыла; - җимешле, җиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен реконструкцияләүгә билгеләнмәгән азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланырга мөмкин.
10.1	Урман питомникларын булдыру һәм аларны файдалану	«Урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2021 елның 12 октябрендәге 737 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә: - урман питомникларында үсентеләр, чәчкеннәр үстерү өчен үсеп китүләре һәм башка сыйфатлары тикшерелмәгән урман үсемлекләре орлыкларын куллану рөхсәт ителми; - урман питомникларында урман үсемлекләре орлыкларының партияләрен аерым чәчү кулланыла; урман үсемлекләре орлыкларының партияләрен катнаштыру рөхсәт ителми; - урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану өчен урман белән капланмаган җирләрдән файдаланалар; - Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		субъектының Кызыл китабына кертелгән сирәк һәм юкка чыгу куркынычы яный торган агачларны, куакларны, лианалар, башка урман үсемлекләрен саклау мөмкин булмаган очракта урманнарда урман питомникларын төзү һәм алардан файдалану рөхсәт ителми; - Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе субъектларының Кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләреннән урман үсемлекләренең утырту материалын (үсентеләр, чәчкеннәр) үстерү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 60^{15} статьясы нигезендә тыела.
11.	Геологик тикшеренүләр үткәрү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару	Яшел зоналарда һәм урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда урнашкан урманнарда (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты) файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару тыела. Җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар табу һәм чыгару максатларында урманнардан файдаланганда рөхсәт ителми: - бульдозер ярдәмендә агачларны аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән пычрату, урман авызындагы агачларның кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, җәйге чорда урманда киселгән агач материалын Россия Федерациясе Урман кодексында билгеләнгән тәртиптә расланган урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре нигезендә кәүсә корткычлары ияләшүдән саклау чараларын күрмичә калдыру (саклау); - урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру; - бирелгән урман кишәрлеге чигендәге урман үсентеләрен, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау; - урманнарны эшкәртү һәм көнкүреш калдыклары белән пычрату; - бирелгән урман кишәрлеге мәйданын һәм аннан читтәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларының һәм башка механизмнарның ирекле, билгесез маршрутлар буенча, шул исәптән урманнардан файдаланыла торган җирләрдән читтә йөрүе (Файдалы казылмаларны геологик өйрәнүне, разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренең 18 пункты һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, урман кишәрлеге бирелмичә генә файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру максатларында сервитут билгеләп яисә билгеләмичә «Җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны разведкалауны һәм чыгаруны урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яисә билгеләмичә гамәлгә ашыру максатларында урманнардан файдалану очраклары Исемлеген раслау турында» Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы белән расланган урманнардан файдалану очраклары исемлеге).

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
11.1	Эзләнү эшчәнлеген гамәлгә ашыру	«Эзләнү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2024 елның 25 апрелендәге 241 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителми: -урманнардан файдаланыла торган җирләрдән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр катламына һәм туфракка зыян салу; - урманнардан файдалана торган территорияләрне һәм урманнардан файдалана торган җирләргә якын территорияләрне җитештерү һәм көнкүреш калдыклары белән пычрату; - урманнардан файдаланыла торган җирләрне һәм урманнардан файдаланыла торган җирләргә якын территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларының ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән урманнардан файдаланыла торган җирләрдән читтә йөрүе.
12.	Гидротехник корылмалар, шул исәптән сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары барлыкка китерүче корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү, сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектларын урнаштыру, диңгез һәм елга портлары территорияләрен булдыру һәм киңәйтү	Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
13.	Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү һәм файдалану	«Линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен һәм линияле объектлар төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү өчен урман кишәрлеге бирмичә, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә урманнардан файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә рөхсәт ителми: - урманнардан файдаланыла торган җирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлекләр катламына һәм туфракка һәм линия

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		объектларының саклау зонасына зыян салу; - урманнардан файдаланыла торган җирләргә якын территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарлары, агач калдыклары белән пычрату; - урманнардан файдаланыла торган җирләрне һәм урманнардан файдаланыла торган җирләргә якын территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату; - транспорт чараларының, механизмнарның билгеләнмәгән ирекле маршрутлар буенча йөрүе. Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше). Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарда, велосипед һәм йөгерү юлларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектлары төзү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенең 5 пункты). Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, гидротехник корылмалардан, элемтә линияләреннән, электр тапшыру линияләреннән, җир асты торба үткәргечләреннән тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы 4 өлешенең 3 пункты).
14.	Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм алардан файдалану	«Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2022 елның 31 гыйнварындагы 54 номерлы Россия Табигать министрлыгы боерыгы нигезендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен урманнардан файдаланганда түбәндәге очраклар булдырылмаска тиеш: - урманнарның пычрануы (шул исәптән радиоактив һәм нефть) һәм урманнарга башка тискәре йогынтысы; - гражданнарның урманнарда булуына чикләүләр кертелгән очракта, урман кишәрлекләренә транспорт чаралары керү. Саклык урманнарында, шулай ук РФ Урман кодексында, башка федераль законнарда каралган очракларда урман эшкәртү инфраструктурасын булдыру һәм эксплуатацияләү тыела (Россия Федерациясе Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеше). Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисүләр рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).
15.	Дини эшчәнлек алып бару	Капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау өчен урман утыртмаларын тоташ кисү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 4 өлеше). Федераль законнар нигезендә торак йортларга кертелгән капиталь

№ т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү рөхсәт ителми (Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясындагы 11 өлеше).

20нче таблица

Урман кисү эшләрен башкарганда сакланырга тиешле биологик төрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

№ т/с	Биологик төрлелек объектларының атамасы	Биологик төрлелек объектларының характеристикасы	Буфер зоналарының үлчәмнәре (кирәк булганда)
1	2	3	4
1.	Даими һәм вакытлы су агу юлы	Су агымының юлын аермачык күреп була. Вакытлыча су агымы вакытлыча су басу эзләреннән ачыкланырга мөмкин. Су агу юлы коры җәйдә кибәргә мөмкин	Әгәр нормативларда башкасы билгеләнмәсә, даими су агу юлы өчен киңлеге 50 м дан да ким булмаган буфер зонасы, вакытлы су агу юлы үзәне буйлап - 20 м дан да ким булмаган буфер зонасы бүлеп бирелә. Буфер зонасы инде урманлы тугай булырга тиеш түгел һәм һәр яктан су агымы үзәненнән яисә урмансыз тугайдан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына текә сөзәклекләр һәм төп токымнарның чыгу урыннары кертелергә тиеш
2.	Чыганаклар (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә чишмәләр күренергә мөмкин, яисә су тау битендә чыганак рәвешендә агып чыгарга мөмкин. Чыганак карст аралыгыннан агып чыгарга мөмкин.	Чыганаклар (чыгып торган урыннары) тирәсендә киңлеге кимендә 50 м булган буфер зона аерылып тора. Дәвалау яисә сәламәтләндерү максатларында кулланыла торган, шулай ук табыну объекты (Изге чишмәләр) булган чыганаклар тирәсендә буфер зонасы киңәйтелергә мөмкин - индивидуаль тәртиптә билгеләнә
3.	Сазлыклы түбәнлекләр һәм вакытлыча су басу участоклары	Участок артык дымлы: су өстә җыелып тора яки аяк белән басканда чыгып тора. Объект чикләрендә-артык дымлы типтагы урманнарның туфрак капламы. Кырыйда, шулай ук объектлар	Су баскан участок кырыенда (су өстә тора яки басканда чыга). Рельефтагы түбәнәю буенча, чик туфрак капламында, чик буенча

№ т/с	Биологик төрлелек объектларының атамасы	Биологик төрлелек объектларының характеристикасы	Буфер зоналарының үлчәмнәре (кирәк булганда)
1	2	3	4
		чикләрендә агачлык юк яисә товарлыгы түбәнрәк агачлардан тора	туфрак капламы һәм агачлык характерында.
4.	Күл, сазлык һәм башка ачык участоклар ярлары буендагы урманнар, сазлыклардагы кечкенә утраулар	Ачык җирләр (күлләр, сазлыклар, болыннар) ярлары буйлап урман кырыен аерып чыгару урман төзелеше тарафыннан яклау полосасы бүленмәгән очракта башкарыла	Киңлеге 50 м дан да ким булмаган урман чите күлнең яисә башка ачык участокның суы киселешеннән үлчәнә. Ләкин күлдә эретмә яки сазлыклы кырый булса, буфер зонаны каты Яр кырыеннан яки сазлык кырыеннан яки ачык территориядән үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган кечкенә утраулар (мәйданы 0,5 гектарга кадәр) аерылып тора. Искәрмә: Искәрмә: әгәр бу күл яки сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк һәм зәгыйфь төрләрнең фактик яшәү урыны булса, буфер зонасы киңәйтелергә тиеш.
5.	Чокырлар, тирән су агымы үзәннәре, башка текә сөзәклекләр	Су агымнары үзәннәре һәм чокырлар - битләүләрнең текәлеге 10°булганда. Башка текә битләүләр (калкулыклар, ярлар) - битләүләрнең текәлеге кимендә 20°булганда	Әгәр нормативларда башкасы билгеләнмәсә, тау түбәсе һәм тау итәге буйлап киңлеге 15-20 м дан да ким булмаган буферлы зоналар аерылып чыга. Төп объект булып тау бите үзе һәм буферлы зона тора.
6.	Төп токымнарның ачылып торуы, шул исәптән сельгалар, чыганаклары известь булган токымнар, ачык комлы участоклар, дюналар, ташлы сибелмәләр	Калын булмаган туфрак-үсемлек капламы булган, төп токымнар күренә торган участоклар. Ташлы сибелмәләр - төрле зурлыктагы һәм әйләнмәле таш тупланмалары. Еш кына тау битләрендә, калкулыкларда, текә ярларда һәм алар янында очрый. Ташлы сибелмәләр һәм ачылып торган тау токымнары бераз туфрак-үсемлекләр белән капланырга мөмкин. Ком дюналары өлешчә калын булмаган туфрак-үсемлек капламы белән беркетелергә мөмкин	Объект җирле токымнар ачыкланган кишәрлек чиге буйлап яисә коелган җир чиге буйлап аерылып чыга. Чәчелгән җирдән, төп токымнарның ачылуыннан, дюна комплексыннан киңлеге кимендә 20 м булган буфер зонасы аерылып чыга.
7.	Аерым эре ташлар һәм кыялар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым эре ташлар (2 куб метрдан башлап) һәм кыялар	Аерым эре ташларны мәйдан объектын аермыйча билгеләп була, аларның тупланмалары мәйдан объекты буларак билгеләнә

№ т/с	Биологик төрлелек объектларының атамасы	Биологик төрлелек объектларының характеристикасы	Буфер зоналарының үлчәмнәре (кирәк булганда)
1	2	3	4
8.	Карст элементлары	Ярыклар, аралыклар, төшеп югала торган су юллары һәм сулыклар, известьлы токымнар өслегенә якын җирләрдә коры сазлыклар. Известьташ катламындагы су белән юылган куышлыклар. Өслектә түбәнлекләр, упкыннар, ярыклар кебек күренәләр. Чыганаклар, төп сазлыклар карст элементлары белән бәйле булырга мөмкин. Өслектә известьташларның ачылып торуы күренергә мөмкин	Объект тирәсендә түбәнәю читеннән, куышлыклардан кимендә 20 м киңлектәге буфер зона бүлеп чыгаралар
9.	Ачык һәм ярым ачык участоклар	Урман белән капланмаган участоклар: зур булмаган ачыклыклар, сирәк урманнар (шул исәптән сазлыклы), болынлыклар һ.б. Агачлык тулылыгы 0,4 тән түбән. Запас 50 куб. метр/гектардан түбән	Чик буйлап агачлык (тулылыгы түбән һәм запасы аз булган участок)
10.	Ауган өемнәр һәм җил-туфрак комплекслары белән таркалу урыннары	Төрле токымлы, таркалуның төрле стадияләрендә эре аву урыннары (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба - см)). Җил-туфрак комплекслары (ВПК) - тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә эре агачларның авуы нәтиҗәсе	Табигый яңарыш төркемнәре, шулай ук башка объектлар белән бергә таркалу урыннарын аерып алу максатка ярашлы. Бүлеп бирү объект чиге буйлап үткәрелә
11.	Коры-сары, биек агач төпләре, куышлы агачлар, берәм-берәм ауган эре агачлар	Төрле токымлы эре үлчәмле коры-сары (диаметры 20 см дан). Куышлыклары һәм тукран эшчәнлеге эзләре булган коры-сары агач аеруча кыйммәтле. Биеклеге 2-5 м һәм диаметры 20 см дан артык булган табигый эре төпчекләр. куышлы агачлар. Төрле токымлы, таркалуның төрле стадияләрендәге булган эре аунаган агачлар (диаметры 20 см дан)	Урман кисүне эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы. Куышлы корыган һәм исән агачлар һичшиксез сакланырга тиеш
12.	Картайган агачлар һәм аларның бушлыклары, компактлы биологик кыйммәткә ия кишәрлекләр	Аерым утырган зур картайган агачлар, аларның бушлыклары һәм тыгыз биологик кыйммәтле участоклар	Бигрәк тә янгын сүндерүче киптерүче карт яшь наратлар, карт усак, кара зирек, кәҗә талы әһәмиятле. Агачларның яхшы үсеш алган ябалдашлары булырга һәм җилгә тотрыклы булырга тиеш. Агачларны иске агачлар түтәлендә һәм компактлы биологик кыйммәткә ия участоклар составында саклап калу оптималь булып тора
13.	Төбәк өчен сирәк	Киң яфраклы агачлар: имән, корычагач,	Сирәк токымлы агачларның

№ т/с	Биологик төрлелек объектларының атамасы	Биологик төрлелек объектларының характеристикасы	Буфер зоналарының үлчәмнәре (кирәк булганда)
1	2	3	4
	токымлы агачлар	карама, өрәңге, юкә	компакт төркемнәрен һәм бу токымнарның берәмлек агачларын үз эченә алган түтәлләр саклана
14.	Сирәк һәм азык куаклары	Чикләвек куагы, гади артыш, миләш, гөлҗимеш, артыш, зелпе куаклары һ. б.	Агач сөйрәтү юлларыннан читтә саклана
15.	Гамәлдәге яңарту төркемнәре	Агач кисү урыннарында үсә алырлык ышанычлы үсмер агачлар төркеме. Дренажланган кишәрлекләрдәге агач катламы ачыклыкларында яңарту төркемнәре, эре ауган өемнәрдән үсүче чыршы үсентеләре	Үсә торган агач түтәлләре е яңартуның югары тыгызлыгы чиге буенча аерылып тора
16.	Үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең сирәк һәм зәгыйфь төрләренең үсү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яки төбәк Кызыл китабына кертелгән үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең сирәк һәм зәгыйфь төрләренең яңа ачыкланган даими үсү урыннары	Төрләрнең биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә аерылып торалар. Күп кенә сирәк төрләрне билгеләү авыр булганлыктан, сирәк төрнең булуын һәм аларны саклау өчен кирәкле участокның чикләрен ачыклау өчен биолог-белгечкә мөрәҗәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер генә нөсхә яки затларның җыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәсендә киңлеге 50 м дан да ким булмаган буфер зонаны аерып күрсәтергә кирәк.
17.	Куышлы агачлар	Куышлы ялгыз үсә торган яки корыган агачлар	Җилгә чыдамлыкны тәэмин итү өчен аерым агачлар яки агачлар төркемнәре, бөҗәк ашаучы кошлар яши торган урыннар, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында сакланалар
18.	Зур оялы агачлар	Зур оялы агачлар саклана, диаметры 1 м дан артык булган оялары, шулай ук эре оялар тупланган урыннары аеруча кыйммәтле.	Диаметры 1 м һәм аннан да артыграк булган оялар өчен буфер зонаның киңлеге 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), калган оялар өчен 100-300 м дан да ким булмаска тиеш (кошның фаразланган төренә карап). Буфер зонасының күләме белгеч-орнитолог тарафыннан тикшерү нәтиҗәләре, ояның нәрсәнеке булуын һәм аның статусын билгеләү буенча

№ т/с	Биологик төрлелек объектларының атамасы	Биологик төрлелек объектларының характеристикасы	Буфер зоналарының үлчәмнәре (кирәк булганда)
1	2	3	4
			төгәлләштерелергә мөмкин
19.	Эре кырмыска оялары	Биеклеге 0,5 м дан арткан кырмыска оялары	Биеклеге 0,5 м дан арткан кырмыска оялары тирәсендә 20 м радиуста кисү тыелган буфер зонасы бүлеп бирелә

Гамәлдәге урман орлыкчылыгы объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хуҗалыгы регламенты белән билгеләнми.